

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สารนิพนธ์

ของ

นางนิวา อารีกิจ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

370.1931

น 675 ก

8.3

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทคัดย่อ

ของ

นางนิวา อารีกิจ

12 พ.ย. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2545

ท 152393

นิวา อาริกิจ. (2545). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ,

วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัย และเพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญของผลของงานวิจัยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542 จำนวน 33 เรื่อง โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วทำการสังเคราะห์ผล

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะหรือข้อมูลพื้นฐานของปริญญานิพนธ์ เช่น จำนวนและร้อยละของปริญญานิพนธ์จำแนกตามเพศของผู้วิจัย ปีพิมพ์ ประเภท ระดับการศึกษาที่ทำการวิจัย จำนวนตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม พื้นที่ที่ทำการศึกษา ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง การตั้งสมมติฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์เนื้อหาสาระของผลของงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4 ด้านตามที่กำหนดไว้ โดยเสนอผลการสังเคราะห์ของแต่ละด้านเป็น 3 ด้านย่อย คือ บทบาทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน และ ปัญหาการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะของปริญญานิพนธ์ ทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

A SYNTHESIS OF RESEARCH ON SCHOOL AND COMMUNITY RELATIONS

AN ABSTRACT

BY

MRS. NIWA AREEKICH

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University**

October 2002

Niwa Areekich. (2002). *A Synthesis of Research on School and Community Relations*. Master's project, M. Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor : Asst. Prof. Dr. Vira Supakit

The purposes of this research were to study characteristics and synthesize research on school and community relations with the focus on 4 areas: educational services, economics and career, society and culture, and nutrition and health. Thirty-three theses by masters degree graduates of Srinakharinwirot University from 1976 – 1999 were collected. A content analysis technique was used for analyzing and synthesizing the data.

The results of this research synthesis on school-community relations were described in 3 sections as follows.

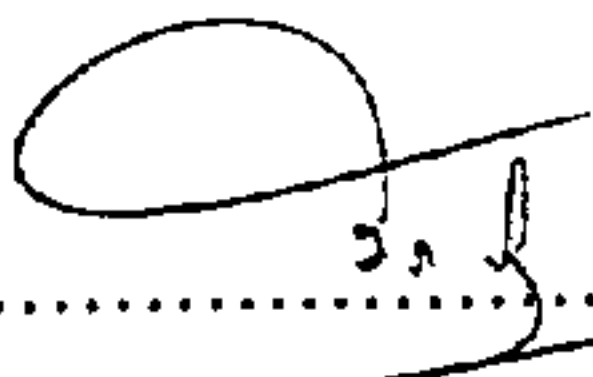
Section 1 : The synthesis on the characteristics of the theses such as frequency and percent categorized by the researcher sex, year of publication, research type, level of education under study, number of variable, independent variable, dependent variable, geographical area under study, population/sample, sampling units, hypothesis setting, research tool, quality examination of research tool, statistics for data analysis, and statistics for hypothesis testing.

Section 2 : The synthesis of the research results concerning the 4 areas under study. Each aspect was presented in 3 topics, i.e. school roles, community needs, and implementation problems respectively.

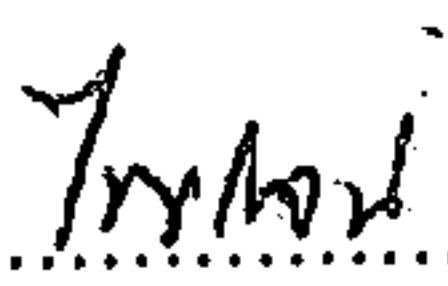
Section 3 : The results of the synthesis of the research suggestions for practices and for further study.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

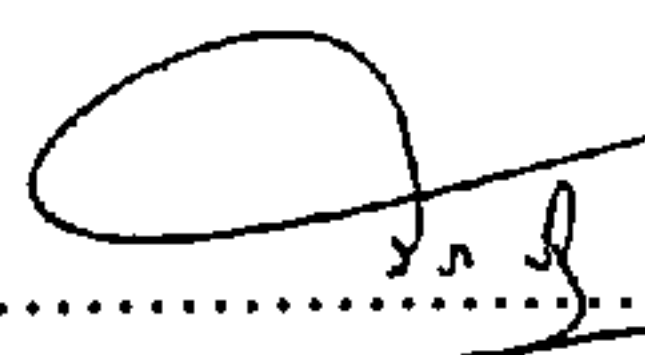
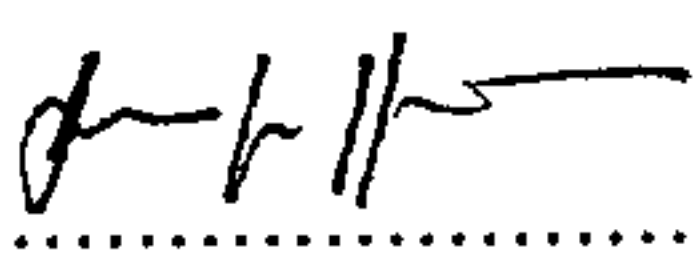
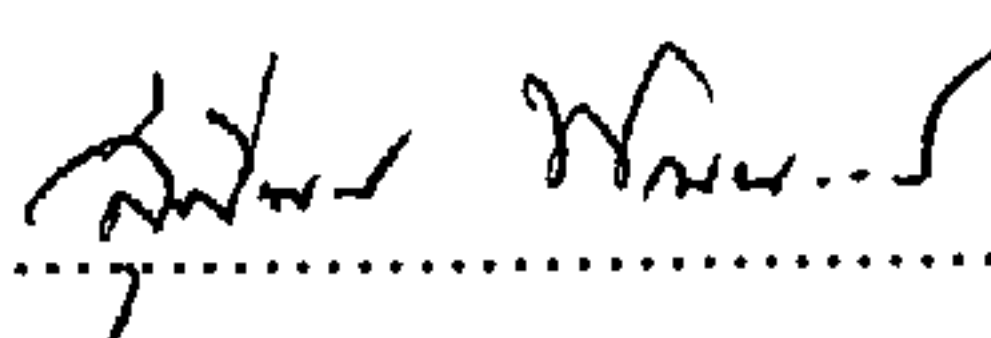
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประจำ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตรสกุล)
วันที่.....4.....เดือน ตุลาคม พ.ศ.2545

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพาณิชย์ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ ดันเจริญรัตน์ และคณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดร. ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช และดร. สุณีย์ สอนตระกูล ที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างถูกต้อง

ขอขอบคุณ วัชรพงษ์ อารีกิจ ที่ช่วยคุณแม่ในการค้นคว้างานวิจัย พิมพ์ เรียบเรียง ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาและจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ คุณคำรณ อารีกิจ และอิรวัด อารีกิจ และสามีและบุตรที่ช่วยให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้าดีตลอดมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับคุณค่าประการสำคัญ คือ มิตรภาพและน้ำใจอันดีจากเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา และเพื่อนร่วมงานที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ด้วยอีกหลายท่าน

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้ความเอื้ออาทร และกำลังใจแก่ผู้วิจัย ด้วยดีเสมอมา

นิวา อารีกิจ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ.....1
	ความเป็นมา.....1
	ความมุ่งหมายของการสังเคราะห์.....3
	ความสำคัญของการสังเคราะห์.....3
	ขอบเขตของการสังเคราะห์.....3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....6
	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....7
	ความหมายของโรงเรียนและความหมายของชุมชน.....7
	ความหมายและแนวความคิดของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน.....9
	ความจำเป็นและความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน.....11
	จุดมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....13
	รูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....15
	หลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....16
	บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน.....26
	บทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน.....28
	บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน.....29
	ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน.....32
	ด้านของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....35
	ด้านการบริการการศึกษา.....35
	ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ.....38
	ด้านสังคมและวัฒนธรรม.....39
	ด้านโภชนาการและอนามัย.....42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) การสังเคราะห์งานวิจัย.....	45
ความเป็นมาของการสังเคราะห์งานวิจัย.....	45
ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย.....	46
พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย.....	46
ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย.....	48
ขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัย.....	48
การวิเคราะห์เนื้อหา.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
งานวิจัยในประเทศ.....	55
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการสังเคราะห์.....	67
4 การวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย.....	68
ผลการสังเคราะห์เนื้อหางานวิจัย.....	79
ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ	91
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
สรุปผลการสังเคราะห์.....	98
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	107

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	120
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน การสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์.....	121
ภาคผนวก ข รายชื่อปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ที่นำมาสังเคราะห์.....	123
ภาคผนวก ค แบบสังเคราะห์งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน.....	128
ภาคผนวก ง ปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนจำแนกตามประเด็นต่างๆ.....	133
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	195

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามเพศของผู้วิจัย.....	68
2	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามปีที่พิมพ์เผยแพร่.....	69
3	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามวิชาเอกที่ผู้วิจัยศึกษา.....	70
4	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามประเภทของงานวิจัย.....	70
5	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยทำการวิจัย.....	71
6	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามตัวแปรที่ใช้ในการทำวิจัย.....	72
7	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามพื้นที่ที่ทำการศึกษา.....	73
8	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามสถานภาพของประชากร/กลุ่มตัวอย่าง.....	74
9	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	74
10	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	75
11	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามการตั้งสมมติฐานของการวิจัย.....	75
12	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
13	ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	77

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
15 ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	78
16 ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
17 ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามด้านของความสัมพันธ์ที่ทำการศึกษา.....	79
18 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะปริญญานิพนธ์ แจกแจงความถี่ แยกตามประเด็นของข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษา.....	91
19 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะปริญญานิพนธ์ แจกแจงความถี่ แยกตามประเด็นของข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	93

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตเริ่มจากการวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถต่างๆ ของประชาชนในการดำรงชีพและการประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (กรมวิชาการ. 2540 : 1)

โรงเรียนเป็นหน่วยสังคมหน่วยหนึ่งที่ตั้งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย ภารกิจของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

ในยุคปัจจุบัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนับเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษา เพราะโรงเรียนต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอนก็ตาม จะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ หากทางโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนคงจะสำเร็จได้ยาก (กิตติมา ปรีดีศิลป. 2532 : 237)

จึงเห็นได้ว่า นานาประเทศต่างก็เห็นความสำคัญและพยายามสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้นตามลำดับ สำหรับประเทศไทยก็ได้มีการบัญญัติความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตราที่ 43 ในวรรคสองและวรรคสามที่กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติสำหรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 ก็ได้มีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้ในมาตรา 29 ว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน”

สาระสำคัญและเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 29 ดังกล่าว กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อต้องการให้มีโรงเรียนชุมชน โดยให้สถานศึกษาเป็นองค์กรนำในเรื่องการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนยังมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกหลายมาตรา ยกตัวอย่างเช่น มาตราที่ 57 ที่กล่าวว่า “ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา” แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับนโยบายระดับสูงอย่างเช่น บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวไว้ข้างต้น

ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและชุมชนในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมต่างๆ ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การศึกษาดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาประเทศทั้งในแง่ของการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆ กัน

จากความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังกล่าว จึงได้มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ นักวิชาการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน นักวิจัย รวมทั้งนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ในสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นจำนวนมาก ได้ให้ความสนใจ ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในแง่มุมต่าง ๆ ไว้มากมาย ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่าสมควรทำการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว เพื่อทำการรวบรวมองค์ความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและชุมชนตลอดจนประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์

การสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในช่วงปี พ.ศ. 2519-2542 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญของผลของงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคม และวัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย

ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย

ผลของการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ที่สนใจ ดังนี้

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการ โดยสามารถเป็นแหล่งข้อมูลและแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต่อไป
2. ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านการบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการดำเนินงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการสังเคราะห์งานวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นปริญญานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2542 จำนวนทั้งหมด 33 เรื่อง

2. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการสังเคราะห์เป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านบริการการศึกษา
- 2.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
- 2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม
- 2.4 ด้านโภชนาการและอนามัย

3. การสังเคราะห์งานวิจัยในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ผลของงานวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ในขอบเขตที่กำหนดไว้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. งานวิจัย หมายถึง ผลการศึกษาค้นคว้าเพื่อแสวงหาความรู้ตามหลักวิชาการ ที่เป็นปริญญานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

2. การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นปัญหาการวิจัยในด้านเดียวกันจำนวนหลายๆ เรื่องมาศึกษาโดยการวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ในขอบเขตที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ แล้วสังเคราะห์เนื้อหาสาระของประเด็นดังกล่าว เพื่อนำเสนอเป็นคำตอบหรือข้อสรุปของเรื่องนั้น ๆ

3. งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้านคือ การบริการการศึกษา เศรษฐกิจและอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม โภชนาการและอนามัย

3.1 ด้านการบริการการศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมของโรงเรียนที่ช่วยให้ชุมชนมีความรู้ขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การให้ความรู้ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ รวมทั้งการจัดกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางวิชาการให้กับชุมชน เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ การจัดบริการแนะแนว การจัดที่อ่านหนังสือสำหรับชุมชน การจัดตั้งศูนย์วิชาการ เป็นต้น

3.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ หมายถึง การจัดกิจกรรมพื้นฐานที่ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น มีความก้าวหน้ามั่นคงในอาชีพ ช่วยแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและอาชีพของท้องถิ่น ช่วยพัฒนาอาชีพเดิมของประชาชนให้ดีขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดอาชีพใหม่ที่ช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้กับชุมชน ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์ การจัดครูสายอาชีพไปให้ความรู้แก่ประชาชน การเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่มสนใจในอาชีพ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตผลผลิตในท้องถิ่น การจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ การร่วมกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น เป็นต้น

3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และค่านิยมอันดีของประชาชน ตลอดจนการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การพัฒนาผู้นำ การคัดเลือกผู้นำและบุคคลตัวอย่าง การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยและการปฏิบัติตามกฎหมาย การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น การส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนา เป็นต้น

3.4 ด้านโภชนาการและอนามัย หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนอันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ทางสุขลักษณะดีขึ้น ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน การรักษาความสะอาด และการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การวางแผนครอบครัว งานโภชนาการ อนามัยแม่และเด็ก การกีฬาและนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสุขอนามัยแก่ชุมชน เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.1 ความหมายของโรงเรียนและความหมายของชุมชน

1.2 ความหมาย และแนวความคิดของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชน

1.3 ความจำเป็นและความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชน

1.4 จุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.5 รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.6 หลักการและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.7 บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

1.8 บทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน

1.9 บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

1.10 ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4 ด้าน

2.1 ด้านการบริการการศึกษา

2.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

2.3 ด้านโภชนาการและอนามัย

2.4 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. การสังเคราะห์งานวิจัย

3.1 ความเป็นมาของการสังเคราะห์งานวิจัย

3.2 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

3.3 พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย

3.4 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

3.5 ขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัย

3.6 การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย

3.7 การวิเคราะห์เนื้อหา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความหมายของโรงเรียนและความหมายของชุมชน

ในความเข้าใจของคนทั่วไป “โรงเรียน” มีความหมายว่า เป็นสถานที่เรียนหนังสือ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักคือสถานที่ ครู และนักเรียน นักเรียนไปโรงเรียนก็เพื่อเรียนหนังสือ ครูไปโรงเรียนก็เพื่อสอนหนังสือ แต่ในความเป็นจริงแล้วโรงเรียนยังมีความหมายมากกว่าความหมายตามความเข้าใจของคนทั่วไปดังกล่าว คำว่า “ชุมชน” ก็เช่นกัน คนส่วนใหญ่ยังคงให้ความหมายของคำนี้หลากหลาย ในส่วนต่อไปนี้จะกล่าวถึงความหมายของโรงเรียนและชุมชนจากการนิยามของผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโรงเรียนไว้ ดังนี้

โรงเรียน คือ สถาบันแห่งหนึ่งของชุมชน โรงเรียน คือ แหล่งที่ให้การเรียนรู้ และประสบการณ์ทางการศึกษาแก่สมาชิกของชุมชน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2524 : 219)

โรงเรียน หมายถึง หน่วยหนึ่งของสังคมที่ตั้งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายคนซึ่งมีความต้องการ และวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะใช้เป็นองค์การในการให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ (วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ. 2520 : 3)

โรงเรียน หมายถึง หน่วยของสังคมที่ทำหน้าที่แรกและหน้าที่หลักในการให้การศึกษอบรมอย่างเป็นระบบแก่สมาชิกของสังคม แต่ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่รอง และหน้าที่เสริมในการรักษาสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมอื่น ๆ ด้วยพร้อมกันไป (สุภรณ์ ศรีพหล. 2526 : 31)

หวน พันธุพันธ์ (2529 : 18-19) ได้จำแนกความหมายของโรงเรียนที่เคยมีผู้ให้ความหมายไว้ออกเป็น 3 ด้าน คือ (1) เป็นหน่วยของสังคมหรือสถาบันแห่งหนึ่งของชุมชน หรือ แหล่งหรือสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงสถานที่แห่งหนึ่ง (2) มีหน้าที่ให้การศึกษอย่างเป็นระบบ หรือให้การเรียนรู้ ประสบการณ์ทางการศึกษาหรือให้บริการทางการศึกษา ซึ่งเป็นการฝึกอบรมคนในหลายๆ ด้าน เช่น การฝึกอบรมคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม มีร่างกายแข็งแรง และสามารถเข้าสังคมได้ (3) การจัดการศึกษาดังกล่าวเพื่อสมาชิกของสังคม หรือสมาชิกของชุมชนหรือผู้รับการศึกษา หรือเยาวชนและผู้สนใจซึ่งได้แก่เยาวชนหรือบุคคลอื่นใดก็ได้ และได้กล่าวสรุปถึงความหมายของ

โรงเรียนว่า เป็นสถานที่หรือหน่วยของสังคมที่ให้การฝึกฝนอบรมคนในหลายๆ ด้านแก่บุคคลในสังคม

จากความหมายต่างๆดังกล่าว โรงเรียนไม่ได้เป็นเพียงแต่สถานที่ที่มีไว้สำหรับสอนนักเรียนหรือให้ความรู้แก่บุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่ที่ให้การฝึกฝนแก่บุคคลในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถในการทำงาน การประกอบอาชีพ ความประพฤติดี ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการดำรงอยู่อย่างมีความสุขในสังคมด้วย

สำหรับความหมายของคำว่าชุมชนนั้น พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมชน หมายถึง กอง หมู่ พวก ประชุม รวมกัน” และมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของชุมชนที่ลึกซึ้งแตกต่างกัน ดังนี้

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ในท้องที่หรือในเมืองเดียวกัน ภายใต้กฎหมายเดียวกัน (สมทรง เขมะวิชานูวัต. 2521 : 16)

ชุมชน คือ กลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอน และติดต่อกัน มีส่วนสำคัญของชีวิตทั่ว ๆ ไปอย่างเดียวกัน โดยมองเห็นได้จากกิจกรรมารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี และการพูดจา (สมศักดิ์ ศรีมาโนชญ์. 2523 : 19)

ชุมชน คือ อาณาบริเวณแห่งหนึ่งที่มีคนจำนวนหนึ่งมาอาศัยอยู่รวมกันเป็นเวลานาน มีความผูกพันต่อสถานที่นั้น มีจารีตประเพณี มีความคิดเห็นและความเชื่อไปในทางเดียวกัน ใช้สาธารณสถานและสถาบันต่าง ๆ ร่วมกัน สามารถร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งได้สำเร็จ (สุนน อมรวิวัฒน์. 2524 : 5)

ชุมชน คือ การประสานสัมพันธ์ อำนาจการให้ความสะดวกของหน่วยและระบบต่าง ๆ ของสังคม หน่วยต่าง ๆ ของสังคมหรือชุมชนกระทำภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ มีที่ตั้งและขอบเขตของชุมชนนั้น หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่า ชุมชน หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมและภารกิจต่าง ๆ ของสังคม ในอันที่จะทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน สามารถใช้กิจกรรม บริการ และภารกิจต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตได้อย่างสะดวก กว้างขวาง และทั่วถึงกัน (สุวัฒน์ มุทธเมธา. 2524 : 2 ; อ้างอิงจาก Warren. 1969 : 15)

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในท้องที่เดียวกัน และมีผลประโยชน์ อาชีพ คล้ายคลึงกัน หรือมีสัญชาติ ศาสนาอย่างเดียวกัน (สมทรง เขมะวิชานูวัต. 2525 : 1)

พิสิฐ พิชณนันท (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า ชุมชน โดยการสังเคราะห์จากการให้ความหมายของนักวิชาการต่างประเทศ ไว้ว่า “ชุมชน ต้องประกอบด้วย มนุษย์ การอยู่ร่วมกัน การมีความสนใจ และมีแนวการปฏิบัติเหมือนกัน และสุดท้ายจะต้องมีความสัมพันธ์กันภายในชุมชน”

นอกจากนี้ หวน พันธุ์พันธ์ (2529 : 19) ได้แยกความหมายของคำว่า ชุมชน ออกเป็น 4 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ดังนี้

1. อาณาบริเวณหรืออาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอน หรือท้องที่หรือในเมือง ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่มีบริเวณมากพอสมควรนั่นเอง
2. คนจำนวนหนึ่ง หรือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง หรือกลุ่มชนหรือชนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งหมายถึงคนหรือประชาชนจำนวนหนึ่งนั่นเอง
3. อาศัยอยู่ร่วมกัน หรือตั้งภูมิลำเนาอยู่ หรือที่อยู่ในท้องที่หรือในเมืองเดียวกัน หรือที่อยู่ร่วมกัน หรือที่อาศัยอยู่ในท้องที่เดียวกัน ซึ่งหมายถึงการอาศัยอยู่ร่วมกันนั่นเอง
4. มีจารีตประเพณี มีความคิดเห็นและความเชื่อไปในทางเดียวกัน หรือมีส่วนสำคัญของชีวิตทั่ว ๆ ไปอย่างเดียวกัน หรือภายใต้กฎหมายเดียวกัน หรือมีความสนใจในเรื่องต่างๆ คล้าย ๆ กัน ร่วมกัน หรือมีผลประโยชน์จากอาชีพคล้ายคลึงกัน ซึ่งหมายถึงมีความคล้ายคลึงกันหรือมีการกระทำอย่างเดียวกันนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป ชุมชน หมายถึงบริเวณที่มีคนอาศัยอยู่ร่วมกันอยู่จำนวนหนึ่ง โดยมีพฤติกรรม กิริยา วิถีประชา หรือการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ค่อนข้างคล้ายคลึงกันและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมต่าง ๆ คล้ายคลึงกันด้วย

จะเห็นได้ว่าทั้งโรงเรียนและชุมชนประกอบด้วยคนจำนวนหนึ่ง คนทำให้เกิดชุมชน และคนเหล่านั้นเป็นผู้สร้างโรงเรียนขึ้น เพื่อให้บริการทางการศึกษาและด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ตอบสนองความต้องการของชุมชน ดังนั้น โรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกในหลายลักษณะดังจะกล่าวต่อไป

ความหมาย และแนวความคิดของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สุพิชญา ชีระกุล (2522 : 41) ได้กล่าวถึงความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงหมายถึงการบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การร่วมกันกำหนดความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการร่วมมือพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน เพื่อชุมชน

จากนิยามดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึงวิธีการบริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน หรือเป็นวิธีการหรือหนทางที่โรงเรียนใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในเขตนั้น

ความพยายามที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชน ได้มีมากขึ้นเป็นลำดับในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยซึ่งได้จัดให้มีโรงเรียนชุมชนขึ้น ด้วยความหวังที่จะให้การศึกษาเข้าถึงจิตใจของชุมชน ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับรัฐ เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในด้านนี้ได้อีกทางหนึ่ง การศึกษาจะช่วยพัฒนาประชาชนไปด้วยในขณะเดียวกัน และเนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โรงเรียนจึงควรทำหน้าที่ประสานงานกับสถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนให้มากที่สุด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ยังเน้นให้องค์กรชุมชนต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชนอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 15)

หวน พินธุพันธ์ (2529 : 20) ได้รวบรวมและสรุปปรัชญาหรือแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน
2. โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
3. โรงเรียน เป็นองค์กรในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน
4. โรงเรียนเป็นองค์กรและตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงชุมชน
5. โรงเรียนคือแหล่งอบรมคนให้ชุมชน
6. โรงเรียนคือแหล่งวิทยาการและวิทยาการของชุมชน
7. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญมากที่ทำให้โรงเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชน และมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน
8. โรงเรียนทำหน้าที่คัดเลือกและให้ความรู้ รวมทั้งสร้างบุคลิกภาพของผู้เรียนเป็นไปตามที่ชุมชนต้องการ
9. โรงเรียนมิใช่แต่เพียงรักษาและสืบทอดของเก่าเท่านั้น แต่ยังคงเผยแพร่ความรู้ใหม่หรือข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่ชุมชนด้วย
10. เนื่องจากโรงเรียนเป็นของชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างแข็งขัน และเป็นจริงเป็นจัง
11. โรงเรียนตั้งขึ้นเพื่อชุมชน ชุมชนจึงควรมีส่วนกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และมีส่วนในการกำหนดทิศทางของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ กัน

นอกจากนี้ พิสิฐ พิชฌานนท์ (2527 : 102) ยังได้กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ โดยกล่าวว่าสามารถแบ่งชุมชนออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. ชุมชนในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนนั้นจะมีบุคคลหลายๆ คนเข้ามาร่วมทำงานอยู่ ที่มีจุดมุ่งหมายเหมือนกันก็คือ การพัฒนาเด็กให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องมีความเชื่อ ความสนใจ มีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน และเป็นชุมชนที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนสัมฤทธิ์ผล

2. ชุมชนนอกโรงเรียน เป็นชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอย่างมาก ประกอบด้วยรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ และให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโรงเรียนด้วย ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนที่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น หมายความว่าถึง การบริหารโรงเรียนในด้านที่มีการติดต่อ ประสานสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งเกิดจากแนวคิดหลักที่ว่า โรงเรียนและชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองสถาบันนี้ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ความจำเป็นและความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ด้วยเหตุที่โรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และโรงเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนดังกล่าวมาแล้ว โรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายประการ

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525 : 15) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาการสาขาต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของคนในชุมชน
2. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งผลิต พัฒนา และคัดเลือกสมาชิกที่ดีในชุมชน
3. เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน กิจกรรมและบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นที่โรงเรียน
4. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของชุมชน
5. เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยผลิตวิชาการใหม่ๆ ให้กับชุมชน
6. เพราะโรงเรียนอาศัยภาษี และการสนับสนุนจากประชาชน
7. เพราะโรงเรียนต้องการความสนับสนุนและอุปถัมภ์ในด้านต่าง ๆ จากประชาชน

สุพิชญา ชีระกุล (2522 : 42) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า โดยหลักการ โรงเรียนและชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคน เพื่อให้ไปดำรงชีพในชุมชน ถ้าเปรียบกับกิจการทางอุตสาหกรรม โรงเรียนก็เป็นโรงงานสำหรับผลิตสิ่งของสำหรับชุมชนนั่นเอง โรงงานกับชุมชนจะต้องใกล้ชิดกันตลอดเวลา เพื่อความเหมาะสมทางการผลิต และการบริโภค ทั้งนี้สามารถแยกความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ดังนี้

1. เพราะว่าโรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจึงมีหน้าที่รับพัฒนาคน จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควร หรือมีความรู้ความสามารถพอควร โรงเรียนจึงปล่อยให้คนเหล่านั้นออกสู่ชุมชน ทั้งนี้เป็นชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และชุมชนที่ห่างไกลออกไป

2. เพราะว่าโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน ในกระบวนการสังคมประกิต (Socialization Process) โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงคนได้มาก รองจากครอบครัวจากการที่เด็กอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน และโรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าให้ทุกวัน โรงเรียนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงและหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนได้มาก

3. เพราะว่าโรงเรียนเป็นแหล่งร่วมวิชาการสาขาต่างๆ โรงเรียนเตรียมพร้อมที่จะจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าให้แก่แก่นักเรียนที่จะไปเป็นสมาชิกของชุมชน จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องรวมครูที่มีความรู้ความสามารถในวิชาสาขาต่าง ๆ ไว้ หากโรงเรียนเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง โรงเรียนจะมีบุคคลที่มีความรู้และทักษะเพียงพอที่อำนวยความสะดวกแก่ชุมชน

4. เพราะว่าโรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม วัฒนธรรม เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชุมชน ทั้งชุมชนและโรงเรียนมีหน้าที่ฟื้นฟูและรักษา แต่ละโรงเรียนควรได้รับมอบหมายจากชุมชนให้เป็นผู้ถ่ายทอด และฟื้นฟูแก่เยาวชนของชุมชน เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้น เข้าใจความเป็นมาของวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ด้วย

5. เพราะว่าโรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน โรงเรียนนับเป็นสมบัติของส่วนรวม ในชุมชน มีอาคารและบริเวณพอที่จะเป็นที่ประชุมหรือประกอบพิธีต่าง ๆ ได้ เช่น สัมมนา จัดงานประจำปี ตั้งค่ายลูกเสือชาวบ้าน จัดพิธีแต่งงาน ประกวดพืชผล ฯลฯ

บางชุมชนใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ประกอบการเกี่ยวกับศาสนาด้วย เช่น ทำขวัญนาถ ตั้งองค์กฐิน เป็นต้น ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชนและให้ประโยชน์แก่ชุมชนอย่างคุ้มค่า

6. เพราะว่าโรงเรียนและชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน เป็นทั้งจุดมุ่งหมายที่กำหนดอย่างเป็นทางการ และกำหนดอย่างไม่เป็นทางการ ทั้งโดยวัฒนธรรมประเพณีและโดยสามัญสำนึกให้โรงเรียน

และชุมชนมีจุดหมายของการปฏิบัติงานที่ตรงกัน คือ พัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ และสามารถจัดชุมชนและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างเป็นปรกติสุข

ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนและปรารถนาที่จะให้โรงเรียนมีความคล่องตัวและปฏิบัติงานทุกชนิดอย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนมักให้ความร่วมมือกับโรงเรียนด้วยดีทุกประการตลอดมา เพราะมีความสำนึกอยู่ว่าโรงเรียนปฏิบัติงานตรงกับที่ชุมชนต้องการ

กล่าวโดยสรุป การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น มีความจำเป็นอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากโรงเรียนและชุมชนต่างก็มีส่วนในการขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างราบรื่น และทั้งสองสถาบันก็สามารถเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

จุดมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สมพร สุทัศนีย์ (2525 : 131) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อจะได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งทางด้านวิชาการและทุนทรัพย์
3. เพื่อให้ใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการทางด้านต่างๆ ทั้งวัสดุ อาคารสถานที่ และความสะดวกอื่นๆ
5. ส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 315) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อเสนอรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารของโรงเรียน
2. รับทราบข่าวสารการเคลื่อนไหวภายนอก เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องสนใจต่อการศึกษา
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ส่งเสริมชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน
6. สร้างความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน หรือท้องถิ่น

ที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม

7. เสนอความรู้ทางด้านความก้าวหน้า และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่น ๆ ในสังคม

8. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินผลของการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน

9. แก่ใจข้องใจ และที่ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิดๆ ช่วยทำให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี ด้วยความเชื่อถือและยกย่อง

พรพรรณ พิพิชกุลชัยพล (2518 : 41 – 43) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายระหว่างบ้านกับโรงเรียน และจุดมุ่งหมายระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า โดยจุดมุ่งหมายระหว่างบ้านกับโรงเรียนเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความสามัคคีปรองดองระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้พบกันในบางโอกาส และเพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้ทราบพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ส่วนจุดมุ่งหมายระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยกันรับผิดชอบในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เด็ก เพื่อสร้างความสัมพันธ์โดยฝักนิสัย น้ำใจ ทัศนคติ และความประพฤตินักเรียน และเพื่อฝึกหัดนักเรียนทางด้านสังคมที่โรงเรียนและชุมชน ช่วยปรับปรุงโรงเรียนโดยผู้ปกครองกับครูได้มีส่วนร่วม และเพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (อนุศักดิ์ สมิตสันต์. 2544 : 234-235 ; อ้างอิงจาก ชูศรี สนิทประชากร. 2525 : 42-43) ได้แจกแจงจุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้

1. เพื่อต้องการให้ชุมชนได้ทราบการดำเนินงาน ความก้าวหน้า และความเคลื่อนไหวของโรงเรียน

2. เพื่อให้โรงเรียนได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวของชุมชน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน

3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องสนใจและให้การสนับสนุนการศึกษา

4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์แก่โรงเรียน

5. เพื่อส่งเสริมชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน

6. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนหรือท้องถิ่นของโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง

7. เพื่อให้โรงเรียนได้เสนอความรู้ ความก้าวหน้า และแนวโน้มใหม่ๆ ทางการศึกษาให้

ชุมชนทราบ

8. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นๆ ในชุมชน เช่น วัด อำเภอ หน่วยงานต่างๆ สำนักงานต่างๆ

9. เพื่อคลี่คลายข้อข้องใจ ช่วยทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนในแง่ดี

10. เพื่อช่วยในการประเมินผลการดำเนินการของโรงเรียนจากชุมชน

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ การสร้างประโยชน์ให้กับบ้าน โรงเรียน และชุมชน ให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจซึ่งกันและกันและทำงานด้วยกันได้อย่างดีเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม

รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และคณะ (2525 : 16) กล่าวว่าถ้าหากจะพิจารณารูปแบบของความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนจะพบว่า รูปแบบของความสัมพันธ์นั้นจะเป็นไปได้ใน 2 ทาง ได้แก่

1. รูปแบบของการให้ กล่าวคือ โรงเรียนเป็นผู้ให้บริการ ความรู้ แนวความคิดอันเป็นประโยชน์แก่ชุมชน ซึ่งในรูปแบบนี้นั้น โรงเรียนอาจทำหน้าที่ได้หลายทาง เช่น การทำตัวเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน การเป็นศูนย์วิชาการของชุมชน ศูนย์พัฒนาชุมชน ศูนย์ฝึกหัดอบรม ด้านวิชาชีพของชุมชน เป็นต้น บทบาทนี้ โรงเรียนจะต้องพิจารณาให้รอบคอบและผู้บริหารจะต้องระลึกรู้เสมอว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ราชการซึ่งมีกฎหมาย ระเบียบ และแนวนโยบายของรัฐบาลควบคุมอยู่ ดังนั้นการให้ในที่นี้ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาว่าจะเป็นการขัดหรือฝืนต่อระเบียบปฏิบัติ หรือแนวนโยบายของทางราชการหรือไม่

2. รูปแบบของการรับ รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่โรงเรียนเป็นผู้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากชุมชน การร่วมมือช่วยเหลืออาจจะเป็นไปได้หลายทาง เช่น การรับความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ ที่ดิน แรงงาน หรือในรูปของบริการ เช่น การใช้สถานที่ประกอบอาชีพเป็นที่ฝึกงานของนักเรียน การเชิญวิทยากรมาช่วยสอนในโรงเรียน เหล่านี้เป็นต้น ในรูปแบบนี้โรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้รับ จะต้องพิจารณาว่าบริการหรือความช่วยเหลือที่ตนขอจากชุมชนนั้นจะไม่เป็นการทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ชุมชน

กล่าวโดยสรุป ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นจะเป็นไปใน 2 รูปแบบกว้าง คือ โรงเรียนในฐานะผู้ให้ (ชุมชนเป็นผู้รับ) และโรงเรียนในฐานะผู้รับ (ชุมชนเป็นผู้ให้) ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ในทั้งสองรูปแบบนี้ โรงเรียนจำเป็นต้องมีการพิจารณาบทบาทต่าง ๆ

ในสองรูปแบบความสัมพันธ์นี้ เพื่อให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปได้อย่างดีในทั้งสองรูปแบบ

หลักการและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นงานที่โรงเรียนต้องไปเกี่ยวข้องกับชุมชนไม่ว่าจะโดยการออกไปหาชุมชนหรือนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนจัดดำเนินงานอย่างรอบคอบและตั้งใจจริง ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์. 2525 : 27)

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นการกิจที่ต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา
3. ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกด้าน และชุมชนมีส่วนรับผิดชอบด้วย
4. ต้องมีความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินงาน
5. ต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ มิใช่ทำลายภาพพจน์ของโรงเรียนและชุมชน
6. ต้องดำเนินการปรับให้เข้ากับสภาพของชุมชน
7. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับสาระวิธีการและโอกาส
8. ควรคำนึงถึงความต้องการที่เกี่ยวกับความเจริญขององคมนตรีของแต่ละคน และการพัฒนาสังคมและชุมชนไปพร้อม ๆ กัน
9. ควรใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารสองทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
10. ใช้วิถีทางแห่งประชาธิปไตยในการดำเนินงาน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 5 ประการตามความเห็นของ สตูปลั และแรฟเฟอร์ตี (กิตติมา ปรีดิติก. 2529 : 243 – 244 ; อ้างอิงจาก Stoops and Rafferty. 1961 : 125) คือ

1. ต้องมีทั้งการให้และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือ บุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันในโรงเรียนต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธิดำเนินงานของโรงเรียน
2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ ทางในเวลาเดียวกัน
3. ต้องพยายามให้ชุมชน เข้าใจโรงเรียนให้มากขึ้น
4. งานที่จัดทำนั้น ควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่องกัน
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่ น่าสนใจ และง่ายต่อการเข้าใจ และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 244) ได้ให้หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่คล้ายคลึงกันไว้ดังนี้ คือ

1. ยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ต้องอาศัยหลักมนุษยสัมพันธ์ เป็นอย่างมาก บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. ยึดหลักความจริงใจหรือบริสุทธิ์ใจ ข้อความใดๆ ที่จะเผยแพร่สู่ประชาชน ย่อมมีความเชื่อถือได้ ตรงไปตรงมามากที่สุด และไม่ควรมีอะไรปิดบังภายในโรงเรียน
3. ยึดหลักความซื่อสัตย์ บุคลากรในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และการทำงาน ควรให้ประชาชนหรือกรรมการการศึกษาของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย
4. ยึดความคงเส้นคงวา หมายถึง ความสม่ำเสมอในการทำงาน การติดต่อสัมพันธ์กับคน
5. ยึดความเสียสละ บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ควรมีความเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน
6. ยึดความอดทนบุคลากรในโรงเรียนต้องอดทนเป็นอย่างมากในการดำเนินงานของโรงเรียน และการติดต่อกับชุมชน
7. ยึดความยืดหยุ่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรเป็นลักษณะ โอนอ่อนผ่อนปรน การดำเนินการควรมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์และเวลา
8. ยึดความต่อเนื่อง การจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ย่อมต้องอาศัยเวลาในการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกัน และจำเป็นต้องมีตลอดไป
9. ยึดการครอบคลุมเนื้อหา การสร้างความสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมลักษณะงานและ ขอบข่ายของโรงเรียนในทุกๆ ด้านอย่างเพียงพอ มิใช่มุ่งในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ
10. ยึดความเรียบง่าย การนำเสนอของโรงเรียนต่อชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านใด ควรคำนึงถึง ความเรียบง่าย สื่อสัมพันธ์กันเข้าใจ
11. ยึดการสร้างสรรค์ เป็นหลักที่โรงเรียนต้องมุ่งที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
12. ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในแต่ละโอกาส และแต่ละสภาพปัญหา

นอกจากนี้ กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 245) ยังได้กล่าวถึงข้อควรคำนึงในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเรื่องต่างๆ ได้แก่

1. ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อของชุมชน การแสดงออก ในการยอมรับนับถือหรือไม่ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายในชุมชน ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ โรงเรียนควรให้ความสนใจ โดยการศึกษาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ลักษณะของประชาชนในชุมชน จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาในชุมชนหนึ่ง ๆ ประชาชนแต่ละคนจะมีพื้นฐานการศึกษาแตกต่างกัน โรงเรียนต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษา และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน

3. การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน โรงเรียนต้องคำนึงถึงกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนด้วยเพราะชุมชนหนึ่งจะมีบุคคลต่างกลุ่มกัน โรงเรียนต้องใช้วิธีการในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลแต่ละกลุ่มแตกต่างกันไปแล้วแต่ความเหมาะสม

4. โรงเรียนต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ผ่านมามีประสบความสำเร็จเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่ ประชาชนให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนหรือมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนหรือไม่ โรงเรียนต้องเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ในอดีตและปัจจุบันในเรื่องดังกล่าว เพื่อหาทางแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากเพราะโรงเรียนต้องให้ความรู้ เปลี่ยนแปลงความคิดและเจตคติของประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้อยตาม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาและความอดทน ประกอบกับโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผลเพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค หรือไม่ถ้าโรงเรียนปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าว โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดหมายในที่สุด

ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นจะต้องพยายามที่จะนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนและนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน ซึ่ง สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 318 – 319) ได้เสนอหลักการและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน โรงเรียนควรจะดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 เสนอรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
 - 1.2 สร้างความเชื่อถือและความเข้าใจ ตลอดจนความนิยมในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
 - 1.3 ส่งเสริมประชาชนให้มีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษาและให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนต้องให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
 - 1.4 ส่งเสริมให้ครูกับผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น เพื่อเป็นผลดีต่อการเรียนการสอน

1.5 สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือกิจการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งในด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ

1.6 สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียน ตั้งอยู่โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์ประชาชน ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม

1.7 ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีโอกาสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชน

1.8 แก้ไขปิดปากลิ้นคลาญข้อข้องใจและสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ๆ ช่วยให้ประชาชน มองโรงเรียนในแง่ดี มีความเข้าใจและเห็นใจโรงเรียน มองครูและนักเรียนด้วยความเชื่อถือและนิยมน ยกย่อง

2. การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน โรงเรียนควรจะได้ปฏิบัติดังนี้

โรงเรียนควรใช้แหล่งวิชาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และปรับปรุง โรงเรียนซึ่งครูอาจใช้แหล่งวิชาดังนี้

2.1 เชิญผู้เชี่ยวชาญในอาชีพเฉพาะอย่างมาให้ความรู้และแนะนำ เช่น ช่างไฟฟ้า อาจจะ เชิญมาให้ความรู้เรื่องประโยชน์และอันตรายที่เกิดจากไฟฟ้า

2.2 ผู้ปกครองเด็ก อาจให้ความช่วยเหลือในการเป็นวิทยากรในบางเรื่อง

2.3 สมาชิกสภา อาจให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชุมสภาร่างกฎหมาย หรือ
อื่น ๆ

2.4 โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการผลิต

2.5 ตำรวจ ข้าราชการ ให้ความรู้ด้านจราจร การปกครองและอื่น ๆ

2.6 คณะกรรมการสภาตำบลหรือท้องถิ่นอาจให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในท้องถิ่น

2.7 ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พืช สัตว์ป่า ดิน หิน แม่น้ำ แร่ อาจนำมาใช้ในการเรียน
การสอน

2.8 ทรัพยากรที่มนุษย์ประดิษฐ์ตกแต่ง เช่น บ้านเรือน อาคาร สนาม สถานีดับเพลิง
อาจใช้ในการเรียนการสอนได้

2.9 แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และทันตแพทย์ เพื่อมาให้ความรู้เกี่ยวกับ
สุขภาพอนามัย

2.10 จัดงานประจำปี แล้วเชิญผู้ปกครองและประชาชนมาร่วม

2.11 จัดนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียน หรือทำพิธีเปิดอาคารเรียนหลังใหม่

2.12 จัดการแสดงละครหรือแข่งขันกีฬา

2.13 จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู

2.14 จัดตั้งคณะกรรมการประชาชนเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน

2.15 จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า สมาคมเกี่ยวกับการศึกษา สมาคมเกี่ยวกับครูและสมาคมเกี่ยวกับกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจต่างๆ สำหรับประชาชน

2.16 จัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ของชุมชนขึ้นตามความเหมาะสม โดยใช้โรงเรียนเป็นที่ตั้งของสมาคม

2.17 จัดโปรแกรมต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ และการหย่อนใจ โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับประโยชน์โดยตรงบ้างตามสมควร

2.18 เชิญประชาชนที่สนใจในการศึกษามาเป็น กรรมการศึกษาโรงเรียน กรรมการโรงเรียนชุมชน กรรมการโครงการสุขภาพของโรงเรียน เป็นต้น

แนวความคิดพิสิฐ พิชณานนท์ (2527 : 107) ที่กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ค่อนข้างคล้ายคลึงกับแนวคิดของสุรพันธ์ ยันต์ทอง ในเรื่องของวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี คือ

1. โดยการนำกิจกรรมที่มีภายในโรงเรียนออกสู่ประชาชนภายนอกหรือที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น เช่น การนำนักเรียนออกไปพัฒนาชนบท ให้นักเรียนออกไปฝึกอาชีพจริง ๆ กับประชาชนในท้องถิ่น จัดการบรรยายพิเศษโดยครูหรือครูใหญ่ จัดเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การออกวารสารโรงเรียน การมีจดหมายถึงผู้ปกครอง การให้ครู หรือครูใหญ่เองได้ออกไปช่วยงานของชนบท และอื่นๆ

2. โดยการนำประชาชนในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ จัดงานการแสดงของนักเรียนในโอกาสที่สำคัญ แล้วเชิญผู้ปกครองและประชาชนมาชม จัดสมาคมครูผู้ปกครอง จัดการแข่งขันกีฬาระหว่างครู และประชาชนในชนบท เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายให้นักเรียนฟัง และเชิญประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียนเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน

ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี (2538 : 87-93) ได้สรุปเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ โดยเฉพาะในเรื่องของการนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนไว้ว่าโรงเรียนควรจะได้ปฏิบัติดังนี้

1. การเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียน

ในกรณีนี้อาจเชิญผู้ปกครองมาด้วยวัตถุประสงค์ต่างกัน ดังนี้

1.1 เชิญมาประชุมในวันปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ ในวันที่โรงเรียนทำการปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ในชั้นอนุบาล ประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา เพื่อให้ทราบถึงระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน การเลือกวิชาเรียนและอื่นๆนั้น ควรเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมประชุมพร้อมกับนักเรียนด้วยเพื่อจะได้ทราบระเบียบ ข้อบังคับ จะได้ช่วยทางโรงเรียนกวดขันบุตรหลานของตนต่อไป

1.2 เชิญมาประชุมในวันก่อนเปิดเทอมแรกของทุกชั้นเรียน เพื่อชี้แจงและอ่านนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียน ตลอดจนปรึกษาหารือเพื่อหาทางแก้ปัญหาการเรียนของบุตรหลานในปีต่อไป

1.3 เชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาเพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงโรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันทางการศึกษาของชุมชน ดังนั้นทั้งผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนย่อมเป็นเจ้าของโรงเรียน จึงควรมีโอกาสเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงโรงเรียนเพื่อบริการทางการศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนได้มากที่สุด

1.4 เชิญประชาชนในชุมชนมาประชุมร่วมกับครูในโรงเรียนเพื่อปรึกษาในการปรับปรุงชุมชนหรือแก้ปัญหาในชุมชน เช่น ทำกระดาน้ำ ทำถนนเข้าหมู่บ้าน แก้ปัญหาเกี่ยวกับ โรคภัยไข้เจ็บของประชาชน เป็นต้น

1.5 เชิญผู้ปกครองนักเรียนมาพบปะสังสรรค์กับครูในโรงเรียน อาจจะรับประทานอาหารร่วมกันและพูดคุยปรึกษาหารือกันไปด้วย เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างครูกับผู้ปกครองยิ่งขึ้น อาจจะปรึกษาหารือในการปรับปรุงโรงเรียน การแก้ปัญหาในชุมชนหรือปัญหาของนักเรียนกันไปด้วยระหว่างรับประทานอาหารร่วมกันก็ย่อมทำได้

1.6 เชิญผู้ปกครองนักเรียนมาชมนิทรรศการผลงานต่างๆ ของนักเรียน และการแสดงของนักเรียน เช่น โรงเรียนจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียนในวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ศิลปศึกษา และวิทยาศาสตร์ และจัดการแสดงบนเวทีของนักเรียน การเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาชมย่อมทำให้ผู้ปกครองนักเรียนภูมิใจในผลงานของบุตรหลานของตนด้วย

1.7 จัดให้มีกิจกรรมสร้างความสามัคคีระหว่างผู้ปกครอง หรือประชาชนในชุมชน กับครูและนักเรียน เช่น จัดแข่งกีฬาระหว่างผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนในชุมชนกับครูในโรงเรียนจะทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้ปกครองนักเรียนด้วย หรือกับประชาชนในชุมชน และกับครูในโรงเรียนได้ด้วย

1.8 จัดงานวันแม่ขึ้นในโรงเรียน นอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแล้ว ยังเป็นการฝึกให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวทีต่อแม่ของตนด้วย

นอกจากนี้หากโรงเรียนได้จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู หรือมีกรรมการ โดยมีผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชนเป็นสมาชิก ก็ควรเชิญสมาชิกสมาคม และกรรมการดังกล่าวมาโรงเรียนเพื่อประชุม ชมนิทรรศการ ชมกิจกรรม หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้มากอีกทางหนึ่ง

2. การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อีกวิธีหนึ่ง เพราะทำให้ผู้ปกครองได้ทราบว่าเด็กอยู่ที่โรงเรียนเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับอยู่ที่บ้านแล้วแตกต่างกันหรือไม่ หากแตกต่างกัน จะได้หาทางแก้ไขหรือแจ้งให้โรงเรียนทราบด้วย การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน มีเรื่องที่ต้องรายงานอยู่ 3 ประการ คือ

2.1 รายงานผลการเรียน เช่น ผลการเรียนระหว่างเทอม ผลการสอบระหว่างเทอม และผลการสอบปลายเทอม เป็นต้น อาจจะทำเป็นสมุดรายงาน หรือสมุดประจำตัวนักเรียนก็ได้

2.2 รายงานความประพฤติ อาจจะรายงานย่อย ๆ เป็นครั้งคราว เมื่อนักเรียนมีความประพฤติไม่เหมาะสมจะต้องรายงานให้ผู้ปกครองทราบโดยด่วน จะได้รับแก้ไขตักเตือน สำหรับรายงานในสมุดรายงานหรือสมุดประจำตัวมักทำเทอมละครึ่ง การรายงานความประพฤติของนักเรียนทั้งครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด จะพบอยู่เสมอว่าความประพฤติของนักเรียนที่โรงเรียนกับที่บ้านมักไม่เหมือนกัน ผู้ปกครองควรรายงานให้ทางโรงเรียนทราบเพื่อช่วยกันแก้ไขต่อไป

2.3 รายงานเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นเรื่องสำคัญเพราะนักเรียนอาจมีโรคประจำตัวหรืออาจเจ็บป่วยขณะที่อยู่ที่โรงเรียน ทั้งครูและผู้ปกครองต้องรายงานซึ่งกันและกันเพื่อจะได้ทราบและช่วยกันรักษาป้องกันต่อไป

3. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน สิ่งที่โรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือชุมชนนอกเหนือจากการสอนในโรงเรียน มีดังนี้

3.1 ช่วยพัฒนาชุมชน เช่น พานักเรียนไปช่วยทำความสะอาดวัด ถนนหนทาง สร้างถนน หรือซ่อมถนนเข้าหมู่บ้าน ขุดบ่อน้ำ ขุดคูระบายน้ำเข้าไปใช้ในการเกษตร และปลูกต้นไม้ เป็นต้น

3.2 จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อให้ประชาชนในชุมชนรู้จักช่วยตัวเอง และพึ่งตนเองได้ โรงเรียนอาจจัดได้ตามกำลังที่มีอยู่ เช่น การเพาะเห็ดฟาง การติดตาการต่อกิ่ง ต่อดัน การแก้เครื่องยนต์ การตัดเย็บเสื้อผ้า และการเลี้ยงปลา โดยคำนึงถึงความสนใจของประชาชน ความต้องการของประชาชน และอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ

3.3 เผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ชุมชน เช่น เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ โทษของยาฆ่าแมลง อันตรายจากการใช้ผงชูรสหรือการใช้สีย้อมผ้า ผสมอาหาร และผลเสียจากการตัดต้นไม้ทำลายป่า เป็นต้น

3.4 จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการบริการข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ การจัดบริการข่าวสารเหล่านี้จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างมาก

3.5 ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น อาจประสานงานกับหน่วยราชการอื่น เพื่อสำรวจอนามัยของชุมชนและให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน เช่น สำรวจโรคภัยไข้เจ็บของประชาชน การหุงต้มอาหารรับประทานถูกสุขลักษณะหรือไม่ ความสะอาดของบ้านเรือนเป็นบ่อเกิดของของเชื้อโรคหรือไม่ ลักษณะส้วมของประชาชนในชุมชนสะอาด หรือถูกสุขลักษณะหรือไม่เพราะอาจจะแพร่เชื้อโรคได้ง่าย จากการสำรวจอนามัยของชุมชนจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอนามัยของชุมชนเพื่อทางโรงเรียนจะได้ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ในการบริการทางด้านสุขภาพและปรับปรุงอนามัยของประชาชนในชุมชนต่อไป

4. โรงเรียนขอความช่วยเหลือและความร่วมมือจากชุมชน เมื่อโรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชนแล้ว โรงเรียนก็ขอความช่วยเหลือจากชุมชนรวมทั้งการขอความร่วมมือจากชุมชนได้ สิ่งที่โรงเรียนจะขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนนั้น พอจะแยกได้ดังนี้

4.1 ด้านการเงิน ถ้าหากประชาชนในชุมชนมีฐานะทางการเงินดีพอสมควร เช่น พ่อค้ายนายธนาคาร ข้าราชการ ก็คงจะขอความช่วยเหลือทางการเงินได้ หากเป็นกรรมกรหาเช้ากินค่ำ ก็ไม่ควรไปรบกวนอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงต้องอยู่ที่ดุลยพินิจของทางโรงเรียนด้วย

4.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ หากประชาชนในชุมชนมีอาชีพทางเกษตรกรรม อาจจะขอข้าวสารพืชผักผลไม้สำหรับทำอาหารให้นักเรียนรับประทาน สำหรับร้านค้าอาจจะขอกระดาสี เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ เพื่อใช้ในโรงเรียน เป็นต้น

4.3 ด้านแรงงาน หากประชาชนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือทางการเงิน วัสดุ หรือผลิตผลทางเกษตรได้ อาจให้ความช่วยเหลือทางด้านแรงงานก็ได้ เช่น ช่วยซ่อมแซมอาคาร ช่วยทำอาหารกลางวันเลี้ยงนักเรียน ช่วยเหลือเด็กวัยก่อนเรียน เป็นต้น

4.4 ด้านคำปรึกษาหารือ หรือความคิดเห็นในการปรับปรุงโรงเรียนจากประชาชนในชุมชน หากประชาชนในชุมชนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือทางการเงิน วัสดุ และแรงงานได้ ก็อาจให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียนหรือไปร่วมประชุมเมื่อทางโรงเรียนเชิญไปประชุม

4.5 ด้านการเป็นวิทยากร หรือให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน ประชาชนในชุมชนจำนวนมากมีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เช่น แพทย์ เกษตรกร วิศวกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ทางโรงเรียนอาจเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนและครู

5. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน การบริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนกับชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะประชาชนจะได้มีโอกาสใช้อาคารสถานที่หรือเข้ามาโรงเรียนได้โดยไม่ถูกหวงห้าม การที่ประชาชน

ไม่กล้าเข้าไปในสถานที่ของโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนเหินห่างจากประชาชน ดังนั้นโรงเรียนควรบริการสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน โดยบริการในสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

5.1 เปิดโอกาสให้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดงานต่าง ๆ เช่น ประชาชนอาจจะขอให้หอประชุมจัดงานมงคลสมรส หรือจัดงานชุมนุมต่าง ๆ เป็นต้น

5.2 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่เพื่อการประชุม เช่น ผู้ใหญ่บ้าน อาจใช้อาคารสถานที่เพื่อประชุมประชาชนในหมู่บ้าน เป็นต้น

5.3 จัดบริการห้องสมุดแก่ประชาชนในชุมชน คือ บริการให้ประชาชนใช้ห้องสมุดอ่านหนังสือในห้องสมุดได้ และทางโรงเรียนอาจบริการห้องสมุดในวันเสาร์ วันอาทิตย์ เพื่อให้ประชาชนได้มาอ่านหนังสือพิมพ์หรือหนังสืออื่น ๆ ได้

5.2 เปิดโอกาสให้ใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในการออกกำลังกาย เล่นกีฬาต่าง ๆ เพราะในชุมชนมักไม่มีสนามกีฬานอกจากในโรงเรียนเท่านั้น หากโรงเรียนได้บริการจะช่วยให้ประชาชนได้ออกกำลังกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรงยิ่งขึ้น

5.5. ให้ประชาชนในชุมชนใช้ห้องพยาบาล บางชุมชนห่างไกลจากสถานอนามัยมาก ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ได้รับเจ็บป่วยได้รับการพยาบาล เช่น เกิดบาดแผลเล็กๆ น้อยๆ ท้องเดิน ปวดศีรษะ เป็นต้น หากทางโรงเรียนสามารถบริการประชาชนตลอด 24 ชั่วโมงได้จะดีมาก

6. การใช้ทรัพยากรในชุมชน ทรัพยากรที่ครูและนักเรียนจะนำมาใช้ในโรงเรียนมีอยู่มากมาย เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรประเภทสถาบันต่าง ๆ และทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น การละเล่นพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน นิทานและประเพณีต่าง ๆ การใช้ทรัพยากรในชุมชนประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ทำได้ ดังนี้

6.1 นำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน เช่น ดิน หิน แร่ พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ทรัพยากรเหล่านี้หาได้ง่ายในชุมชนหากทางโรงเรียนรู้จักนำมาใช้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งยังไม่สิ้นเปลืองเงินทองอีกด้วย

6.2 เชิญบุคคลเป็นวิทยากรแก่นักเรียนหรือสอนนักเรียน เช่น เชิญเกษตรอำเภอมารบรายหรือสาริตเกี่ยวกับการเกษตร นิมนต์พระมาสอนศีลธรรม เชิญนายแพทย์มาสอนสุขศึกษาหรือบรรยายเกี่ยวกับการป้องกันรักษาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น

6.3 นำนักเรียนไปศึกษาตามสถาบันต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล ไปรษณีย์ พิพิธภัณฑ์ วัดโบราณสถาน และสวนสัตว์ เป็นต้น

6.4 ศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อให้นักเรียนรักท้องถิ่นของตนยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ตำบล ศึกษาศิลปะพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้านและประเพณีของหมู่บ้าน เป็นต้น ในการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านนี้อาจพานักเรียนออกไปสอบถามชาว

บ้านหรือไปดูการละเล่นพื้นบ้าน ประเพณีต่างๆ ในหมู่บ้าน เป็นต้น ในการนี้จะช่วยให้นักเรียน เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านจะได้ช่วยกันรักษาไว้ ทั้งยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นด้วย

7. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมีกิจกรรมหลายประเภท การมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้าง ประสิทธิภาพให้แก่นักเรียน ทั้งครูและนักเรียนจึงควรวางโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชน กิจกรรมที่โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในชุมชน ได้แก่

7.1 กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน โรงเรียนอาจจะไม่มี บทบาทมากมาย เพียงแต่ให้ความร่วมมือสนับสนุนเช่น การแต่งงาน การบวชนาค ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

7.2 กิจกรรมทางด้านศาสนา โรงเรียนอาจื่อนำครูและนักเรียนไปร่วมกิจกรรมต่างๆ กับ ประชาชนในวันสำคัญทางศาสนา เช่น การเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา เป็นต้น

7.3 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ เช่น อาจจะร่วมกับประชาชนจัดกิจกรรม ในวันสตรีสากล วันแรงงานแห่งชาติ เช่น จัดนิทรรศการหรืออื่น ๆ

7.4 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันฉัตรมงคล กิจกรรมที่ควรจัด เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน เป็นต้น

7.5 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นอยู่ อาจจะเรียกว่ารายการพัฒนาชุมชน นับว่าเป็นกิจกรรมต่อเนื่องและใช้เวลายาว ครูอาจจะมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาและลงมือปฏิบัติในบาง โอกาส

7.6 กิจกรรมประเภทสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าและผู้ปกครอง นักเรียน ในความเป็นจริง โรงเรียนและชุมชนจะยังไม่เกิดปฏิสัมพันธ์กันจนกว่าจะได้มี การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันก่อน ความสัมพันธ์จึงจะเริ่มขึ้น กิจกรรมเป็นสื่อในรูปพฤติกรรมที่ เห็นได้ชัด อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อความสัมพันธ์ ซึ่งถือได้ว่าการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม โรงเรียนกับชุมชนทำให้เกิดการสนับสนุนร่วมมือร่วมใจ อันจะยังผลให้โรงเรียนสามารถดำเนินการ ไปสู่เป้าหมายได้แท้จริง

8. การประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์โดยความหมายทั่วไปหมายถึง วิธีการของ สถาบันที่มีแผนและการกระทำต่อเนื่อง ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่าง สถาบันกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และ สนับสนุน ร่วมมือซึ่งกันและกัน อันเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินงานไปได้ผลดีสม ความมุ่งหมายโดยอยู่บนพื้นฐานของความจริง และโดยมีประชาคมติเป็นแนวปทัสถาน

บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนมีหน้าที่หลัก คือ ให้การศึกษาแก่เยาวชน หากพิจารณาถึงบทบาทของโรงเรียนในฐานะที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแล้ว โรงเรียนต้องมีบทบาทและหน้าที่ต่อชุมชนทั้งในด้านเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน และเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนด้วย อีกด้านหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรมีบทบาทดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. 2523 : 26)

1. นำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน โรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันทางการศึกษาควรจะเป็นผู้นำ ความรู้ที่แปลกใหม่และสามารถทำให้สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น การนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชนโดยอาจจะทำได้ผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น นักเรียน สมาคมครูผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงนี้ อาจเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่น การปรับปรุงวิธีการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น การสร้างอาชีพใหม่ ๆ ของชุมชน

2. เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้เป็นแหล่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิชาการและวิชาชีพ หากจำเป็นโรงเรียนควรจัดเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับให้ความรู้แก่ชุมชนด้วย

3. เป็นศูนย์พัฒนาชุมชน ในการพัฒนาชุมชนนั้น รัฐอาจไม่สามารถจัดหน่วยงานพัฒนาชุมชนให้ครบทุกตำบล หมู่บ้าน โรงเรียนซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านสถานที่ และบุคลากรควรจะทำ หน้าที่เป็นศูนย์หรือผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ด้านการอาชีพ อนามัย การสหกรณ์ เป็นต้น

4. เป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม หน้าที่หนึ่งของโรงเรียน คือ การส่งเสริมและถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้น โรงเรียนจึงควรดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่นี้ ด้วยการอำนวยความสะดวก หรือเป็นตัวกลางในการรวบรวม ประกวด แข่งขัน หรือจัดงานเกี่ยวกับประเพณีหรือวัฒนธรรมของชุมชนขึ้น

5. เป็นศูนย์การดำเนินงานของทางราชการ โรงเรียนที่กระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ในระยะที่ผ่านมาจะประสบกับปัญหาเรื่องจำนวนนักเรียนลดลง ทำให้อาคารเรียนว่างลง หากปล่อยไว้จะทำให้เกิดการสูญเปล่า ดังนั้น เพื่อให้การใช้อาคารเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ควรใช้ให้เป็นที่ทำงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง เช่น เป็นที่ทำการของอนามัยตำบล เกษตรตำบล เป็นต้น ดังนั้น โรงเรียนในอนาคตอาจมีหน่วยงานอื่นตั้งอยู่บริเวณเดียวกันหลาย หน่วยงานก็ได้

6. เป็นสถานฝึกอาชีพ บทบาทนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับเป็นแหล่งวิทยาการแต่นักเฉพาะงานอาชีพที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นแต่เพียงอย่างเดียว โดยการฝึกอาชีพนั้น ควรเป็นการฝึกที่มีระยะเวลาไม่นานนัก

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า โรงเรียนควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อความเป็นไปของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยการเป็นสถานที่ให้ความรู้ การฝึกอบรมแก่ชุมชน หรือบทบาทการเป็นผู้นำการพัฒนาไปสู่ชุมชน รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนยังควรมีบทบาทต่อการปกครองและปฏิบัติตามนโยบายของราชการและภาครัฐ ทั้งนี้ล้วนแต่เพื่อการพัฒนาและความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนและสังคมนั่นเอง

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2524 : 1) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนไว้ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของสังคม คือ ทำหน้าที่ให้การศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรธิดาของประชาชนที่อยู่อาศัยในสังคมหรือชุมชนแห่งนั้น ความรู้ที่โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียน ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาการซึ่งช่วยสร้างเสริมสติปัญญา ความรู้ทั่วไป ในอันที่จะสร้างเสริมให้เป็นพลเมืองดีและมีความรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการฝึกฝนให้เกิดทักษะเพื่อยึดถือเป็นอาชีพต่อไปในอนาคต

2. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของสังคม ทำหน้าที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ให้คงอยู่สืบไป ปลูกฝังและสร้างเสริมพฤติกรรมอันพึงปรารถนาของสังคมให้เกิดมีขึ้นในตัวตน

3. โรงเรียนมีหน้าที่ให้การอบรมแก่นักเรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนาของสังคม

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และคณะ (2525 : 26) ได้กล่าวถึงแนวคิดและบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนไว้ 3 ประการ คือ

1. โรงเรียนเป็นสถาบันเฉพาะสำหรับการให้การศึกษาแก่สมาชิกของชุมชน

2. บทบาทแรกและบทบาทหลักของโรงเรียน คือ การรักษาและการถ่ายทอดมรดกทางสังคมให้อยู่และให้สืบทอดต่อไป

3. ในชุมชนทุกชุมชนหรือทุกสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่ดีกว่ามาสู่ชุมชน

กล่าวสรุปได้ว่าโรงเรียนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ควรมีบทบาทและหน้าที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์ต่อชุมชนนั้น โดยการแสดงบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ สู่ชุมชน เป็นแหล่งวิทยาการให้ชุมชน เป็นแหล่งส่งเสริมและถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นสถานฝึกอาชีพ ตลอดจนเป็นศูนย์การดำเนินงานทางด้านต่าง ๆ ของทางราชการ

บทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน

ชุมชนย่อมมีความสัมพันธ์กับโรงเรียนอย่างแยกไม่ออก เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน การจัดการเรียนการสอน จึงต้องให้เป็นไปตามความต้องการ หรือสอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน การพิจารณา บทบาทและความสำคัญ ของชุมชนต่อโรงเรียน นอกจากพิจารณาจากหน้าที่ต่างๆ ของชุมชนแล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในชุมชนนั้นด้วย เนื่องจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคม ต่างเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิตในท้องถิ่นหรือ ชุมชนนั้นๆ อยู่เป็นอันมาก ซึ่ง กิตติมา ปรีดีศิลป (2532 : 242) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนเอาไว้ดังนี้

1. ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการกำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน โดยการกำหนดให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในการที่โรงเรียนจะพัฒนาหลักสูตร
3. ชุมชนมีบทบาทในการที่โรงเรียนจะพัฒนาคนอันเป็นส่วนสำคัญของชุมชนนั้น
4. ชุมชนมีบทบาทในการที่ช่วยโรงเรียนพัฒนาปรับปรุงการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
5. ชุมชนมีบทบาทในการช่วยอนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม
6. ชุมชนมีบทบาทที่จะช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่าง ๆ
7. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียน ในฐานะที่ชุมชนเป็นที่ตั้งของหน่วยงาน องค์การและสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งที่ตั้งของโรงเรียนเองด้วย
8. ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียน

นอกจากนี้ ปรีชา คัมภีรปกรณ และคณะ (2525 : 64) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนไว้ดังนี้

1. บทบาทในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน โรงเรียนตั้งขึ้นเพื่อชุมชน ชุมชนจึงควรมีส่วนในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายและกำหนดทิศทางของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ กัน ตามระดับของการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจ เช่น การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูล การมีส่วนร่วมในการตีความ ข้อมูลและเสนอแนวทางเลือก การมีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือก และข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในแนวนโยบายของโรงเรียน เป็นต้น

2. บทบาทในการสนับสนุนภารกิจหลักของโรงเรียน การสอนต้องได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้ปกครองและชุมชน และชุมชนควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่โรงเรียนว่าประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นอย่างไร

3. บทบาทในการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน โรงเรียนมักมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากร แต่ชุมชนจะมีความพร้อมมากกว่า ชุมชนจึงควรให้บริการทรัพยากรแก่โรงเรียนได้หลายลักษณะและหลายรูปแบบ

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ได้แก่ ส่งเสริมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนโดยการส่งบุตรหลานให้เข้ารับการศึกษารับการศึกษาในโรงเรียน บทบาทในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนโดยมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ บทบาทในการสนับสนุนโดยมีภารกิจหลัก คือ การเรียนการสอนของโรงเรียนและมีบทบาทในการให้บริการด้านทรัพยากรต่าง ๆ แก่โรงเรียน บทบาทเหล่านี้เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของชุมชนที่พึงมีต่อโรงเรียน

บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การบริหารราชการและการบริหารการศึกษามีจุดหมายปลายทางเดียวกัน คือ การก่อให้เกิดความพอใจแก่ประชาชน หากมีความประสงค์ที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้ปกครองนักเรียนหรือชุมชนแล้ว ควรสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบุคคลเหล่านั้น เพราะชุมชนเป็นสภาพแวดล้อมและเป็นผู้อุปการะโรงเรียน ซึ่ง แอนเดอร์สัน และวิลเลียม (ประสาน สีสันต์, 2538 : 51: อ้างอิงจาก Anderson and William.) ได้กล่าวว่า ผู้มีบทบาทโดยตรงในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน เพราะผู้บริหารเหล่านั้น สามารถติดต่อทำความสัมพันธ์กับชุมชนได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1. บทบาทในด้านการประสานงานราชการแก่ชุมชน โรงเรียนเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของทางราชการและของชุมชน ปกติผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำชุมชน ผู้บริหารจึงเป็นที่ปรึกษาและคอยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน

2. บทบาทในด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีในโรงเรียน สัมพันธภาพในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์กับภายนอกเป็นอย่างมาก หากความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนไม่มีความแตกฉานภายในจะเป็นเครื่องทำลายความร่วมมือและกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ และการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วย บุคลากรภายนอกจะขาดศรัทธาเชื่อถือ โรงเรียนจะหวังให้ชุมชนร่วมมือสนับสนุนจึงเป็นเรื่องยาก

3. บทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน การประชาสัมพันธ์เป็นวิธีการที่ต้องมีแผนและต้องเป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะสร้าง หรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้โรงเรียนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนร่วมมือกันและกัน

งานประชาสัมพันธ์เป็นงานระดับนโยบายของโรงเรียน และถือว่าเป็นงานที่ต้องใช้เทคนิค ใช้ความจริงเกี่ยวกับนโยบายและผลงาน วิธีการและบทบาทการทำงานของโรงเรียน คือ การนำความจริงเผยแพร่ออกไปและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนด้วย

4. บทบาทการใช้ชีวิตร่วมในชุมชน ตามปกติผู้บริหารมักมีโอกาสติดต่อกับประชาชนเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างเดินทางไปและกลับจากโรงเรียน ตามถนนหนทาง ตามร้านค้า ตามบ้าน หรือตามงานสังคมต่าง ๆ แม้ว่าจะเป็น การพบปะกันโดยบังเอิญหรือเหตุการณ์ธรรมดา ผู้บริหารไม่ควรละเลยที่จะสร้างความสัมพันธ์ โดยการพูดจาทักทายปราศรัยด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี ผู้บริหารบางคนอาจเป็นคนในท้องถิ่นใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน ควรได้ศึกษาและทำความเข้าใจชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้นเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการปรับตัวเข้ากับสังคมของชุมชน ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนและชักจูงคณะครูและนักเรียนให้คำนึงถึงบทบาทด้านนี้อยู่เสมอ จะทำให้คนในชุมชนเห็นว่าโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ไม่ได้แยกออกจากกัน และสมาชิกของชุมชนจะเกิดความรู้สึกประทับใจชอบต่อโรงเรียนมากขึ้น

5. บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารการช่วยให้ครู และบุคลากรหรือผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้ปกครองและครูได้มีโอกาสพบปะกัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรหรือผู้ปกครองมีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และผู้ปกครองจะได้สนใจในกิจการของโรงเรียนซึ่งมีส่วนในการพัฒนาของเด็ก การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง นอกจากจะเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันให้มั่นคงแล้วโรงเรียนยังอาจได้รับความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์และกำลังทรัพย์จากผู้ปกครองอีกด้วย

6. บทบาทในด้านสัมพันธภาพต่อนักเรียนและศิษย์เก่า นักเรียนและศิษย์เก่าของโรงเรียนเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทต่อการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณ และการดำเนินงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนสามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักเรียนและศิษย์เก่า โรงเรียนก็จะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 245 – 246) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ดังนี้

1. กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงานผู้บริหารจะเป็นผู้วางแนวทาง รูปแบบของความสัมพันธ์ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ

2. ทำหน้าที่ประสานงานนอกจากจะเป็นผู้กำหนดแนวทางและจุดมุ่งหมายในการประสานงานแล้วผู้บริหารควรจะมีปฏิบัติด้วย เป็นผู้ประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยตนเองหรือในบางครั้งต้องเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับแหล่งวิทยาการ หรือหน่วยงานอื่นในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชนและเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความเชื่อถือ ดังนั้น ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน และในบางครั้งผู้บริหารจะเป็นผู้เริ่มทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปทางที่ดีและมีประโยชน์แก่ชุมชนได้

4. เป็นผู้แก้ปัญหา ปัญหาบางประการของชุมชนนั้น สมาชิกภายในของชุมชนไม่สามารถตกลงกันเองได้ จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือแนะนำจากบุคคลภายนอก ซึ่งบทบาทนี้จะตกอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ

นอกจากบทบาทดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำงานเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลืออบรม หรือเป็นวิทยากรในบางเรื่องด้วย

กรมสามัญศึกษา (สุพัตรา สุมโนมหาอุดม. 2534 : 35 ; อ้างอิงจากกรมสามัญศึกษา. มปป.) ได้กำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนในการควบคุม ดูแล หรือดำเนินการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. การวางแผนและโครงการ ผู้บริหารควรวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน ทำแผนโครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานเป็นเอกสาร และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกันทั้งในโรงเรียนและชุมชน

2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ผู้บริหารควรกำหนดอุดมการณ์เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมของโรงเรียน สร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติในด้านต่างๆ เช่น ทางด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านกีฬา ด้านกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชน

3. การให้บริการชุมชน เพื่อนำโรงเรียนสู่ชุมชนหรือนำชุมชนสู่โรงเรียน เช่น แจงข้อมูล ความเคลื่อนไหวของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ ปรับปรุงบริการต่างๆ ที่โรงเรียนให้แก่ชุมชน รวมทั้งให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนความร่วมมือทางด้านต่างๆ

4. การได้รับความสนับสนุน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักฐานระเบียบข้อบังคับความร่วมมือจากชุมชนวางนโยบายขอบข่ายและสิ่งที่โรงเรียนควรได้รับการบริการจากชุมชนและการรับบริการจากชุมชน

5. งานโรงเรียนกับชุมชนอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

6. การประเมินผลงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จัดให้มีการประเมินและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โดยผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงการกำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงานการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคลากรในชุมชน การทำหน้าที่ประสานงาน

ตลอดจนเป็นผู้แก้ปัญหาบางประการของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับรัฐ

ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานโรงเรียนในปัจจุบัน งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นมาก แต่เนื่องจากชุมชนนั้นมิได้อยู่ในระบบโรงเรียน การดำเนินงานในส่วนที่จำเป็นต้องติดต่อกับชุมชนอาจจะไม่สะดวก ขาดความคล่องตัว หรือเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในหลายด้าน ดังนั้นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้รับผิดชอบจึงมีหน้าที่พิจารณาคาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์นี้ ตลอดจนหาหนทางในการแก้ไข ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเหล่านั้นไว้ล่วงหน้าด้วย

หวน พินธุพันธ์ (2529 : 118-126) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาระหว่างผู้บริหาร บุคลากร-ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชน เช่น ผู้ปกครองนักเรียนไม่มีเวลาพบครู เนื่องจากต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ ครูกับผู้ปกครองมีปัญหาขัดแย้งกัน ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้ปกครองนักเรียนไม่เห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือจัดการการศึกษา และประชาชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหาร
2. ปัญหาเกี่ยวกับการเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียน เช่น ผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนไม่สามารถมาร่วมประชุมที่โรงเรียนได้เพราะต้องประกอบอาชีพและมีฐานะยากจน โรงเรียนไม่ได้เชิญผู้ปกครองมาประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนและไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมที่จะให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม
3. ปัญหาการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เช่น รายงานไม่ตรงกับความเป็นจริง ผู้ปกครองไม่ยอมรับความจริงที่ทางโรงเรียนได้รายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน นักเรียนไม่นำสมุดรายงานผลการเรียนและความประพฤติไปให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อรับทราบ ผู้ปกครองไม่สนใจและไม่ช่วยแก้ไขปรับปรุงการเรียนและความประพฤติของนักเรียน
4. ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชนได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากถูกฝ่ายปกครองเพ่งเล็งขาดครูและเครื่องมือในการสอนวิชาชีพแก่ประชาชน ครูมีชั่วโมงสอนมากและต้องทำงานอื่นๆ จึงไม่มีเวลาที่จะช่วยเหลือชุมชนได้ ครูมีบ้านพักอยู่ห่างจากโรงเรียน ขาดแหล่งทุนที่จะสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน

5. ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนขอความช่วยเหลือและความร่วมมือจากชุมชน โดยโรงเรียนไม่สามารถขอความช่วยเหลือทางการเงินและด้านแรงงานจากประชาชนในชุมชนได้ เนื่องจากประชาชนมีฐานะยากจนและต้องใช้เวลาและแรงงานไปประกอบอาชีพ หรืออาจเกิดจากประชาชนไม่มีความมั่นใจเพียงพอที่จะเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนได้

6. ปัญหาการบริการอาคารและสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ประชาชนมาใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน และทำความสะอาดแก่อาคารสถานที่ โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนเพื่อประกอบกิจกรรมตามความจำเป็น

7. ปัญหาการใช้ทรัพยากรในชุมชน มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนน้อย หรือขาดแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น ไม่มีความมั่นใจที่จะมาเป็นวิทยากรและผู้ปกครอง ไม่อนุญาตให้บุตรหลานของตนไปศึกษานอกสถานที่กับโรงเรียนเพราะเกรงจะได้รับอันตราย

8. ปัญหาการออกเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนตามบ้านตลอดถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เนื่องจากครู-อาจารย์ต้องทำงานหนัก มีบ้านพักห่างจากโรงเรียน ครูชอบเก็บตัว ไม่ชอบงานสังคม บ้านผู้ปกครองนักเรียนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน การคมนาคมไม่สะดวก

9. ปัญหาการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โรงเรียนไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะจัดให้มีสิ่งพิมพ์เผยแพร่ข่าวสารที่ถูกต้องแก่บุคลากรในโรงเรียน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์และบุคลากรของโรงเรียนไม่ให้ความสะดวกแก่ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนที่มาติดต่อโรงเรียน

10. ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญและไม่มีเวลาเพียงพอที่จะบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ขาดกำลังคนและงบประมาณที่จะให้บริการแก่สังคม สิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนเสื่อมโทรม เป็นต้น

สุพิชญา ชีระกุล (2521 : 131-133) ได้แบ่งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน

1.1 โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ทราบสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่พึงมีต่อโรงเรียน

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อยกว่าที่ควร เนื่องจากครู(บางคน) อาศัยอยู่ต่างท้องที่ โอกาสที่จะไปคลุกคลีกับประชาชนจึงมีน้อย

1.3 ประชาชนขาดความศรัทธาในตัวครู และผู้บริหารโรงเรียน จึงไม่สนใจและเต็มใจที่จะสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน

1.4 ปัญหาเรื่องขวัญของครู (ความเพียงพอของรายได้ในการครองชีพ สวัสดิการที่ได้รับ ความปลอดภัย ศักดิ์ศรี และการยอมรับในสังคม ฯลฯ) เป็นปัญหาที่ขัดขวางการสร้างความสัมพันธ์

1.5 โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ชุมชน การสร้างความสัมพันธ์จึงทำได้ยาก

1.6 โรงเรียนไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรคน หรือ ทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงห่างเหิน

2. ปัญหาที่เกิดจากชุมชน

2.1 ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เพราะขาดความรู้ความเข้าใจ เนื่องจากการได้รับการศึกษาคต่ำ

2.2 ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบหน้าที่และบทบาทของตน ที่พึงมีต่อโรงเรียน เนื่องจากเข้าใจว่าโรงเรียนเป็นของรัฐ ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 ความแตกต่างทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์

2.4 ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของไทย มีผลทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ฝังใจว่า ไม่ควรไปยุ่งกับเรื่องของคนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของทางราชการ

2.5 สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเป็นแหล่งเสื่อมโทรม โรงเรียนจึงไม่สนใจที่จะสร้างความสัมพันธ์ด้วย

3. ปัญหาที่เกิดจากนโยบายและระบบการบริหาร

3.1 ระเบียบข้อบังคับของทางราชการบางประการ เป็นอุปสรรคต่อการสนองความต้องการของชุมชน เช่น การจำกัดอายุเด็กเข้าเรียน เป็นต้น

3.2 โรงเรียนส่วนใหญ่อาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ทำให้ส่วนกลางเข้ามาควบคุมการดำเนินการมากเกินไป ความสนใจของประชาชนที่มีต่อโรงเรียนจึงลดน้อยลงไป

3.3 นโยบายและการปฏิบัติของรัฐบาล เป็นไปในทำนองไม่สนับสนุนให้สภาจังหวัดและสมาชิก เข้าไปมีบทบาทต่อการศึกษาอย่างจริงจัง

3.4 ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ขาดการสนับสนุนในเรื่องของการศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากไม่เข้าใจ และมองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา

3.5 การดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำทำตัวว่ามีศักดิ์ศรีเหนือกว่าประชาชน จึงทำให้เข้ากันไม่ได้

ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องต้องตระหนักและพยายามหาหนทางแก้ปัญหาให้ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม การคาดการณ์ปัญหาและวางแผนแก้ไข

ปัญหาล่วงหน้าเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความสูญเสีย และความไม่คล่องตัวในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเนื่องจากสภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสังคม โดยปัญหาบางอย่างอาจถูกแก้ไขได้ด้วยการพัฒนาด้านเทคโนโลยี หรือปัญหาบางอย่างก็ไม่เกิดขึ้นหรือล้าสมัยไปแล้ว ดังนั้นแล้วผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์นี้ควรตระหนักถึงสิ่งนี้ และพยายามที่จะก้าวให้ทันกับปัญหาต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งหาหนทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4 ด้าน

ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น สามารถแบ่งออกได้หลากหลายรูปแบบ ส่วนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ในบางครั้งก็ไม่สามารถจำแนกออกจากกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากแต่ละกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในด้านใดด้านหนึ่งก็อาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ด้านอื่นๆ ด้วย ยกตัวอย่างเช่น การให้บริการห้องสมุดของโรงเรียนแก่ชุมชน นับว่าเป็นประโยชน์ทั้งทางด้านวิชาการ ซึ่งจัดอยู่ในด้านบริการการศึกษา แต่การที่ประชาชนเข้ามาแสวงหาความรู้จากห้องสมุด ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพการทำงานของเขาเหล่านั้นด้วย ซึ่งอาจจัดอยู่ในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ได้พิจารณาเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริการการศึกษา
2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม
4. ด้านโภชนาการและอนามัย

1. ด้านบริการการศึกษา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม ประชาชนทุกคนควรได้รับการศึกษาขั้นต่ำอย่างน้อยที่สุดก็ให้สามารถอ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น เพราะผู้ที่ไม่รู้หนังสือ ย่อมไม่อาจพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ดีได้ เนื่องจากขาดโอกาสที่จะแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงาน หรือความสามารถในการประกอบอาชีพ เมื่อไม่มีอาชีพก็ย่อมจะขาดรายได้ ไม่มีทรัพย์สินเงินทองที่จะซื้อหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่างๆ มาสนองความต้องการของตนเองและครอบครัว ทำให้ขาดโอกาสที่จะพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น (พนิจดา วีระชาติ. 2542 : 74-75)

โรงเรียนจึงควรให้ความรู้แก่ประชาชน ความรู้พื้นฐาน การปรับปรุงความเป็นอยู่ของครอบครัว การพัฒนาชุมชน ความรู้ทักษะและวิชาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และการสร้างเสริมค่านิยมที่เหมาะสม การจัดบริการแนะแนวเพื่อชุมชน การจัดบริการห้องสมุดเพื่อประชาชน เผยแพร่เอกสารทางวิชาการ เชิญชวนประชาชนเข้าร่วมกิจการของโรงเรียน การให้การศึกษาผู้ใหญ่หรือเยาวชนที่ไม่มีโอกาสเรียนในเวลาปกติ จัดที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน (อำนาจ ปราสาททอง: 2537 : 14)

วิชัย ตันศิริ (2539 : 53-56) ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของโรงเรียนในการให้บริการการศึกษาไว้ว่า คนไทยจำเป็นต้องมีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนชาวไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอยู่ดีมีสุขตลอดช่วงชีวิต โดยความรู้พื้นฐานนั้นจะประกอบด้วย

1. ทักษะความรู้พื้นฐานของชีวิต ได้แก่ การอ่านออกเขียนได้ ความรู้ด้านสังคม วัฒนธรรม และศาสนา
2. การหล่อหลอมบุคลิกภาพ ค่านิยม และจริยธรรม
3. ความรู้ทักษะพื้นฐานที่เป็นพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิต
4. ความรู้ทักษะพื้นฐานที่เป็นเครื่องมือหาเลี้ยงชีพ

โดยได้กล่าวเน้นถึงหน้าที่ในการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อชุมชน ไม่ว่าโรงเรียนนั้นจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมทั้งการศึกษานอกโรงเรียน

ส่วนการจัดหลักสูตรในการบริการการศึกษาของโรงเรียนนั้น โรงเรียนกับคณะกรรมการตำบลควรร่วมกันจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น เพราะจะทำให้ผู้เรียนนั้นนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทันที และยังจะเป็นการระดมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชนอีกด้วย ผู้นำท้องถิ่นควรจะได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรหรือวิธีการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่นอีกด้วย (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์. 2525 : 59)

วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์ (2522 : 191-194) ได้แนะนำว่า โรงเรียนสามารถใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนและปรับปรุงโรงเรียนได้ดังนี้

1. เชิญผู้เชี่ยวชาญอาชีพเฉพาะอย่างมาให้ความรู้แนะนำนักเรียน
2. ผู้ปกครองนักเรียนให้ความช่วยเหลือเป็นวิทยากรในบางเรื่อง
3. สมาชิกสภาให้ความรู้เกี่ยวกับการประชุมสภา การร่างกฎหมาย หรือประสบการณ์ด้านอื่นๆ
4. โรงงานอุตสาหกรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานผลิต
5. ตำรวจ ข้าราชการ ให้ความรู้ด้านจราจร การปกครอง และอื่นๆ
6. คณะกรรมการสภาตำบลหรือท้องถิ่น ให้ความรู้ด้านการดำเนินงานท้องถิ่น

7. นำทรัพยากร เช่น พืช สัตว์ป่า หิน มาเป็นประโยชน์ในการศึกษา

8. นำทรัพยากรที่มนุษย์ประดิษฐ์ตกแต่ง เช่น อาคาร บ้านเรือน สนามบิน สถานีดับเพลิง มาเป็นประโยชน์ในการศึกษา

9. แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และทันตแพทย์ ให้ความรู้ด้านสุขภาพ

เนื้อหาสาระของการให้บริการด้านการศึกษาแก่ชุมชนจะต้องสอดคล้องกับปัญหา และความ ต้องการของชุมชน โดยทั่วไปควรจะประกอบด้วยเนื้อหาสาระดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2523 : 223)

1. ด้านสามัญหรือความรู้พื้นฐาน ได้แก่ ความรู้ด้านหนังสือ การอ่านออกเขียนได้ คิดเลข เป็น เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารความหมายและแสวงหาความรู้ทั่วไป

2. ด้านการปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัว ได้แก่ ความรู้ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาชีวิต ครอบครัว เช่น ความรู้ความสามารถในเรื่องสุขภาพอนามัยและโภชนาการ การจัดและตกแต่งบ้าน การซ่อมและปรับปรุงบ้านและเครื่องใช้ต่างๆ การเลี้ยงเด็ก การวางแผนครอบครัว

3. ด้านพัฒนาชุมชน ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชนและสถาบันของสังคมต่างๆ ตลอดจนกระบวนการต่างๆ ที่จะช่วยปรับปรุงและส่งเสริมชุมชนให้ดีขึ้น เช่น การปกครองท้องถิ่น การสหกรณ์ โครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชน

4. ด้านอาชีพ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งพัฒนาความรู้ และทักษะ ในการประกอบอาชีพของชุมชน

5. ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ให้รู้คุณค่าของ ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจนเกิดความหวงแหนและช่วยกันบำรุงรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

สิริ เทศประสิทธิ์ (2525 : 54-60) ได้สรุปบทบาทหลักของผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้ให้ บริการแก่ชุมชน 2 ประการคือ 1. การให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน 2. การให้บริการด้านทรัพยากร บุคคล เงิน วัสดุ และอื่นๆ ดังนี้

1. การให้บริการทางวิชาการ เป็นการบริการเชิงพัฒนา คือ มุ่งจะให้ผู้รับบริการมีความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่างๆ รวมทั้งเพื่อที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และสร้างเจตคติของผู้รับบริการให้ถูกทิศทาง ให้เกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชน ของตนเอง และรู้จักวิธีการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย โดยมีหลักดังนี้

1.1 บริการให้สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางพัฒนาชุมชนที่ รัฐบาลได้วางไว้ โดยศึกษาจากนโยบายของรัฐบาล คำแถลงของนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.2 บริการให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็น และความขาดแคลน ซึ่งอาจทราบได้จากการสำรวจหรือเก็บข้อมูล

1.3 บริการด้านวิชาการให้เหมาะสมกับชุมชนเมือง เช่น วิชาชีพพระยะสัน เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ เช่น แนะนำสุขภาพ แนะนำการศึกษาต่อ

1.4 บริการด้านวิชาการให้เหมาะสมกับชุมชนชนบท เช่น วิชาชีพพระยะสัน การรู้หนังสือ กล่าวโดยสรุป หน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนในด้านบริการการศึกษา โดยการทำหน้าที่เป็นแหล่งประสาทความรู้ให้กับเยาวชนและประชาชนในชุมชน นับเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญมากที่สุดของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ซึ่งนอกจากจะตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนแล้ว โรงเรียนยังเป็นสถาบันที่ปลูกฝังความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมต่างๆ ให้กับเยาวชน ซึ่งเป็นผลิตผลของชุมชนโดยตรงด้วย การบริการการศึกษานี้สามารถทำได้หลากหลายวิธี แต่ที่สำคัญคือ การบริการการศึกษาจะต้องมีการบริการอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และสอดคล้องกับนโยบายระดับสูงด้านการศึกษาของชาติด้วย

2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

วิริยา สุขวงศ์ (2540 : 50-52) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของโรงเรียนในการให้บริการแก่ชุมชนในด้านการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพว่า นอกจากโรงเรียนจะต้องให้การศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่นักเรียนในโรงเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคตแล้ว ยังควรมีหน้าที่ในการให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจและอาชีพแก่ชุมชนด้วย โดยการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชนนั้น อาจจะเน้นอาชีพหลักหรืออาชีพรองของคนในท้องถิ่น หรืออาจเป็นอาชีพใหม่ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน ให้การอบรมผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ๆ ในการผลิต การเก็บรักษาพืชผล การจำหน่ายผลผลิตให้ได้ราคาดี การปลูกพืชพันธุ์ใหม่ ในด้านอาชีพรอง ได้แก่ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การเพาะเห็ดฟาง การทอผ้า การเลี้ยงปลา เป็นต้น นอกจากจัดโครงการอบรมอาชีพโดยตรงแล้ว ยังอาจแนะนำให้ประชาชนที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ผนึกกำลังกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพตามหลักการสหกรณ์ เพื่อให้สามารถแสวงหาแหล่งบริการด้านเงินทุนและวิชาการจากหน่วยงานราชการและองค์การเอกชนได้ง่าย รวมทั้งสามารถดำเนินงานด้านการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับนักเรียนในโรงเรียน และประชาชนในท้องถิ่น ตั้งแต่การวางรากฐานในการเลือกอาชีพของเยาวชนไปจนถึงการฝึกฝนอาชีพให้นักเรียนและประชาชนโดยตรง สรุปได้ดังนี้

1. ครูควรสนใจและเฝ้าหาความรู้หรือความชำนาญเกี่ยวกับอาชีพในชุมชนพอที่จะให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนได้

2. การให้บริการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป เช่น การวิเคราะห์แนวโน้มของอาชีพใหม่ๆ ที่มีผลตอบแทนสูง การจัดหางานให้นักเรียนที่จบการศึกษา โดยอาจจัดให้มีการพบกันระหว่างผู้จบการศึกษากับนายจ้างหรือหน่วยธุรกิจ

3. การจัดศูนย์พัฒนาอาชีพ หรือโครงการพัฒนาอาชีพขึ้นในชุมชน ร่วมกับหน่วยราชการต่างๆ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งองค์กรเอกชนหรือสถานประกอบการในท้องถิ่น เพื่อที่จะพัฒนาอาชีพหลักของชุมชน ไม่ว่าจะเป็น การทำนา แผนใหม่ การปลูกพืชเศรษฐกิจ การปลูกพืชหมุนเวียน หัตถกรรมหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน การปรับปรุงหรือส่งเสริมอาชีพรองโดยการอบรมอาชีพระยะสั้น เช่น การเพาะเห็ด การทอผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้า การปลูกพืชผักสวนครัว เป็นต้น

การให้บริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพนั้น เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน รวมทั้งสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยโรงเรียนจำเป็นต้องจัดบริการให้ความรู้กับประชาชนและเป็นแกนนำในการพัฒนาอาชีพ การเพิ่มผลผลิต และร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น (เกษฎา บุรณะจารุ. 2540 : 23-24)

โรงเรียนควรดำเนินการศึกษาสำรวจสภาพเศรษฐกิจและอาชีพในท้องถิ่น จัดทำแผน โครงการ เพื่อร่วมแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและอาชีพท้องถิ่น จัดครูในสาขาวิชาต่างๆ ไปให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับแหล่งสินเชื่อ เป็นแกนนำจัดตั้งกลุ่มสนใจในอาชีพ ให้แนวทางการแก้ไขปัญหาพ่อค้าคนกลาง เสนอแนะการเลือกอาชีพใหม่ อาชีพรอง และพัฒนาอาชีพเดิมของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น จัดกิจกรรมเสริมการผลิตในท้องถิ่น การจัดอบรมให้ความรู้และทดลองทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน และร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น (อำนาจ ปราสาททอง. 2537 : 6)

โดยสรุป การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านเศรษฐกิจและอาชีพนั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องกับการให้ความรู้กับนักเรียนเพื่อจะนำไปประกอบอาชีพในอนาคตแล้ว โรงเรียนยังจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและอาชีพในชุมชนด้วย ไม่ว่าจะเป็น การสำรวจลักษณะเศรษฐกิจและอาชีพของชุมชน การจัดครูไปให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่ประชาชน การเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาอาชีพและแสวงหาอาชีพใหม่ที่เหมาะสมกับชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

พินิจดา วีระชาติ (2542 : 71-72) ได้กล่าวถึง สาเหตุสำคัญ 4 ประการที่โรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญในการให้การศึกษาด้านสังคมและวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

1. การศึกษาทุกระดับมีจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่ผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากความมุ่งหมายในแผนการศึกษาแห่งชาติและความมุ่งหมายในหลักสูตรระดับต่างๆ

2. วิชาการต่างๆ ที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเกือบทั้งหมด เช่น ภาษา ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ศิลปะ วรรณคดี หรือขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ

3. ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนระดับต่างๆ นอกจากจะถ่ายทอดเนื้อหาวิชาแล้ว ยังอบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีกิริยามารยาท ความประพฤติ หรือทัศนคติที่ถูกต้องดีงาม รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนและประชาชนในชุมชนได้อีกด้วย

4. ชีวิตในสถานศึกษาสามารถหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีแบบแผนความคิดและการกระทำที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมสังคมได้ทุกขณะ เช่น สังคมไทยนิยมยกย่องผู้มีอาวุโส หรือผู้มีพระคุณ สถานศึกษาต่างๆ ก็จัดให้มีพิธีไหว้ครู หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่สอดคล้องกับประเพณีดังกล่าว หรือค่านิยมเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ก็จะถูกปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนในลักษณะของการเคารพธงชาติ หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมมีหลายแนวทาง (หวน พันธุ์พันธ์. 2529 : 116)

1. ให้นักเรียนศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น สอบถามชาวบ้าน คนสูงอายุ เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน ประวัติกความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ชื่อตำบล อาจให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน หรือฝักร้องเพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว หรือเพลงกล่อมเด็กจากพ่อเพลงแม่เพลง ชุมชนยังมีศิลปะพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสาน เครื่องมือทำนุ เครื่องใช้ในบ้าน ก็ควรให้นักเรียนศึกษาหรือสะสมไว้ เพราะวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้วันทีจะหมดไป ถ้านักเรียนได้ฝึกวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้านไว้ ก็จะช่วยอนุรักษ์ไว้ได้อย่างมาก

2. ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น พานักเรียนไปร่วมพิธีเวียนเทียนวันอาสาฬหบูชา วันวิสาขบูชา งานประจำปีของวัด หรือไปทำบุญในวันพระที่วัด โรงเรียนจำนวนมากตั้งอยู่ในบริเวณวัด จึงควรเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดอย่างยิ่ง นอกจากนี้ อาจไปร่วมในงานของผู้ปกครองนักเรียนหรือชาวบ้านจัดงานศพ งานอุปสมบท งานทำบุญ ซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับบุคคลต่างๆ ในชุมชน และสามารถจะปรึกษาหารือกันในการร่วมมือกันทำงานและแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชน แก้ปัญหาของนักเรียนและปัญหาในโรงเรียนได้อีกด้วย

3. ให้บริการชุมชนในด้านนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นแก่ชุมชนตามโอกาสอันเหมาะสม และตรงกับความต้องการ เช่น จัดให้มีการฝักรอบมเรื่องการ

เล่นกีฬา นันทนาการ ศิลปะด้านต่างๆ จัดให้มีการบรรยายสาธิตด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่นพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้วย

ลักษณะของกิจกรรม ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนในการบริการชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 16-21)

1. ด้านการให้ความรู้ทั่วไปและอาชีพ ได้แก่ การสหกรณ์ การผลิตปุ๋ย การเพาะเชื้อเห็ด และการบริการ เป็นต้น

2. ด้านสุขภาพอนามัย เช่น การบริการเอกซเรย์วางแผนครอบครัว การติดต่อเจ้าหน้าที่อนามัยช่วยเหลือ การจัดอาสาสมัครสุขภาพจิต การบริการยาสามัญประจำบ้าน เป็นต้น

3. ด้านวัฒนธรรม เช่น ทำประวัติท้องถิ่น บุคคลสำคัญ วัฒนธรรมพื้นเมือง การจัดนิทรรศการดนตรี และการร่วมในเทศกาลท้องถิ่น เป็นต้น

4. ด้านนันทนาการ เช่น การให้บริการด้านอาคารสถานที่สำหรับการเล่นกีฬา การจัดหาที่พักผ่อน สนามเด็กเล่น กิจกรรมด้านดนตรีและบันเทิง เป็นต้น

5. ด้านบริการข่าวสาร เช่น การประชุมชี้แจง แจกเอกสารและกระจายเสียง เป็นต้น

พินิจดา วีระชาติ (2542 : 103) ได้สรุปถึงแนวทางและวิธีการเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนในด้านสังคมและวัฒนธรรมไว้ ดังต่อไปนี้

1. การสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เช่น ภาษา หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม ฯลฯ ไม่ควรสอนภาคทฤษฎีอย่างเดียว ควรเน้นการปฏิบัติจริงด้วย เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต คิดเปรียบเทียบและวิพากษ์วิจารณ์ และเลือกปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม จนกลายเป็นนิสัย เช่น ความรับผิดชอบ การเคารพกฎหมาย การตรงต่อเวลา ฯลฯ

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรม เช่น การจัดตั้งชุมนุมต่างๆ หรือ ศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา การน่านักเรียนไปทัศนศึกษาเพื่อชมศิลปะและมรดกทางวัฒนธรรมในสถานที่ต่างๆ

3. การสอดแทรกวัฒนธรรม (โดยเฉพาะจริยธรรม) ไว้ในการเรียนการสอนทุกวิชา ใช้สื่อทัศนูปกรณ์เข้าช่วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างหรือมีประสบการณ์ตรง

4. ครูต้องทำตัวเป็นแบบอย่างและเข้าไปร่วมกิจกรรมกับผู้เรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาแก่ผู้เรียนว่าสิ่งที่เขาได้รับการอบรมสั่งสอนนั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสมและมีคุณค่าควรแก่การปฏิบัติ

5. ร่วมมือกับชุมชนในการส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น การจัดงานประเพณีต่างๆ การเผยแพร่วัฒนธรรมใหม่ที่มีประโยชน์กับชีวิตประจำวัน การอนุรักษ์และซ่อมแซมโบราณสถาน เป็นต้น

6. ศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบแก่นแท้ของวัฒนธรรม ในแง่ที่มา ความหมาย คุณค่า หรือ ประโยชน์ แล้วเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่ ความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นที่จะอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อไป

โดยสรุป โรงเรียนมีหน้าที่สำคัญในการศึกษาสืบทอดถ่ายทอด และอนุรักษ์วัฒนธรรมของ ชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในสังคม โดยบทบาทนี้ โรงเรียนจำเป็นต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอื่นๆ ของสังคมด้วย เพราะมีสถานะเป็นสถาบันการศึกษาหลักของชุมชนและการ ศึกษาที่เองที่เป็นกระบวนการทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมอย่างยิ่ง

4. ด้านโภชนาการและอนามัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประการหนึ่งว่า ในการพัฒนาศักยภาพของคนไทยโดยการศึกษา นั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาสุขภาพ และพลานามัย เสริมสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนเป็นผู้มีสุขภาพที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันโรค และการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว

โภชนาการและอนามัยหรือสาธารณสุข เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับประชาชนและชุมชนใน การดำรงชีพออย่างมีคุณภาพ โรงเรียนจึงควรมีส่วนในการสนับสนุน ส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชน ในท้องถิ่นมีสุขภาพและอนามัยที่ดี อันจะนำไปสู่การศึกษาที่มีคุณภาพและการดำรงชีวิตอย่างมีความ สุขของประชาชน สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านโภชนาการและอนามัยนั้น ได้ มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้แนวคิดเอาไว้ดังนี้

วิริยา สุขวงศ์ (2540 : 77) ได้เน้นถึงปัญหาด้านโภชนาการและอนามัยของชุมชนโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในชนบท แนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของชุมชนด้วยการให้การศึกษาที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลใหม่ๆ อย่างง่ายๆ จัดการอบรมเด็กและผู้ใหญ่ให้ยอมรับในการแพทย์แผน ปัจจุบัน และมีทัศนคติที่ดีต่อบริการด้านนี้ ส่วนโรงเรียนควรมีบทบาทของการให้การศึกษาด้าน โภชนาการและอนามัย โดยการให้ความรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และแนะนำวิธีการปฏิบัติตนด้านสุขภาพอนามัยให้กับชุมชน ซึ่งเรียกกันว่า “การให้การศึกษา” เช่น การจัดประสบการณ์และบริการ ด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนในโรงเรียน โดยยึดหลักการผสมผสานทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การควบคุมป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และนำไปปฏิบัติได้ อย่างถูกต้อง ซึ่งโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมที่สุดในการสอนสุขศึกษาด้วยเหตุผลหลายประการ คือ

1. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของประชากรวัยเรียน ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและเป็นวัยที่กำลังเติบโต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต

2. โรงเรียนสามารถจัดสอนวิชาสุขศึกษาตามหลักสูตร หรือประมวลการสอนให้แก่แก่นักเรียนได้โดยตรง

3. ครูสามารถสอดแทรกเนื้อหา และแนวปฏิบัติด้านสุขศึกษาในวิชาอื่นๆ รวมทั้งกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ ได้ เช่น วิชาพลศึกษา วิทยาศาสตร์ ลูกเสือและอนุสาสน์ เป็นต้น

4. โรงเรียนสามารถใช้บุคลากรและเครื่องมือที่มีอยู่เพื่อจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยให้กับนักเรียนและประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี เช่น การให้ครูสอนสุขศึกษาทำการตรวจสุขภาพเป็นครั้งคราว การทดสอบสายตา การทดสอบการได้ยิน การชั่งน้ำหนักและการวัดส่วนสูง การจัด การปฐมพยาบาล การแนะแนวสุขภาพ ตลอดจนการควบคุมและการป้องกันโรคติดต่อ

เนื่องจากครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ทั้งสองฝ่ายควรร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรมด้านอนามัยโรงเรียน เช่น สาธารณสุขอำเภอ ควรวางแผนด้านอนามัยร่วมกับหัวหน้าการประถมศึกษาและศึกษาธิการอำเภอ ส่วนเจ้าหน้าที่ระดับตำบลก็รับนโยบายจากอำเภอมาปฏิบัติร่วมกับครูในโรงเรียน งานที่ทั้งสองฝ่ายสามารถร่วมกันทำได้มีตั้งแต่ การสำรวจปัญหาสุขภาพอนามัยของโรงเรียน และประชาชนในชุมชน การจัดตั้งคณะกรรมการอนามัยโรงเรียน การจัดประชุมร่วมกันระหว่างครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การอบรมครู เพื่อให้สามารถสอนสุขศึกษาและให้บริการด้านอนามัยให้กับนักเรียนและชุมชนได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นต้น

ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน เพื่อผลประโยชน์ในด้านอนามัยชุมชนนั้น โรงเรียนอาจปรับแนวการสอนและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ เช่น (พนิจดา วีระชาติ. 2542 : 90)

1. จัดอภิปรายและบรรยายเกี่ยวกับสุขภาพให้แก่ผู้ที่มีความสนใจอยากรู้
2. จัดนิทรรศการและสาธิตทางสุขภาพอนามัย เช่น งานวันอนามัย
3. เปิดการอบรมความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่คนในชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องการวางแผนครอบครัว การบริหารทารก การป้องกันอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาล เบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับยาสามัญประจำบ้าน
4. จัดรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อตอบปัญหาสุขภาพแก่คนในชุมชน
5. จัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเผยแพร่แก่ประชาชน โดยเฉพาะในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดต่อร้ายแรง
6. จัดสารวัตรนักเรียน ลูกเสือ หรืออนุสาสน์ ช่วยสอดส่องดูแลสุขอนามัยพื้นฐาน ทั้งในโรงเรียนและชุมชน เช่น การรักษาความสะอาดในโรงเรียน การดูแลความปลอดภัยขณะข้ามถนน และการช่วยเหลือในการปฐมพยาบาลเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

ในทัศนะของหวน ฟินรุพันธ์ (2529 : 107) หน้าที่ของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้านโภชนาการและอนามัย ได้แก่

1. การรายงานเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ นักเรียนอาจมีโรคประจำตัวหรืออาจเจ็บป่วยในขณะที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งครูและผู้ปกครองจะต้องรายงานซึ่งกันและกัน เมื่อพบนักเรียนเจ็บป่วยหรือมีสุขภาพผิดปกติจะต้องรีบแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อไปหาแพทย์
2. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันและการบำบัดรักษาอย่างง่าย อันตรายจากการใช้ยาฆ่าแมลง การใช้ผงชูรส การใช้สีย้อมผ้าผสมอาหาร การรับประทานยาชุด ยาแก้ปวดต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับยาสามัญประจำบ้าน การถนอมอาหาร เป็นต้น
3. โรงเรียนบริการด้านอนามัยแก่ประชาชนในชุมชน เช่น จัดทำธนาคารยา หรือสหกรณ์ยาไว้ตามวัดหรือตามย่านชุมชนไปมาสะดวก ในธนาคารยาหรือสหกรณ์ยานั้น จะมียาจากองค์การเภสัชกรรมซึ่งเป็นยาสามัญประจำบ้านและจำหน่ายแก่ประชาชนในราคาถูก นอกจากนี้ทางโรงเรียนอาจบริการเมื่อเจ็บป่วยในชุมชนด้วยการมาขอรับบริจาคจากโรงเรียนได้ตลอดเวลา ถ้าผู้ป่วยเจ็บหนักก็ช่วยพาส่งโรงพยาบาล เป็นต้น
4. โรงเรียนร่วมหรือประสานงานกับหน่วยราชการอื่น เพื่อสำรวจอนามัยชุมชนและให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน เช่น ทางโรงเรียนร่วมกับโรงพยาบาลชุมชนหรือสถานอนามัยตำบลสำรวจประชาชนในชุมชนว่า มีประชาชนในชุมชนเป็นโรคภัยไข้เจ็บอะไรกันมาก จะได้หาทางช่วยรักษาต่อไป หรือถ้าพบว่าประชาชนใช้ส้วมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และอาจแพร่เชื้อโรคได้ง่าย ก็ขอความร่วมมือกับทางพัฒนากรอำเภอมาช่วยแนะนำประชาชนให้ใช้ส้วมที่ถูกลักษณะต่อไป

การที่โรงเรียนให้บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่แก่ชุมชน ยังช่วยเสริมสร้างด้านโภชนาการและอนามัยแก่ชุมชนด้วยดังต่อไปนี้ (หวน ฟินรุพันธ์. 2529 : 113)

1. ให้ประชาชนในชุมชนได้ใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาต่างๆ เป็นต้นชุมชนที่ไม่มีสนามกีฬานอกจากในโรงเรียน ก็จะช่วยให้ประชากรมีสุขภาพดี
2. ให้ประชาชนในชุมชนใช้ห้องพยาบาล บางชุมชนห่างไกลจากสถานอนามัยมาก ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เจ็บป่วยได้รับการปฐมพยาบาลตามอัธยาศัย

การสาธารณสุขชุมชนในด้านโภชนาการและอนามัยเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้การพัฒนาทางการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ หรือด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างบทบาทในการพัฒนาชุมชนในด้านโภชนาการและอนามัยให้สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างพอ

เพียง เนื่องจากโรงเรียนมีศักยภาพที่จะเป็นแกนนำโดยตรงและประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาด้านสาธารณสุขให้กับชุมชนได้ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาในด้านอื่นๆ ของชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน ได้ 3 วิธี (กรมสามัญศึกษา. 2526 : 13)

1. โรงเรียนจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนเอง ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียน หรือกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เช่น การให้ข่าวสารต่างๆ การส่งเสริมความรู้วิชาสามัญ ความรู้ทั่วไปและอาชีพ และการบริการชุมชนในด้านอื่นๆ

2. โรงเรียนผสมกับหน่วยงานอื่น เพราะมีกิจกรรมบางอย่างที่โรงเรียนไม่สามารถจัดตามลำพังตนเองได้ แต่สามารถกระทำได้ในรูปของการบูรณาการ ความร่วมมือผสมผสานกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมนั้นขึ้น เช่น ร่วมมือกับหน่วยงานอนามัยพัฒนาทางด้านสุขภาพ อนามัยของประชาชน

3. โรงเรียนประสานงานเพื่อสนับสนุนหรือส่งเสริมให้หน่วยงานอื่นจัดขึ้น เนื่องจากกิจกรรมบางอย่างเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้แรงงานมาก ทุนทรัพย์มาก หรือจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรก็สนับสนุนให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท และประชาชนช่วยกันพัฒนา เป็นต้น

การสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis of Research)

ความเป็นมาของการสังเคราะห์งานวิจัย

ในอดีต ปริมาณงานวิจัยยังมีไม่มากนัก นักวิจัยมักบูรณาการข้อค้นพบของงานวิจัยต่าง ๆ โดยการอ่านรายงานการวิจัย แล้วจับประเด็นที่เน้นผลสรุปของงานวิจัยออกมาบรรยาย ผลการบูรณาการงานวิจัยในลักษณะการบรรยายนี้ มักมีความแตกต่างกันตามประเภทตามความรู้และความเชี่ยวชาญในการจับประเด็น ตลอดจนจุดเน้นของผู้สังเคราะห์ ในกรณีที่งานวิจัยมีไม่มาก การใช้วิธีการบรรยายสามารถกระทำได้ แต่ในกรณีมีงานวิจัยมากหรือเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรจำนวนมาก ผลการบูรณาการอาจคือความเป็นปรนัย

สภาพปัจจุบันมีรายงานการวิจัยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีตัวแปรจำนวนมากในการอธิบายปรากฏการณ์หนึ่ง ความซับซ้อนและหลากหลายของข้อค้นพบ จึงมีมากเกินความสามารถของนักวิจัยที่จะสังเคราะห์ จับประเด็น และเกิดความรู้ออกมาได้ การบรรยายไม่สามารถช่วยให้นักวิจัยเข้าใจสภาวะปัจจุบันของข้อค้นพบอย่างครอบคลุมและชัดเจน จึงเกิดความต้องการพัฒนาวิธีการให้นักวิจัยสามารถรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์และบูรณาการ ข้อค้นพบให้ปรากฏอย่างชัดเจน ครอบคลุม และเป็นปรนัย จึงได้เกิดการสังเคราะห์งานวิจัย (มาเรียม นิลพันธุ์. 2543 : 20)

ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

สังค อุทรานันท์ (วราภรณ์ บวรศิริ และสุมิตรา อังวัฒนกุล. 2542 : 10 ; อ้างอิงจาก สังค อุทรานันท์. 2531 : 6) ได้จำแนกการสังเคราะห์ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การสังเคราะห์หน่วยย่อยๆ ของการสื่อความหมายจนได้ผลผลิต ได้แก่ การพูด การบอก ภาษา ท่าทาง และและความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนให้ผู้อื่นทราบหรือเข้าใจ
2. การสังเคราะห์แผนงานต่าง ๆ จนได้ผลผลิตเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การพัฒนาแบบแผนการทำงานหรือพัฒนาแนวคิดของแต่ละคน จนถึงขั้นการนำไปปฏิบัติ
3. การสังเคราะห์สิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ได้แก่ การจัดความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมเพื่อจำแนกหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ หรือการเชื่อมโยงแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิเข้าด้วยกัน หรือการเชื่อมโยงทฤษฎีจนได้ข้อค้นพบใหม่ทางคณิตศาสตร์

สำหรับความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยนั้น อุทมพร จามรมาน. (2531 : 1) กล่าวว่า เป็นการนำส่วนย่อยมาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น การบรรยายความรู้สึกโดยการนำคำต่าง ๆ มาประกอบเข้าด้วยกันหรือการทำงานบางอย่างจนเกิดผล โดยมาจากการประชุมระดมสมอง หรือการสร้างทฤษฎีใหม่ โดยการเชื่อมโยงทฤษฎีเก่าเข้าด้วยกัน

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2529 : 26) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่าเป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ หลาย ๆ เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสรุปอย่างมีระบบ ให้ได้คำตอบปัญหาที่เป็นข้อยุติ

มาเรียม นิลพันธุ์ (2540 : 51) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่าเป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลายเรื่อง มาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาที่เป็นข้อยุติ

จากความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัย การรวบรวมงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึง หรือเป็นเรื่องราวทำนองเดียวกันหลาย ๆ เล่ม มาทำการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางการวิจัยเพื่อก่อให้เกิดข้อสรุปใหม่หรือข้อสรุปข้อเท็จจริงบางประการ แล้วนำเสนอข้อสรุปใหม่ หรือข้อเท็จจริงนั้น ๆ อย่างมีระบบ

พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย

อุทมพร จามรมาน (2527 : 10) ได้กล่าวถึง พัฒนาการของการสังเคราะห์งานวิจัย โดยจำแนกตามพัฒนาการได้ 3 ระยะ

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัย โดยวิธีการบรรยายสรุป มีหลายลักษณะ เช่น

1.1 การนำบทคัดย่อหรือผลสรุปของงานวิจัยแต่ละเรื่องมาวางเรียงต่อเนื่องกัน ลักษณะ เช่นนี้จะพบมากในวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษา บทคัดย่อ หรือผลสรุปของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว มักจะครอบคลุมปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย การนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านทราบแต่เพียงว่าใคร ทำอะไร อย่างไร ได้ผลอย่างไร มิได้มีการผสมผสานหรือเชื่อมโยงงานวิจัยทั้งหลายเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้เชิงบูรณาการออกมา

1.2 การอ่านรายงานงานวิจัยจนเกิดความเข้าใจ และนำผลการวิจัยมาเชื่อมโยงกับข้อปัญหาเพื่อให้ได้ความรู้ว่า ใครทำอะไร ได้ผลอย่างไรและอยู่ตรงไหนของหัวข้อใหญ่นั้น การสังเคราะห์ให้ได้ผลดังกล่าวขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญของผู้สังเคราะห์ว่าจะรู้จักดึงผลวิจัยเข้าหาประเด็นหลักได้อย่างไร ดังนั้นคุณค่าของผลการสังเคราะห์ในลักษณะนี้จึงขึ้นกับความสามารถของผู้สังเคราะห์เป็นส่วนใหญ่

การสังเคราะห์งานวิจัยในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น มีลักษณะเป็นการบรรยายสรุปโดยไม่มีระบบแบบแผนใด ๆ ผลการสรุปอาจจะไม่ครบถ้วน ขึ้นอยู่กับผู้สังเคราะห์ว่าจะหยิบยกประเด็นอะไรออกมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีงานวิจัยจำนวนมาก เกินความสามารถของผู้สังเคราะห์ ผลการสังเคราะห์อาจจะกลายเป็นความคิดส่วนตัวไป

ระยะที่ 2 การเริ่มต้นนำวิธีการทางสถิติมาสังเคราะห์งานวิจัย โดยพิจารณาจากผลวิจัย ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 วิธีการนับคะแนนเสียง (Vote Counting Method) การสังเคราะห์งานวิจัยวิธีนี้ ใช้การนับจำนวนงานวิจัยจำแนกผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ผลการวิจัยไม่นัยสำคัญทางสถิติไปในทางเดียวกัน กลุ่มที่ผลการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ทิศทางต่างกันและกลุ่มที่ผลการวิจัยไม่นัยสำคัญทางสถิติ แล้วนับความถี่ของงานวิจัยแต่ละกลุ่ม การสรุปผลการสังเคราะห์จะสรุปผลตามกลุ่มที่มีความถี่สูงสุด

2.2 วิธีการรวมค่าความน่าจะเป็น โดยนำค่าดังกล่าวมารวมเป็นค่าความน่าจะเป็นของงานวิจัยทั้งหมด จุดอ่อนของวิธีการนี้คือ ไม่สามารถระบุปริมาณของผลวิจัย จึงได้เกิดการพัฒนาการสังเคราะห์งานวิจัย แนวทางที่สามคือ การประมาณค่าดัชนีมาตรฐานหรือขนาดอิทธิพลของงานวิจัย

ระยะที่ 3 การนำวิธีการสถิติมาประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากงานวิจัย วิธีการนี้เป็นวิธีสังเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปอย่างมีระบบจากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาการวิจัยเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า “การวิเคราะห์เมตต้า” (Meta-analysis) แบ่งออกเป็น 2 แนวคิด คือ

3.1 การวิเคราะห์เมตต้าแนวคิดของ จี. วี. แกลส (G.V. Glass) ซึ่งเป็นผู้วางพื้นฐานสำคัญ การวิเคราะห์เมตต้า โดยบัญญัติศัพท์นี้ใช้เป็นครั้งแรก เมื่อปี ค.ศ. 1976 นับแต่นั้นมาวิเคราะห์เมตต้า เริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย วิธีวิเคราะห์เมตต้าตามแนวคิดของแกลสเน้นที่ขนาดของผล (Effect Size) มากกว่าเน้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ สถิติจากเทคนิคเมตต้าของแกลสที่แสดงค่าความมากน้อย ของผลการวิจัย คือ ค่าประมาณของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือค่าประมาณของความแตกต่างของ ผลทดลองกับผลควบคุม

3.2 การวิเคราะห์เมตต้าตามแนวคิดของ Schmidt and Hunter จากแนวคิดของแกลสที่ ต้องการขนาดของผลออกมาเป็นค่าหรือตัวเลขให้ได้โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยหรือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีได้คำนึงถึงค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มและการวัด แอล จี ชมิทท์และจี อี ฮันเตอร์ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 8 ; อ้างอิงจาก Schmidt and Hunter. 1982) ได้คิดสูตรแก้ หรือลดหรือปรับความคลาดเคลื่อนต่างๆ ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความแตกต่างของผล ทดลองกับผลควบคุมจากค่าพารามิเตอร์ เพื่อให้ได้ค่าพารามิเตอร์ที่แท้จริง

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (กรมวิชาการ. 2542 : 44-45)

1. การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยใน ลักษณะของการเขียนบรรยายสรุป จัดหมวดหมู่ประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดย บรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยในเรื่องนั้น ๆ

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) เป็นการใช้ระเบียบวิธีการทางสถิติมา วิเคราะห์ผลการวิจัย เพื่อหาข้อสรุปให้เป็นที่ยุติงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ต้องเป็น งานวิจัยเชิงปริมาณ ที่ให้ข้อมูล และค่าสถิติที่เพียงพอต่อการนำมาสังเคราะห์

ขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัย

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2529 : 27-95) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยโดยทั่วไป ไป ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อปัญหา การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มจากการกำหนดปัญหาการวิจัย ซึ่งต้องเป็นปัญหาที่มีการทำวิจัยแล้วอย่างน้อยสองราย เนื่องจากปัญหาการวิจัยที่มีคุณค่าน่าสนใจ และเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดนั้น มักเป็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจ และทำการวิจัยเป็นจำนวนมาก ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่เหมาะสมต่อการสังเคราะห์งานวิจัย

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้ว ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจน ศึกษาแนวคิดหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาให้แจ่มชัด เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

ขั้นที่ 3 การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย ในขั้นนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 การคัดเลือกงานวิจัย ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้าและเสาะหางานวิจัย ทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาที่กำหนดไว้ การเสาะหางานวิจัยส่วนใหญ่จะหาได้จากวิทยานิพนธ์ บทความของวิทยานิพนธ์ วารสาร งานวิจัย เป็นต้น

3.2 การคัดเลือกงานวิจัยผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องอ่าน ศึกษาและตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด ต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัย และคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพดี มีความเที่ยงตรงภายนอกและภายในสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.3 การรวบรวมผลของการวิจัย หลังจากคัดเลือกงานวิจัยที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยแล้วขั้นต่อไปคือ การรวบรวมรายละเอียดและผลการวิจัยของงานวิจัยนั้น วิธีการรวบรวมอาจจะใช้การจดบันทึก การถ่ายเอกสาร หรือการกรอกแบบฟอร์มก็ได้ ทั้งนี้ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้และครบถ้วนสมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยผลการวิจัยรายละเอียด ลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัยทั้งหมด เพื่อสังเคราะห์และหาข้อสรุป จากนั้นจึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

ขั้นที่ 5 การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย การเขียนรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยมีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานการวิจัยทั่วไปอื่นๆ

คณะกรรมการการประถมศึกษา (2539 : 9) ได้ระบุขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เมตต้าไว้ 4 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. การเลือกและกำหนดปัญหาที่ต้องการสังเคราะห์ข้อค้นพบ ปัญหาที่เลือกมาศึกษาควรเป็นปัญหาที่ได้มีการศึกษา วิจัยไว้จำนวนมากพอสมควรและด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การวิจัยเชิงทดลองหรือการวิจัยเชิงบรรยายได้ เมื่อเลือกปัญหาแล้วต้องกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะทำการสังเคราะห์ผลการวิจัยให้ชัดเจน เช่น งานวิจัยที่จะสังเคราะห์นั้นเป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาตัวแปรอะไรในช่วงเวลาใดและใช้ตัวอย่างประเภทใด

2. กำหนดประชากรและงานวิจัยที่ต้องการสังเคราะห์ข้อค้นพบเป็นการสำรวจจำนวนงานวิจัยว่ามีกี่เรื่อง การสำรวจรายชื่องานวิจัยต้องจัดทำด้วยความละเอียดรอบคอบ ความถูกต้องครอบคลุมและครบถ้วน งานวิจัยที่รวบรวมได้มีความสำคัญต่อความถูกต้องของการอ้างอิงผลของการสังเคราะห์จากรายชื่องานวิจัยที่สำรวจได้ หากพบว่ามีจำนวนงานวิจัยไม่มากนักและ

สามารถทำการสังเคราะห์ได้ทั้งหมด ควรสังเคราะห์ทั้งประชากรด้วย และหากพบว่าจำนวนงานวิจัยมีมากเกินไปจนความสามารถที่จะสังเคราะห์ได้ ให้สุ่มงานวิจัยจำนวนหนึ่งเป็นตัวอย่างงานวิจัยในการสังเคราะห์ โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามความเหมาะสม หรือการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

3. การเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลในการวิเคราะห์เมตต้าคล้ายกับการเก็บข้อมูลในการวิจัยเอกสาร คือ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์จัดกระทำข้อมูลด้วยตนเอง ข้อมูลจะมีความเที่ยงตรงเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้วิจัยเป็นสำคัญ ดังนั้นการเก็บหรือบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรผลลัพธ์และตัวแปรลักษณะของการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ ควรสร้างแบบสังเคราะห์งานซึ่งมีรายละเอียดของประเภทและลักษณะของข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรผลลัพธ์ และตัวแปรลักษณะของการวิจัยทั้งที่เป็นลักษณะของเนื้อหา และวิธีวิจัยคุณภาพของแบบวิเคราะห์งาน ความครอบคลุมและความชัดเจนเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ อีกส่วนหนึ่ง คือ ความเป็นปรนัยของผลการวิเคราะห์งานวิจัย ซึ่งอาจตรวจสอบได้โดยการให้ผู้ช่วยวิจัยที่มีความรู้ความเข้าใจในลักษณะของปัญหาวิจัย วิธีวิจัย และวิธีการวิเคราะห์งานวิจัยจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมาตรวจทานกัน ข้อมูลส่วนใดมีความแตกต่างกัน ต้องร่วมกันพิจารณาข้อสรุปเดียวกันให้ได้ กรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถหาผู้ช่วยผู้วิจัยมาช่วยวิเคราะห์ได้ ควรทำการวิเคราะห์และบันทึกผลการวิเคราะห์ซ้ำอีกครั้งโดยใช้เวลาของการวิเคราะห์ครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งแรกพอสมควร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์เมตต้า โดยทั่วไปแล้วหน่วยการสุ่ม หน่วยงานวัด และหน่วยการวิเคราะห์เป็นหน่วยเดียวกัน ดังนั้น ในการนำข้อมูลจากงานวิจัยเรื่องต่าง ๆ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์นี้ ข้อมูลจากการวิจัยต่าง ๆ ต้องมีหน่วยการวัดและมาตราของการวัดเดียวกัน ตัวแปรที่ข้อมูลจากงานวิจัยต่าง ๆ อาจมีมาตราของการวัดแตกต่างกันมากที่สุด คือ ตัวแปรผลลัพธ์ ดังนั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิเคราะห์เมตต้านี้จึงได้มีการกล่าวถึงการวัดผลลัพธ์ ข้อค้นพบจากการวัดให้มีมาตราเดียวกัน เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว อาจใช้การแปลค่าธรรมชาติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ที่มีมาตรฐาน เช่น สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เป็นต้น การทำความเข้าใจกับการแปลงข้อมูลที่วัดได้เป็นมาตรฐานที่เหมาะสมเหล่านี้มีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยต่างๆ ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบเมตต้าและเลือกมาตราที่เหมาะสมในการวัดข้อค้นพบได้แล้ว การวิเคราะห์ข้อค้นพบที่จะกระทำตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเป็นเครื่องมือ ในกรณีที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยมาสังเคราะห์ และหาข้อสรุปของข้อค้นพบในประชากรนั้น มักนิยมใช้การประมาณค่ามากกว่าการทดสอบสมมติฐาน และควรรายงานข้อค้นพบด้วยความเชื่อมั่นของการประมาณขนาดของข้อค้นพบในประชากรด้วย นอกจากนี้ควรวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ของการวิจัยและลักษณะการวิจัยทั้งที่เป็นลักษณะของเนื้อหาที่วิจัย และลักษณะวิธีวิจัยด้วย

นอกจากนี้ มาเรียม นิลพันธุ์ (2540 : 52) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยไว้ ดังนี้ คือ

1. การกำหนดหัวข้อปัญหา ต้องเป็นปัญหาที่มีคุณค่า น่าสนใจและเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดนัก
2. การวิเคราะห์ปัญหา ต้องนิยามให้ชัดเจน
3. การเสาะค้น คัดเลือกและรวบรวมงานวิจัย
4. การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย เป็นการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
5. การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย โดยเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานพร้อมทั้งข้อสรุป ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้ภาษาถูกต้องกะทัดรัดและชัดเจน

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2530 : 30) ได้กล่าวถึงการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะว่า ผู้สังเคราะห์จะต้องสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่องและบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น ต้องสรุปด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง และไม่ผนวกความคิดเห็นของตนเองในการสังเคราะห์ วิธีการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะของผลการวิจัยนี้เป็นวิธีการที่ใช้กับงานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยเชิงปริมาณ และเป็นวิธีการที่นักวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ และมนุษยวิทยาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ส่วนนักวิจัยทุกๆ ไปนิยมใช้เป็นกิจกรรมในการรายงานเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุป ในการทำการสังเคราะห์งานวิจัย ควรจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหาที่ต้องสังเคราะห์ ว่าต้องการสังเคราะห์เรื่องอะไร เพราะเหตุใด รวมทั้งการระบุตัวแปร วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ และสมมติฐานการวิจัยด้วย
2. การสำรวจงานวิจัยว่ามีจำนวนมากพอที่จะทำการสังเคราะห์หรือไม่ โดยศึกษาจากรายชื่อจากฐานข้อมูลในห้องสมุดต่างๆ และตรวจสอบว่ามีตัวเล่มที่สมบูรณ์หรือไม่
3. การอ่านรายงานการวิจัยที่สำรวจแต่ละเล่ม
4. การพิจารณารายละเอียดของงานวิจัย ว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการสังเคราะห์หรือไม่ โดยเลือกเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความชัดเจน สอดคล้องกับปัญหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
5. การรวบรวมงานวิจัยที่สามารถสังเคราะห์ได้ ระบุตัวแปร พร้อมทั้งค่าสถิติต่างๆ ลงในแบบสำรวจรายการ
6. การเลือกเทคนิคและค่าสถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. การทำการสังเคราะห์งานวิจัย โดยอาจแบ่งเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะตามเหมาะสม ตามลักษณะของงานวิจัยที่รวบรวมได้

8. การสรุปผลการวิเคราะห์มิติต่างๆ ของงานวิจัยในรูปตารางหรือกราฟ

9. การนำเสนอผลการสังเคราะห์ โดยการเขียนรายงานการสังเคราะห์อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นระบบ

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา องค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหา วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา มีดังต่อไปนี้

ประเภทของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีลักษณะการวิเคราะห์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยพัฒนามาจากการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ โฆษณา วรรณคดี การวิเคราะห์เนื้อหาจำแนกได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจำแนก (อุทุมพร จามรมาน. 2531 : 10-15 ; อ้างอิงจาก Janis. 1965 ; Berelson. 1952 ; Stone and Dunphy. 1966 ; Holsti. 1969 ; Krippendorff. 1980) ดังนี้

1. เจนนิส (Janis) จำแนกเป็น 3 แบบ

1.1 แบบอิงการปฏิบัติทั่วไป (Pragmatical Content Analysis)

1.2 แบบอิงภาษา (Semantical Content Analysis)

1.3 แบบอิงสัญลักษณ์ (Sight-Vehicle Analysis)

2. เบร์เรลสัน (Berelson) จำแนกได้ 17 แบบ

2.1 การบรรยายแนวโน้มของเนื้อหาที่สื่อความหมาย

2.2 การเสาะแสวงพัฒนาการ

2.3 การหาความแตกต่าง ความไม่ลงรอย

2.4 การเปรียบเทียบกับสื่อ และระดับที่สื่อความหมาย

2.5 การเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์

2.6 การวิเคราะห์โครงสร้าง

2.7 การวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกับแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2.8 การเปิดเผยเทคนิคทางโฆษณา

2.9 การวิเคราะห์ลักษณะที่ช่วยให้อ่านได้เข้าใจยิ่งขึ้น

2.10 การวิเคราะห์ลักษณะหรือสไตล์

2.11 การระบุความตั้งใจของผู้เขียน

2.12 การวิเคราะห์ระดับทางจิตใจของกลุ่มคน

2.13 การปกป้องผลจากการโฆษณาในแง่กฎหมาย

2.14 การสอดแนม

2.15 การสะท้อนทัศนคติ ความสนใจ และค่านิยมของกลุ่ม

2.16 การวิเคราะห์เป้าประสงค์ของกลุ่ม

2.17 การบรรยายพฤติกรรมที่แสดงออก

3. สโตน และดันฟี (Stone and Dunphy) จำแนกตามสาขา คือ

3.1 จิตเวช

3.2 จิตวิทยา

3.3 ประวัติศาสตร์

3.4 มานุษยศาสตร์

3.5 การศึกษา

3.6 ปรัชญา

4. โฮลสตี (Holsti) จำแนกเป็น 3 แบบ คือ

4.1 วิเคราะห์ในลักษณะของการสื่อความหมาย นั่นคือวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำถามว่า ในสาระต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเรื่องราวอะไร มีความเป็นมาอย่างไร และเกี่ยวข้องกับใคร

4.2 การวิเคราะห์เชิงเหตุผล นั่นคือ วิเคราะห์หาเหตุผล ตลอดจนผลจากข้อมูล

4.3 การวิเคราะห์ผล นั่นคือ วิเคราะห์เฉพาะส่วนที่เป็นผลของการสื่อความหมาย

5. คริปเพนดอร์ฟ (Krippendorff) เสนอการวิเคราะห์เนื้อหาเป็น 6 ประเภท คือ

5.1 วิเคราะห์เนื้อหาแบบ โดยคำนึงถึงว่า เนื้อหาสาระที่มุ่งวิเคราะห์นั้น มีองค์ประกอบอะไรบ้าง องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และมีการแปลงรูปแบบออกมาในรูปความสัมพันธ์อื่น ๆ ได้หรือไม่

5.2 วิเคราะห์เพื่อหามาตรฐาน เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณค่าของสาระเนื้อหา ว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงไร หรือเพื่อวิเคราะห์ว่า เนื้อหาสาระแตกต่างไปจากมาตรฐานมากน้อยเพียงใด

5.3 วิเคราะห์เนื้อหาด้ชนีบางอย่าง เช่น ความถี่ของคำสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นแรงงูใจของผู้เขียน หรือหาด้ชนีเพื่อชี้ให้เห็นความรู้สึกพอใจไม่พอใจต่อเหตุการณ์บางอย่าง

5.4 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหากลุ่มคำแบบต่างๆ เช่น การอ้างอิงถึงนายกรัฐมนตรี อาจทำได้โดยใช้ตำแหน่ง ยศ ปี สถานที่ หรือชื่อ เป็นต้น

5.5 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาความหมาย เช่น การสรุปประเด็นต่างๆ การหาสาเหตุและผล การอธิบายพฤติกรรม

5.6 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกระบวนการภายใน เช่น การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละพื้นที่ต่อการทำนุบำรุงสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ของตน

สรุปได้ว่าการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการวิเคราะห์สาระในประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในเอกสารงานวิจัยอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมิติต่างๆ ของเอกสารงานวิจัยเหล่านั้นมาอธิบายให้เห็นอย่างชัดเจน โดยรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหานี้จะแบ่งได้แตกต่างกันออกไปแล้วแต่เกณฑ์ในการจำแนก ซึ่งอาจแบ่งได้ตามสาขาความรู้ของเอกสารงานวิจัย หรือวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เนื้อหา

องค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (2531 : 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ดังนี้

1. เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปเอกสารหรือสิ่งพิมพ์เสมอไป
2. วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ เพื่อสรุปข้อมูลเพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ภายในและเพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ภายนอก
3. หน่วยในการวิเคราะห์โดยปกติแบ่งเป็น 3 ประเภท
 - 3.1 หน่วยจากการสุ่ม จากการสังเกตหรือสัมผัส
 - 3.2 หน่วยจากการบันทึก จัดทำข้อมูล จากการสุ่มมาย่อยเป็นกลุ่มเป็นพวก
 - 3.3 หน่วยจากเนื้อหา รวบรวมจากการบันทึกมาจัดกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง
4. การสุ่มตัวอย่างและประชากร การวิเคราะห์เอกสารจะต้องเกี่ยวข้องกับปริมาณของสิ่งที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยจำแนกประเภทของกลุ่มประชากรที่จะวิเคราะห์ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาตามขั้นตอน

เห็นได้ว่าการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ เนื้อหา วัตถุประสงค์ หน่วยในการวิเคราะห์ และประชากรและการสุ่มตัวอย่าง โดยแต่ละองค์ประกอบนั้นมีลักษณะย่อยๆ ที่จำแนกลงไป

วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (2531 : 12) ได้กล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ดังนี้

1. วิธีวิเคราะห์เนื้อหามี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การแปลภาษาเป็นข้อมูล และขั้นที่ 2 การแปลข้อมูลเป็นตัวเลข ดังนี้

ขั้นที่ 1 การแปลภาษาเป็นข้อมูล จะทำได้ก็ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์จับประเด็นที่ซ่อนอยู่ ในเนื้อหาสาระได้อย่างชัดเจน แล้วแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อยๆ

ขั้นที่ 2 การแปลงข้อมูลออกเป็นตัวเลข หลังจากทีวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยแล้ว การแปลงข้อมูลจากส่วนย่อยเป็นตัวเลขได้ 2 แบบ คือ แปลเป็นจำนวน (หรือความถี่) กับแปลเป็นค่า หรือคะแนน

ความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (วรวรรณ ทองเหมือน. 2545 : 42 ; อ้างอิงจาก อุทุมพร จามรมาน. 2531 : 11-13) ได้กล่าวถึงความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหาว่า ผลวิเคราะห์สอดคล้องกับความเป็นจริง มากน้อยเพียงใด โดยความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา มี 5 ประเภท คือ

1. ความตรงที่เกี่ยวกับข้อมูล หมายความว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์สอดคล้องกับข้อเท็จจริง มากน้อยเพียงใด หรือนำเนื้อหาที่ถูกต้องมาวิเคราะห์หรือไม่
2. ความตรงตามความหมาย หมายความว่า มีการวิเคราะห์เนื้อหาที่จัดกลุ่มเนื้อหา ให้ คำจำกัดความของคำ ตรงตามความหมายหรือไม่ วิธีการตรวจสอบความตรงแบบนี้ ทำได้โดยการให้ ผู้เชี่ยวชาญอื่นมาตรวจสอบ
3. ความตรงตามการสุ่ม เนื่องจากเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ เนื้อหาสาระที่จะนำมาวิเคราะห์มี ปริมาณมาก จำเป็นต้องมีการสุ่มออกมา เช่น การวิเคราะห์โปรแกรมทางโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเยาวชน การสุ่มโปรแกรมมีความสำคัญมาก การระบุประชากรของเนื้อหาจึงมีความจำเป็น การ อธิบายการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายไม่ลำเอียงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงแบบนี้
4. ความตรงตามวิธีการ ผลการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีการสองอย่างน่าจะให้ผลวิเคราะห์ออกมา เหมือนกัน
5. ความตรงตามทฤษฎี ผลการวิเคราะห์น่าจะสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการหรือข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า เพื่อให้ได้มาซึ่งผลของการวิเคราะห์เนื้อหาที่ดีนั้น ความเที่ยงตรงของข้อมูล จะ พิจารณาความชัดเจนในการนิยามความหมายของสิ่งที่จะนำมาจำแนก โดยผู้สังเคราะห์งานวิจัยจะต้อง ระมัดระวังในการอ่านและจำแนกให้ชัดเจน และก่อนที่จะมีการปรับข้อมูลจากงานวิจัยเป็นข้อมูลเชิง ปริมาณนั้น จำเป็นต้องตรวจสอบความตรงทางด้านต่างๆ ดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ทิพย์อาภา บุญรัตน์ (2531) ได้ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตที่เกี่ยวกับการศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2518-2529 โดยได้ทำการศึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน ทั้งหมด 394 เรื่อง ด้วยวิธีการสังเคราะห์แบบเมตต้า และการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ ผลการวิจัยพบ

ว่าหลักสูตรวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษามีความเหมาะสมและส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะต่างๆ สูงกว่าหลักสูตรฉบับก่อนหน้านี้ หนังสือเรียนมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเน้น เนื้อหาที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสอนโดยใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนสูงกว่าการเรียนแบบปกติ

ไมตรี สมบูรณ์ (2531) ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2518-2529 โดยทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เหล่านี้ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะ โดยผลการสังเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า ค่าเฉลี่ยของ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง มีค่าเท่ากับ .1512 และค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับ องค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานมีค่าสูงสุด ($r = .6215$)

ฐิติมา เจริญกุล (2533) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเกี่ยวกับการสอน ภาษาไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2530 จำนวน 455 เล่ม โดยแยกสังเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้เทคนิค เมตต้า 70 เล่ม และสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ 385 เล่ม ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสังเคราะห์ 2 ชุด คือ แบบสรุปรายละเอียดวิทยานิพนธ์ และแบบประเมินงานวิจัยด้วยตนเอง การวิเคราะห์ใช้วิธีแจกแจง ความถี่ของวิทยานิพนธ์ จำแนกตามเนื้อหาสาระวิธีวิจัย สถานภาพประชากร แหล่งที่อยู่ของประชากร ผลการประเมิน สถาบันที่ผลิตในปีที่พิมพ์เผยแพร่ ผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย ผลิตมากที่สุดในปี พ.ศ. 2530 เนื้อหาสาระส่วนใหญ่เป็นด้านนวัตกรรมการเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอน ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นเชิงทดลอง ประชากรส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งอยู่ใน ต่างจังหวัดจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง วิทยานิพนธ์ส่วนมากได้รับการประเมินอยู่ในระดับ ดี และมีเพียง 10 เล่มที่ได้รับการประเมินในระดับผ่าน

2. ผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เชิงปริมาณ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อเน้น ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีสอนที่ใช้แบบฝึก วิธีสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง วิธีสอนโดยใช้ สิ่งเร้า และวิธีสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ทักษะการพูด อ่าน เขียน

3. ผลการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะพบว่า เนื้อหาในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับ จุดประสงค์ของหลักสูตรมาก เนื้อหาควรได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยและน่าสนใจ เหมาะกับ ระดับชั้นของนักเรียน ลักษณะรูปแบบของหนังสือเรียน ควรกะทัดรัด และคงทน การสอนโดยใช้ เทคนิคใหม่ๆ ส่วนใหญ่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สื่อการสอนที่ผลิตมี

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน อายุ วุฒิ ประสบการณ์ของครูผู้สอน มีผลต่อพฤติกรรมการสอน ปัญหาการสอนของครูคือ ไม่เคยได้รับการอบรม มีหน้าที่อื่นต้องรับผิดชอบ สื่อในโรงเรียนมีจำกัด และไม่สามารถสอนได้คลุมเนื้อหาทั้งหมด

สาขารุณ บุญคง (2533) ได้ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา : การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 155 เรื่อง โดยแบ่งงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ 53 เรื่อง งานวิจัยเชิงทดลอง 102 เรื่อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเมตต้า โดยพิจารณาจากระบบการผลิตบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยป้อนเข้า และปัจจัยกระบวนการ ซึ่งปัจจัยป้อนเข้า ศึกษาถึงองค์ประกอบสามด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ตัวแปรที่สำคัญ คือ ภูมิหลังทางการศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ ความถนัดในเชิงวิชาชีพ ความถนัดเชิงเหตุผล การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ชาวนาปัญญา ทักษะต่อวิชาที่เรียนและสังคม ฐานะทางสังคมมิติเพศ อันดับการเลือก องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้สอน ตัวแปรที่สำคัญ คือ ทักษะต่อวิชาชีพ และการตรวจแบบฝึกหัด องค์ประกอบด้านหลักสูตร ตัวแปรที่สำคัญ คือ การจัดหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านปัจจัย กระบวนการ มีการศึกษาถึงองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า กระบวนการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง วิธีสอนที่ใช้ คือ ศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโมดูล บทเรียนโปรแกรม ชุดปฏิบัติการทดลอง หน่วยการเรียนการสอน แบบสืบสวนสอบสวน องค์ประกอบด้านสื่อการสอน พบว่า สื่อการสอนทางเดียวนั้นมีประสิทธิภาพสูง และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย สื่อการสอนที่ใช้คือ สไลด์ เทปและภาพยนตร์ องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหาร ตัวแปรที่สำคัญคือ การบริการทางการศึกษาและสวัสดิการ ระเบียบวินัย และข้อปฏิบัติทั่วไป สำหรับปัจจัยป้อนออกและปัจจัยสถานะแวดล้อมนั้นยังไม่มีผู้ศึกษา

ทัศนีย์ วุฒิสาสตร์ (2538) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2521-2535 มีจำนวนทั้งหมด 246 เรื่อง โดยการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณลักษณะจำนวน 185 เรื่อง และสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 61 เรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผลการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ พบว่า เนื้อหาในหลักสูตรและเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรยังไม่เหมาะสม สำหรับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาในคู่มือครู มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรการเปรียบเทียบวิธีสอนโดยใช้เพลงและเกมประกอบการสอน กับวิธีสอนเพื่อรอบรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติทั้งสองวิธี การสร้างสื่อในการสอนมีประสิทธิภาพถึงเกณฑ์ 75/75 และนักเรียนมีความรู้หลังการสอนเพิ่มขึ้นเมื่อได้รับการสอนด้วยสื่อการสอนดังกล่าว ในด้านของแบบทดสอบต่างๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อประสิทธิภาพใน

การวัดผลนั้น มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสำหรับในด้านปัญหาการเรียนการสอน นักเรียนที่มีการคิดคำนวณบกพร่อง ส่วนใหญ่เกิดจากนักเรียน ไม่มีความเข้าใจในความคิดรวบยอด ครูส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านเนื้อหาที่สอน การขาดสื่อการสอน และนักเรียนมีความแตกต่างกันมากในเรื่องการเรียนรู้ สำหรับผลการสังเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องมีค่าเท่ากับ 0.2499 และค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับองค์ประกอบด้านความถนัดมีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.720 และนักเรียนที่ได้รับการสอน ด้วยวิธีสอนแบบวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบ สสวท. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนที่ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและนักเรียนที่ได้รับการสอนที่ใช้เกณฑ์ประกอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา ปีการศึกษา 2530-2535 โดยสังเคราะห์งานวิจัยทั้งหมด 141 เรื่อง แยกเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ใช้ในการทำวิจัยเป็น 3 ประเภท ได้แก่ หน่วยงานประถมศึกษา หน่วยงานมัธยมศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า ประเภทหน่วยงานประถมศึกษา มีงานวิจัย 52 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย และเป็นการวิจัยในหน่วยงานระดับโรงเรียน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ ส่วนมากเป็นแบบสอบถาม ประเภทหน่วยงานมัธยมศึกษาซึ่งมีงานวิจัยทั้งสิ้น 46 เรื่อง เป็นการวิจัยเชิงบรรยายทั้งหมดและเป็นการวิจัยในหน่วยงานระดับโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้มากที่สุด คือ แบบสอบถาม โดยสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด สำหรับประเภทหน่วยงานอื่นๆ มีงานวิจัยทั้งหมด 43 เรื่อง เป็นการวิจัยเชิงบรรยายทั้งหมดและเป็นการวิจัยในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเกี่ยวข้องกัสำนักงานศึกษาธิการระดับต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือสถานศึกษาทางอาชีวศึกษา เครื่องมือที่ใช้ส่วนมาก ได้แก่ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2536 จำนวน 92 เรื่อง ได้ผลการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) ด้านวิธีการสอน พบว่า วิธีสอนทุกชนิดสามารถช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าปกติ คือ วิธีสอนของวรรณกรรม วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนแบบกลุ่มย่อย วิธีสอนแบบสร้างสรรคธาและโยนิโสมนสิการ วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน วิธีสอนแบบพลังกลุ่ม วิธีสอนแบบเทคนิค 4 คำถาม วิธีสอนแบบค้นพบ และวิธีสอนแบบพัฒนารายบุคคล (2) ด้านการวัดประเมินผล พบว่า นักเรียนมี

ความบกพร่องทางด้านแบบแผนการตอบแบบทดสอบวินิจฉัย และเนื้อหาที่มีปัญหามากที่สุดของนักเรียนทุกชั้น คือ เรื่อง โจทย์ปัญหา (3) ด้านสื่อการสอนพบว่า การสอนโดยใช้เกม เพลง และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (4) ด้านตัวครูและนักเรียน พบว่า พฤติกรรมที่ครูส่วนมากไม่ปฏิบัติ คือ การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ แจ้งวิธีวัดผลและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ ส่วนในด้านตัวนักเรียนพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำจะมีเจตคติต่อคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน (5) ด้านการสอนซ่อมเสริม พบว่า การสอนซ่อมเสริมโดยวิธีของวรรณิจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนซ่อมเสริมตามปกติ

กรมวิชาการ(2542)ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียนวิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของเด็กไทยในวิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ระยะเวลาปี พ.ศ. 2533-2541 โดยใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ร่วมกับการสังเคราะห์เชิงปริมาณด้วยวิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า สามารถสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้ (1) ผลการวิเคราะห์ทางด้านวิธีการเรียน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างวิธีการสอน 3 วิธี ได้แก่ วิธีการเรียนด้วยตนเอง วิธีการเรียนด้วยการระดมสมอง และวิธีการเรียนด้วยตนเองประกอบการบรรยาย พบว่า วิธีการเรียนด้วยตัวเองช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด วิธีการเรียนด้วยการระดมสมองนั้น ช่วยให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนสูงสุด และวิธีการเรียนด้วยตนเองประกอบการบรรยายนั้น จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้มากที่สุด (2) ผลการวิเคราะห์ทางด้าน วิธีการสอนพบว่า วิธีสอนแบบรายบุคคลช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเจตคติต่อการเรียนและความคงทนของการเรียนรู้สูงกว่าวิธีการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และวิธีการสอนแบบนักเรียนและครูมีกิจกรรมร่วมกัน (3) ผลการวิเคราะห์ด้านรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ค้นพบส่วนใหญ่ในงานวิจัยเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยเน้นทักษะการคิดคำนวณซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ดีที่สุด

พิสมร วิญญูกุล (2542) ได้ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากรจำนวน 187 เรื่อง ตามกรอบแนวคิดของบอยัน (Boyan) แบ่งองค์ความรู้ด้านการบริหารการศึกษาออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้บริหาร (2) องค์การ (3) นโยบายและการเมือง (4) เศรษฐศาสตร์และการคลังและ (5) หัวข้อพิเศษ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวิเคราะห์เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วยแนวคิด ระดับการศึกษาหรือหน่วยงานที่ทำการวิจัย วิธีการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิทยานิพนธ์เป็นรายเล่ม แล้วสังเคราะห์ข้อมูลเข้าด้วยกัน เพื่อนำเสนอเป็นผลการวิจัย ผลของการวิจัยพบว่า

วิทยานิพนธ์ทั้งหมดเมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย เป็นการวิจัยประยุกต์ และเมื่อจำแนกตามลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด สำหรับเครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถาม ได้รับความนิยมมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นสถิติเพื่อการพรรณนา สำหรับการทดสอบนั้นจะใช้ค่า t -test และค่า F -test เป็นหลักและใช้สหสัมพันธ์เป็นสถิติในการอธิบายความสัมพันธ์ และเมื่อพิจารณาตามรอบการวิจัยของไบนันพบว่ามีการทำ วิทยานิพนธ์ทางด้านผู้บริหารมากที่สุด ตามด้วยด้านองค์การ ด้านนโยบายและการเมือง ด้านเศรษฐศาสตร์และการคลัง และหัวข้อพิเศษ ตามลำดับ ทั้งนี้งานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาในหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

มาเรียม นิลพันธุ์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร โดยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตรที่พิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก และผลงานวิจัยทางด้านหลักสูตรของนักวิชาการสถาบันการศึกษาต่างๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2540 จำนวน 389 เรื่อง ใช้แนวทางในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) แล้วนำมาสังเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา มีการจำแนกประเด็นในการสังเคราะห์ออกเป็น ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัย ประเภทของงานวิจัย วิธีการวิจัย และผลของการวิจัย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมี 2 ชุด คือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปงานวิจัย ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของงานวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นวิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในคณะครุศาสตร์และพบว่างานวิจัยทางหลักสูตรนั้นสามารถจัดออกได้เป็น 10 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตร การศึกษาความต้องการการใช้หลักสูตร การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาแนวโน้มหลักสูตร และการศึกษาพัฒนาการหลักสูตร สำหรับวิธีที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา

รวรรณ ทองเหมือน (2545) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา จำนวนทั้งหมด 106 เรื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2544 จากการรวบรวมงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระของนิสิตนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเหล่านี้โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา ในด้านของการนิเทศการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้นิเทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ สภาพการจัดการการนิเทศการศึกษา และสภาพปัญหาในการจัดการการนิเทศการศึกษา

ผลการสังเคราะห์นั้น พบว่า คุณลักษณะของผู้นำนิเทศการศึกษาที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ทักษะจำเป็นของผู้นำนิเทศ คือ มีการทำงานแบบประชาธิปไตย มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ในด้านการปฏิบัติงานของผู้นำนิเทศ ต้องมีการประสานงานที่ดีร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยยอมรับการปฏิบัติซึ่งกันและกัน สำหรับสภาพการจัดการนิเทศการศึกษานั้น ต้องมีความพร้อมในด้านการจัดสภาพนิเทศตลอดเวลา ครูเป็นผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย สนับสนุนด้านวิชาการพัฒนาการเรียนการสอนให้ต่อเนื่อง ตลอดจนผู้บริหารต้องสนับสนุนทรัพยากร สื่อการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาตลอดไป

งานวิจัยต่างประเทศ

มาร์คุชชี (Marcucci. 1980) ได้ทำการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการสอนในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์แบบเมตต้า ตามเทคนิคของ Glass ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จำนวน 33 เรื่อง ตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา โดยมีเกณฑ์คัดเลือกว่า ต้องเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ตัวแปรตามเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัญหาคณิตศาสตร์ ตัวแปรอิสระเป็นวิธีการสอน 4 วิธี ได้แก่ วิธีสอนแบบโมเดล (Modeling) วิธีสอนแบบบรรยาย (Systematic) วิธีสอนแบบค้นพบ (Guided Discovery) และวิธีสอนแบบ Heuristic โดยให้วิธีสอนแบบเก่าเป็นกลุ่มควบคุม ใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุมในการคำนวณหาขนาดอิทธิพล พบว่า ในระดับประถมศึกษา วิธีสอนแบบ Heuristic ส่งผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็น 0.3522 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม วิธีสอนแบบ Systematic ส่งผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหามากกว่ากลุ่มควบคุมเพียงเล็กน้อย ส่วนวิธีสอนแบบค้นพบกับแบบโมเดล มีผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เท่ากับกลุ่มควบคุม สำหรับในระดับมัธยมศึกษา วิธีสอนแบบ Systematic เป็นวิธีเดียวที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์มากกว่ากลุ่มควบคุม

คูลิค และคูลิค (พิสมร วิญญูกุล. 2542 : 66 ; อ้างอิงจาก Kulik and Kulik. 1982) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวน 52 เรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาผลของการจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถในระดับมัธยมศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์แบบเมตต้า พบว่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนการทดสอบครั้งสุดท้ายนั้นเพิ่มขึ้น 0.1 หรือ เพิ่มขึ้น 50-54 เปอร์เซนต์ สำหรับการเรียนแบบกลุ่มในการเรียนการสอนแบบปกติ โดยขนาดของผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่มผู้เรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถส่งผลต่อเจตคติของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่ได้รับการจัดกลุ่มมีเจตคติต่อเนื้อหาวิชามากกว่าผู้เรียนในชั้นที่มิได้รับการจัดกลุ่มตามความสามารถ

คูลิก และคณะ (Kulik and Others. 1983) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมสำหรับเด็กพิเศษ ได้เสนอผลการวิเคราะห์เมตต้าในเรื่องของโปรแกรมอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษาประเภทที่ต้องการความช่วยเหลือ สองประเภท คือ ประเภทที่มีความเสี่ยงที่จะสำเร็จสูงกับประเภทที่มีความบกพร่อง โดยเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 60 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมที่จัดให้กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีโอกาสสำเร็จน้อย พบว่ามีผลดี โดยเฉพาะเมื่อวัดด้วยเกรดเฉลี่ยและความอดทนเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โปรแกรมเหล่านี้จัดว่าได้ผล เป็นโปรแกรมที่เกี่ยวกับการอ่านทักษะที่ศึกษา แนะแนว และบริการเสริมการเรียน โปรแกรมเหล่านี้ช่วยทำให้เกรดเฉลี่ยของนักศึกษาเพิ่มประมาณ 24 ถึง 4 ของหน่วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเพิ่มความอดทนเรียนจากร้อยละ 52 เป็นร้อยละ 60

อัทพ์พิลลา และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 34 ; อ้างอิงจาก Athappilla and Others. 1983) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนคณิตศาสตร์ 134 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทัศนคติต่อคณิตศาสตร์ ตัวแปรอิสระ คือ การสอนคณิตศาสตร์แบบต่างๆ โดยการให้การสอนแบบเก่าเป็นกลุ่มควบคุม การสังเคราะห์เพื่อหาค่าขนาดของผลการสังเคราะห์เกี่ยวกับระดับการศึกษา พบว่าผลการสอนคณิตศาสตร์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น ในระดับประถมศึกษาได้ผลสูงสุดที่ในจำนวนระดับที่เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของขนาดของผล ซึ่งเมื่อทดสอบด้วย t-test ก็พบว่ามีนัยสำคัญ ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตามความสามารถและฐานะทางเศรษฐกิจ ผลการวิจัยไม่สามารถสรุปได้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการสอนต่อทัศนคติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ขนาดของผลทั้งหมดโดยเฉลี่ยในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.24 และทัศนคติเท่ากับ .012

แซฟเฟอร์ (Saffer. 1983) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความเครียดของผู้บริหารสถานบันการศึกษา โดยสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนทั้งหมด 44 เรื่อง พบว่า ผู้บริหารการศึกษาระบุว่าปัญหาที่พบเป็นปัญหาจากการบริหารงานถึงร้อยละ 70 ซึ่งทำให้เกิดความเครียดในระดับตั้งแต่ต่ำถึงปานกลาง นอกจากนั้นยังพบว่า คุณภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังไม่สูงนัก สำหรับวิธีวิจัยใช้การสำรวจเป็นส่วนใหญ่ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นส่วนใหญ่เป็นสถิติแบบบรรยาย

ฟรีแมน (Freeman. 1984) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศของนักเรียน กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งหมด 35 เรื่อง โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า พบว่า ไม่มีข้อค้นพบที่เชื่อถือได้เพียงพอที่จะแสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างระหว่างชาย และหญิงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

เฮมบริ (Hembree. 1984) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้เครื่องคิดเลขในการสอนคณิตศาสตร์ ซึ่งสังเคราะห์จากงานวิจัย 73 เรื่อง โดยศึกษากับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา ศึกษาผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การใช้เครื่องคิดเลขช่วยพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ยกเว้น เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และพบว่า การให้เด็กใช้เครื่องคิดเลขช่วยส่งเสริมให้เด็กประถมศึกษาทุกระดับชั้นและทุกระดับความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์มากกว่าเด็กนักเรียนที่ไม่ได้ใช้เครื่องคิดเลข

สวิตเซอร์ (Swietzer. 1984) ได้ทำการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ครูวิทยาศาสตร์ก่อนประจำการและระหว่างประจำการ โดยใช้เทคนิคเมตต้ากับงานวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 66 เรื่อง ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปี ค.ศ. 1965-1980 พบว่า การให้การศึกษาแก่ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนประจำการและระหว่างประจำการ มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย กล่าวคือ กลวิธีการสอนหรือการฝึกอบรมการสอนวิทยาศาสตร์ตามขั้นตอนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนได้ผลดี นอกจากนั้นยังพบว่า ถ้าขอบข่ายของการให้การศึกษาหรือการฝึกอบรมเป็นขอบข่ายที่แคบลง และเฉพาะเจาะจงในแต่ละเรื่องมากยิ่งขึ้น จะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของครูวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นผู้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมดังกล่าวนี้ได้มากยิ่งขึ้น

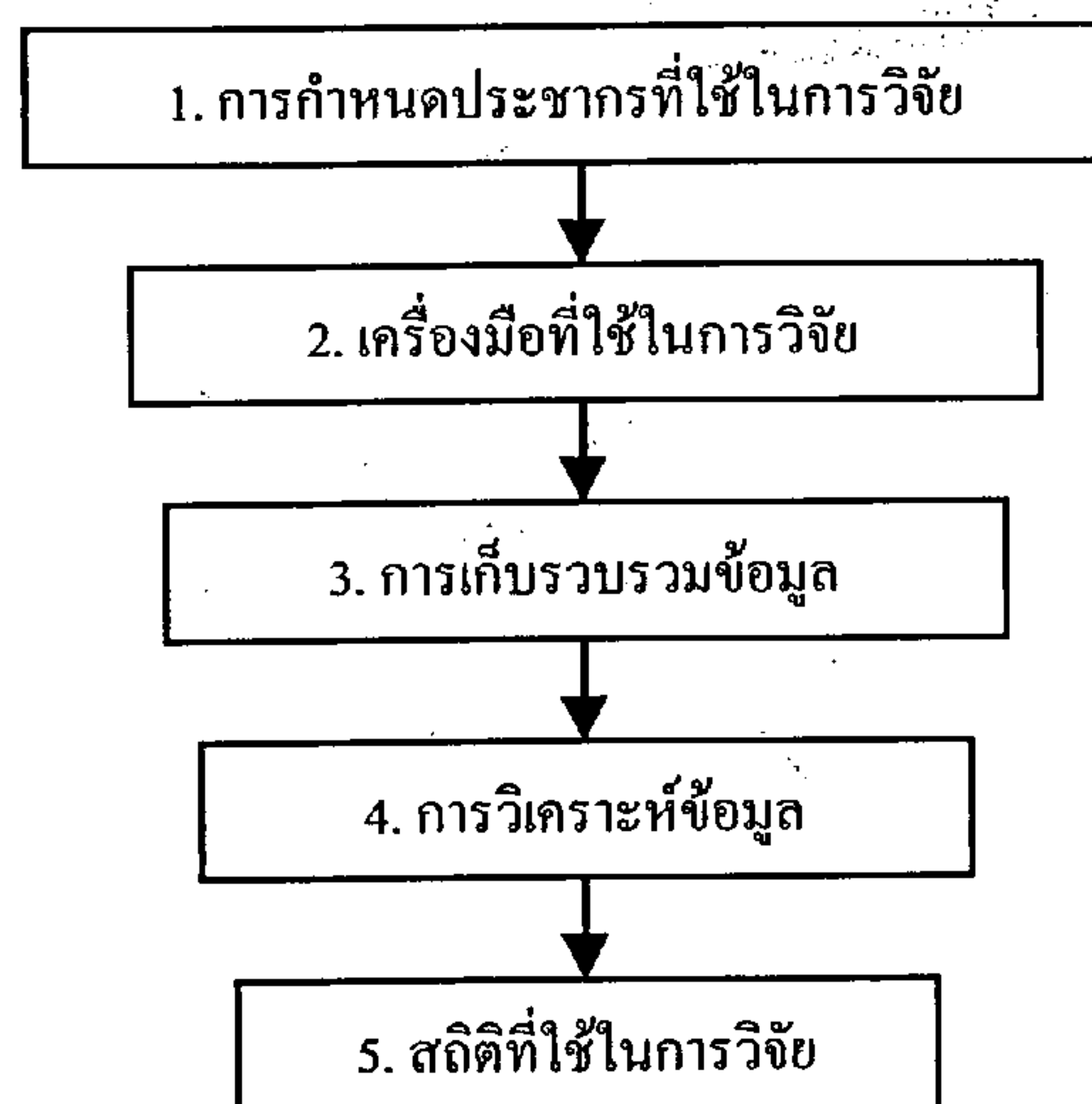
คูเปอร์ และดอร์ (Cooper and Door. 1995) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์อภิมานในเรื่องความต้องการต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเปรียบเทียบของกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ โดยการนำงานวิจัยจากการสังเคราะห์งานวิจัย 19 เรื่อง โดย Graham ในปี ค.ศ. 1994 มาสังเคราะห์ใหม่ ผลการสังเคราะห์โดย Graham นั้นพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติในเรื่องความต้องการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แต่ในการสังเคราะห์ครั้งใหม่ของ Cooper และ Door นั้น กลับพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ จากงานวิจัย 19 เรื่อง ซึ่งประมาณค่าอิทธิพลได้ 26 ค่า แยกตามการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามประเด็นคำถามวิจัย มีค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพลในภาพรวมของเชื้อชาติเท่ากับ 0.21 ค่าขนาดอิทธิพลเป็นบวก ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างผิวขาวมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผิวดำในเรื่องความต้องการได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสังเคราะห์ปริญยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในช่วงปี พ.ศ. 2519-2542 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญของผลของงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ปริญยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ทำการวิจัยตั้งแต่ ปี พ.ศ.2519-2542 จำนวน 33 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตระหังงานวิจัยด้านโรงเรียนกับชุมชน โดยมีขั้นตอนในการสร้าง 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกับชุมชน และวิธีการสังเกตระหังงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือสำหรับสังเกตระหังงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของปริญญานิพนธ์ที่นำมาสังเกตระหัง จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย เพศของผู้วิจัย และปีที่พิมพ์เผยแพร่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับรายละเอียดของปริญญานิพนธ์ที่นำมาสังเกตระหัง จำนวน 5 ข้อ ได้แก่

1. ประเภทของงานวิจัย
2. ระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยทำการวิจัย
3. จำนวนตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ
 - 3.2 ตัวแปรตาม
4. พื้นที่ที่ทำการศึกษา
5. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง
6. วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
7. วิธีการสุ่มตัวอย่าง
8. การตั้งสมมติฐาน
9. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
10. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
11. ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
12. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
13. โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล
14. ประเด็นที่ศึกษา
15. ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์

16. ข้อค้นพบ

17. ข้อเสนอแนะ

17.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

17.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ขั้นที่ 3 นำแบบสำรวจรายการเสนออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct validity)

ขั้นที่ 4 นำแบบสำรวจรายการมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ เมื่อทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปใช้บันทึกข้อมูลต่างๆ จากปริญญานิพนธ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจรายชื่อปริญญานิพนธ์จากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้วคัดเลือกปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ทำการศึกษาในปีการศึกษา 2519–2542 โดยการศึกษาบทคัดย่อของปริญญานิพนธ์แต่ละเรื่อง จากนั้นจึงทำการศึกษาตัวเล่มปริญญานิพนธ์ที่คัดเลือกแล้วและทำการบันทึกข้อมูลที่ต้องการในแบบสำรวจรายการที่ได้สร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาปริญญานิพนธ์ที่คัดเลือกมาทั้งหมด 33 เล่ม ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และบันทึกรายละเอียดของปริญญานิพนธ์ลงในแบบสำรวจรายการ
2. สรุปประเด็นเนื้อหาสาระที่บันทึกไว้ในแบบสำรวจรายการ
3. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของปริญญานิพนธ์ในเชิงปริมาณ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ มาวิเคราะห์และแสดงข้อมูลอยู่ในรูปตารางโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละในประเด็นต่างๆ ของปริญญานิพนธ์ที่สามารถวิเคราะห์ในเชิงปริมาณได้
4. สังเคราะห์เนื้อหางานวิจัย โดยนำผลการศึกษาของปริญญานิพนธ์ทั้ง 33 เล่มมาประมวลและนำเสนอตามด้านต่างๆ ดังนี้

- 4.1 ด้านบริการการศึกษา
- 4.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
- 4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม
- 4.4 ด้านโภชนาการและอนามัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

บทที่ 4

การวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ เสนอผลของการสังเคราะห์ปริญยานิพนธ์ระดับปริญยามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2519-2542 ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 33 เรื่อง เป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของปริญยานิพนธ์

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์เนื้อหาสาระของปริญยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริการทางการศึกษา
2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม
4. ด้านโภชนาการและอนามัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของปริญยานิพนธ์ ทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของปริญยานิพนธ์

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของปริญยานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามเพศของผู้วิจัย

เพศของผู้วิจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	21	63.64
2. หญิง	12	36.36
รวม	33	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้วิจัยเป็นเพศชาย 21 คนหรือร้อยละ 63.64 และเป็นเพศหญิงจำนวน 12 คน หรือร้อยละ 36.36

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามปีที่พิมพ์เผยแพร่

ปีที่พิมพ์เผยแพร่	จำนวน	ร้อยละ
พ.ศ. 2519	1	3.03
พ.ศ. 2524	1	3.03
พ.ศ. 2525	1	3.03
พ.ศ. 2527	1	3.03
พ.ศ. 2528	3	9.09
พ.ศ. 2529	3	9.09
พ.ศ. 2530	2	6.06
พ.ศ. 2531	4	12.12
พ.ศ. 2532	1	3.03
พ.ศ. 2533	1	3.03
พ.ศ. 2534	3	9.09
พ.ศ. 2535	3	9.09
พ.ศ. 2536	2	6.06
พ.ศ. 2537	3	9.09
พ.ศ. 2538	1	3.03
พ.ศ. 2539	1	3.03
พ.ศ. 2540	1	3.03
พ.ศ. 2542	1	3.03
รวม	33	100

จากตาราง 2 พบว่า ไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนระหว่างปี พ.ศ. 2520-2523 พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2541 โดยปี พ.ศ. 2531 มีงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากที่สุด 4 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 12.12

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามวิชาเอกของผู้วิจัย

วิชาเอกของผู้วิจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. การบริหารการศึกษา	18	54.55
2. การศึกษาผู้ใหญ่	8	24.24
3. การประถมศึกษา	3	9.09
4. การมัธยมศึกษา	2	6.06
5. สุขศึกษา	2	6.06
รวม	33	100

จากตาราง 3 พบว่า ผู้วิจัยวิชาเอกการบริหารการศึกษามากที่สุดจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาคือวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 24.24

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามประเภทของงานวิจัย

ประเภทของงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. เชิงทดลอง	1	3.03
3. เชิงพรรณนา	32	96.97
รวม	33	100

จากตาราง 4 พบว่า ปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา จำนวน 32 เรื่อง หรือร้อยละ 96.97 เป็นงานวิจัยเชิงทดลองจำนวน 1 เรื่องหรือร้อยละ 3.03

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของปัญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยทำการวิจัย

ระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยทำการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	19	57.58
2. มัธยมศึกษา	13	39.39
3. การศึกษานอกโรงเรียน (หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน)	1	3.03
รวม	33	100

จากตาราง 5 พบว่า ระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 19 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 57.58 และเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 13 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 39.39 ส่วนอีก 1 เรื่องเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.03

ตาราง 6 ความถี่และร้อยละของจำนวนตัวแปรในการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จำนวนตัวแปรที่ใช้ในการทำวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
1. ตัวแปรอิสระ		
2 ตัว	9	27.27
3 ตัว	12	36.36
4 ตัว	3	9.09
5 ตัว	4	12.12
6 ตัว	3	9.09
มากกว่า 6 ตัว	2	6.06
รวม	33	100
2. ตัวแปรตาม		
1 ตัว	6	18.18
2 ตัว	5	15.15
3 ตัว	2	6.06
4 ตัว	5	15.15
5 ตัว	4	12.12
6 ตัว	6	18.18
มากกว่า 6 ตัว	5	15.15
รวม	33	100

จากตาราง 6 พบว่า งานวิจัยที่ใช้ตัวแปรอิสระ 3 ตัว จำนวน 12 เรื่องหรือร้อยละ 36.36 รองลงมาได้แก่ การใช้ตัวแปรอิสระจำนวน 2 ตัว จำนวน 9 เรื่องหรือร้อยละ 27.27 สำหรับตัวแปรตามนั้น พบว่า มีการใช้ตัวแปรตามจำนวน 1 ตัวและ 6 ตัวมากที่สุด จำนวน 6 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 18.18

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามพื้นที่ที่ทำการศึกษา

พื้นที่ที่ทำการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับจังหวัด	28	84.85
1.1 กรุงเทพมหานคร	4	12.12
1.2 ภาคกลาง	12	36.36
1.3 ภาคเหนือ	2	6.06
1.4 ภาคใต้	2	6.06
1.5 ภาคตะวันออก	1	3.03
1.6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7	21.21
2. ระดับเขตการศึกษา	4	12.12
3. ทัวประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)	1	3.03
รวม	33	100

จากตาราง 7 พบว่า พื้นที่ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เมื่อจำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับจังหวัด ระดับเขตการศึกษา และระดับประเทศ เป็นการศึกษาโดยใช้แหล่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างภายในขอบเขตพื้นที่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งจำนวน 28 เรื่อง หรือร้อยละ 84.85 โดยเป็นการศึกษาในพื้นที่ภาคกลางมากที่สุด คือ 12 เรื่อง รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 เรื่อง และมีการศึกษาระดับเขตการศึกษาจำนวน 4 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 12.12

ตาราง 8 ความถี่และร้อยละของสถานภาพของประชากร/กลุ่มตัวอย่างในปัญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สถานภาพของประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหาร	21	63.64
2. ครูอาจารย์	22	66.67
3. นักเรียน	2	6.06
4. ผู้ปกครองนักเรียน	5	15.15
5. ผู้นำชุมชน	9	27.27
6. ประชาชนทั่วไป	5	15.15
7. อื่นๆ	4	12.12

จากตาราง 8 พบว่า ปัญญานิพนธ์ที่ใช้ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูอาจารย์มากที่สุด จำนวน 22 เรื่องหรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาได้แก่ผู้บริหาร จำนวน 21 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 63.64

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของปัญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. กำหนดเอง	13	39.39
2. คำนวณจากสูตร	4	12.12
3. กำหนดจากตารางสำเร็จรูป	14	42.42
4. ไม่ระบุวิธีการ	2	6.06
รวม	33	100

จากตาราง 9 พบว่า ผู้วิจัยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดจากตารางสำเร็จรูป มากที่สุด โดยมีจำนวน 14 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 42.42

ตาราง 10 ความถี่และร้อยละของปัญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามวิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)	19	57.58
2. แบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)	1	3.03
3. แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)	13	39.39
4. แบบหลายชั้นตอน (Multistage Random Sampling)	5	15.15
5. การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)	6	18.18
6. ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง	2	6.06

จากตาราง 10 พบว่า มีปัญญานิพนธ์ที่ใช้การสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 19 เรื่อง หรือร้อยละ 57.58 รองลงมาคือ การสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 13 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 39.39

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของการตั้งสมมติฐานของการวิจัยในปัญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การตั้งสมมติฐานของการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ระบุการตั้งสมมติฐาน	16	48.48
2. มีการตั้งสมมติฐาน		
2.1 แบบกำหนดทิศทาง	2	6.06
2.2 แบบไม่กำหนดทิศทาง	15	45.45
รวม	33	100

จากตาราง 11 พบว่า มีปัญญานิพนธ์จำนวน 16 เรื่องหรือร้อยละ 48.48 ที่ไม่ระบุการตั้งสมมติฐาน ปัญญานิพนธ์ที่มีการตั้งสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง 15 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 45.45

ตาราง 12 ความถี่และร้อยละของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
1. แบบสอบถาม	31	93.94
2. แบบสัมภาษณ์	5	15.15
3. แบบสังเกต	1	3.03
4. อื่นๆ	1	3.03

จากตาราง 12 พบว่า เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นแบบสอบถาม 31 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 93.94 รองลงมาเป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.15

ตาราง 13 ความถี่และร้อยละของการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือของปริญญานิพนธ์ด้านความ
สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	ความถี่	ร้อยละ
1. ไม่ระบุวิธีการตรวจสอบ	5	15.15
2. ระบุวิธีการตรวจสอบ		
2.1 ความเที่ยงตรง	3	9.09
2.2 ความเชื่อมั่น	26	78.79
2.3 อำนาจจำแนก	6	18.18
2.4 ความสอดคล้อง	3	9.09

จากตาราง 13 พบว่า มีปริญญานิพนธ์จำนวน 5 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 15.15 ที่ไม่
ระบุวิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ส่วนปริญญานิพนธ์ที่ระบุวิธีการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือ โดยการหาความเชื่อมั่นมีจำนวน 26 เรื่องหรือคิดเป็นร้อยละ 78.79

ตาราง 14 ความถี่และร้อยละของค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปริญญานิพนธ์ด้านความ
สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ค่าสถิติพื้นฐานใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. ค่าร้อยละ	10	30.30
2. ค่าเฉลี่ย / ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	32	96.97

จากตาราง 14 พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย / ค่าความเบี่ยง
เบนมาตรฐานจำนวน 32 เรื่อง หรือร้อยละ 96.97 เป็นค่าร้อยละจำนวน 10 เรื่อง หรือร้อยละ 30.30

ตาราง 15 ความถี่และร้อยละของสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลปริณยานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. การทดสอบค่าที (t-test)	27	81.82
2. การทดสอบค่าเอฟ (F-test)	25	75.76

จากตาราง 15 พบว่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการทดสอบค่าที (t-test) มีจำนวน 27 เรื่อง หรือร้อยละ 81.82 และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) จำนวน 25 เรื่อง หรือร้อยละ 75.76

ตาราง 16 ความถี่และร้อยละของปริณยานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
1. มี (Statistical Package for Social Science : SPSS)	14	42.42
2. ไม่ระบุ	19	57.58
รวม	33	100

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดิบต่างๆ ที่ได้นั้น ผู้วิจัยบางคนได้อาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการช่วยในการวิเคราะห์ โดยจะพบว่ามีจำนวนถึง 14 เรื่อง หรือร้อยละ 42.42 ที่ใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science) ช่วยในการคำนวณหาค่าเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในขณะที่อีก 19 เรื่อง หรือร้อยละ 57.58 ไม่มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 17 ความถี่และร้อยละของปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามด้านของความสัมพันธ์ที่ทำการศึกษา

ด้านของความสัมพันธ์ที่ทำการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
1. การบริการการศึกษา	14	42.42
2. เศรษฐกิจและอาชีพ	12	36.36
3. สังคมและวัฒนธรรม	14	42.42
4. โภชนาการและอนามัย	10	30.30

จากตาราง 17 พบว่า มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านการบริการ
การศึกษาและด้านสังคมและวัฒนธรรมมากที่สุด จำนวน 14 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 42.42 ด้าน
โภชนาการและอนามัยมีการศึกษาน้อยที่สุด จำนวน 10 เรื่อง หรือร้อยละ 30.30

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์เนื้อหาสาระของปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน 4 ด้าน

ผลการสังเคราะห์เนื้อหาสาระของปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและ
วัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย โดยในแต่ละด้านเสนอเป็น 3 ด้านย่อย กล่าวคือ บท
บาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน 2) ความต้องการบริการการศึกษาของชุมชน และ 3) ปัญหาด้าน
บริการการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ด้านบริการการศึกษา

เสนอผลการสังเคราะห์โดยจำแนกเป็น 3 ด้านคือ 1) บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน
2) ความต้องการบริการการศึกษาของชุมชน และ 3) ปัญหาการดำเนินงานด้านบริการการศึกษา

1.1 บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

บทบาทด้านของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนที่มีการปฏิบัติมากคือ การเผยแพร่ข่าวสาร
โดยการกระจายเสียง การร่วมกับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในวันสำคัญต่าง ๆ (สุรางค์

ชูลี. 2529 : 92 – 94) มีการบริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุ (อุดม ปัญญา. 2528 : 133) การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดโรงเรียน (ชุตินันท์ อัมระ. 2537 : 63 ; เบญจวรรณ วงษาวดี. 2535 : 65) ห้องสมุดสามารถจัดบริการหนังสือนวนิยายมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ สามารถเปิดบริการประชาชนเวลาพักกลางวันมากที่สุด รองลงมา คือ ก่อนเข้าเรียนและภาคเช้า (เบญจวรรณ วงษาวดี. 2535 : 65) มีการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอ่านปฏิบัติในระดับมาก (มณฑิพย์ รุ่งพิรพงษ์. 2537 : 111) มีการฝึกอบรมให้ความรู้ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชนและการเตรียมเด็กก่อนวัยเรียน (สนอง คุณมาศ. 2528 : 88 – 89)

มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน (ไพฑูรย์ น้อมกล่อม. 2531 : 95) การเปิดสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ การเปิดสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชน การเปิดสอนการศึกษานอกโรงเรียนทางไกล การเปิดสอนพุทธศาสนาวินัย (ชุตินันท์ อัมระ. 2537 : 63) ช่วยเหลือในเรื่องรณรงค์การไม่รู้หนังสือร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดกลุ่มสนใจทางการศึกษาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน จัดนิทรรศการทางวิชาการ จัดตู้หนังสือสู่ประตูบ้าน (มานิจ จันโท. 2528 : 120) มีการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในโรงเรียนปกติ การอบรมวิชาอาชีพต่าง ๆ ระยะสั้น การแนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับแหล่งเงินทุนและสินเชื่อในการประกอบอาชีพและการจัดตลาดนัดสำหรับเกษตรกรและผลผลิตต่างๆ (สิริรัตน์ สุทธิคารา. 2529 : 92)

การให้ความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดป้ายนิเทศ ป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้ประชาชน (ชุตินันท์ อัมระ. 2537 : 63 ; มณฑิพย์ รุ่งพิรพงษ์. 2537 : 111) การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน เรื่องยาเสพติดและโรคเอดส์ การจัดเอกสารสิ่งพิมพ์ให้นักเรียนนำความรู้ไปเผยแพร่กับผู้ปกครอง การประชาสัมพันธ์ให้บริการการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสต่อผู้ปกครองและชุมชนการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับความรู้ใหม่ ๆ ให้ประชาชนเข้าชม (ชุตินันท์ อัมระ. 2537 : 63)

1.2 ความต้องการบริการการศึกษาของชุมชน

บริการการศึกษาที่ชุมชนต้องการให้โรงเรียนจัดในระดับมากคือการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การเผยแพร่ความรู้ทางด้านกฎหมายที่จำเป็น ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเชิญชวนประชาชนเข้ากิจกรรมทางวิชาการ และการให้ครู-อาจารย์เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่ประชาชน (สัจจ มิตกิตติ. 2525 : 59) การร่วมมือและสนับสนุนในการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือการให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรสมัยใหม่และการแนะนำและส่งเสริมประชาชนในการใช้เวลาว่างให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชุมชนมีความต้องการให้

โรงเรียนจัดกิจกรรมต่อไปนี้อยู่ในระดับมาก คือ การร่วมมือและสนับสนุนในการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้ผู้ไม่มีโอกาสศึกษาในโรงเรียนปกติ การแนะนำและส่งเสริมประชาชนในการใช้เวลาว่างให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และการเผยแพร่ความรู้ในการเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด (สิริรัตน์ สุทธิคารา. 2529 : 92-93) กิจกรรมที่ต้องการให้โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุด คือ เผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียง (สุรางค์ ชูสิงห์. 2529 : 92).

ความต้องการด้านบริการการศึกษาของกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีในระดับมากทุกข้อ และเฉลี่ยมากที่สุดคือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับประชาชนที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียน รองลงมาคือการเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่ชุมชน (เกษญา บุรณะจารุ. 2540 : 68 – 69)

1.3 ปัญหาการดำเนินงานบริการการศึกษาของโรงเรียนแก่ชุมชน

ปัญหาที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่พบในการบริการการศึกษา คือ มีทรัพยากรไม่เพียงพอและขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรที่เหมาะสมสำหรับที่จะออกไปให้บริการชุมชน เช่น ขาดครูวิชาชีพที่ชุมชนต้องการ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการสอนวิชาอาชีพ ครู-อาจารย์ยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนในวงจำกัด (อุดม ปัญญา. 2528 : 133 – 135) และมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานน้อยเกินไป ขาดแคลนแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นที่จะนำมาปรับปรุงในการเรียนการสอน ชุมชนไม่ทราบคุณค่าของการศึกษา ประชาชนไม่สนใจบริการของโรงเรียน เช่น บริการห้องสมุด ประชาชนต้องทำงานหาเลี้ยงชีพไม่ค่อยมีเวลามาใช้บริการ หนังสือมีน้อยและไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ปัญหาในการวางแผนด้านการศึกษาไม่ครอบคลุม ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำเอกสารต่าง ๆ เผยแพร่ความรู้ (สุรางค์ ชูสิงห์. 2529 : 95 – 96)

๗ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาได้ประสบปัญหาในการบริการการศึกษา (ไพฑูรย์ น้อมกล่อม. 2531 : 94) เช่น

1. ปัญหาเกี่ยวกับคณะครูในโรงเรียน ปัญหาที่สำคัญคือครูมีภารกิจหลักต้องสอนนักเรียนมากพออยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะจัดบริการการศึกษาแก่ประชาชน ครูไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน จึงไม่มีโอกาสคลุกคลีกับชาวบ้านหรือจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านต่าง ๆ และครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

2. ปัญหาเกี่ยวกับประชาชน ปัญหาที่สำคัญคือประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเองจึงไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ประชาชนขาดความสนใจในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาหรือการหาความรู้เพิ่มเติม และประชาชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อย

3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้นำของท้องถิ่น ปัญหาที่สำคัญคือ ผู้นำท้องถิ่นขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนของตนเอง มีฐานเศรษฐกิจไม่ดีจึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง ขาดความร่วมมือและการประสานงานกับทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต่างๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่ได้มาติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนโดยมักจะติดต่อกับผู้นำของท้องถิ่นหรือประชาชนโดยตรง เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ขาดการประสานงานและการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ไม่ใคร่เข้าไปในชุมชน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ปฏิบัติงานไม่จริงจัง มีการบริการประชาชนน้อย และส่วนมากไม่ได้ประจำอยู่ในท้องถิ่น

5. ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ โรงเรียนขาดงบประมาณที่ใช้จ่ายในการจัดบริการไม่เพียงพอ งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการบริการกิจกรรมต่างๆ แก่ประชาชน และขาดแคลนอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชน

ส่วนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานการบริการการศึกษาตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท นั้นมีดังนี้ (มนต์ทิพย์ รุ่งพิรพงศ์. 2537 : 113)

1. ปัญหาด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณดำเนินการทำให้การดำเนินกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง และวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนกิจกรรมมีไม่พอ

2. ปัญหาด้านประชาชน ประชาชนและผู้ปกครองมีความรู้太少 มีปัญหาในเรื่องการอ่านออกเขียนได้และต้องไปประกอบอาชีพ ทำให้ขาดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และการจัดฝึกอบรมหรือการให้ความรู้ไม่ตรงกับอาชีพหรือความต้องการของประชาชน

3. ปัญหาด้านผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนไม่เข้าใจการปฏิบัติงานของโรงเรียน ขาดความเสียสละ ไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนา และขาดตัวอย่างที่ดีในชุมชน

4. ปัญหาด้านบุคลากร โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียนและชุมชน ครูมีงานประจำที่ต้องปฏิบัติมาก ทำให้การดำเนินงานในโครงการ กศ.พช. ไม่สามารถทำได้เต็มที่

5. ปัญหาด้านการประสานงาน โรงเรียนขาดความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินการด้านบริการการศึกษาแก่ชุมชน อยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการใช้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร การให้การศึกษาด้านการปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัวแก่ชุมชน การจัดบริการห้องสมุดโรงเรียน

เรียนเพื่อบริการชุมชน การให้การศึกษาด้านพัฒนาทักษะวิชาชีพแก่ชุมชน และการให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่หรือเยาวชนที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียนตามปกติ (อำนาจ ปราสาททอง. 2537: 65)

2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

จากผลการสังเคราะห์เนื้อหาสาระนำเสนอใน 3 ด้าน คือ 1) บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน 2) ความต้องการของชุมชน และ 3) ปัญหาในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนในด้านเศรษฐกิจและอาชีพพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินการในด้านเศรษฐกิจและอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนควรพิจารณาช่วยเหลือในการบริการอาคารสถานที่ในการจัดการบริการเครื่องมือทางการเกษตร การบริการเครื่องมือทางโรงฝึกงานต่างๆ การบริการทางการแนะแนวอาชีพแก่เยาวชน จัดการนิเทศร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และบุคลากรจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาคของรัฐและเอกชน สาธิตงานด้านพัฒนาอาชีพต่างๆ ให้แก่ชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดสหกรณ์ร้านค้า ซึ่งในหมู่บ้าน เรียกว่า ศูนย์สาธิตการตลาด โรงเรียนได้เข้าไปให้คำแนะนำการเตรียมการ การให้ยืมวัสดุอุปกรณ์บางอย่างในการประกอบอาชีพ เช่น อุปกรณ์การตอนสัตว์ ช่วยจัดตลาดนัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (มานิจ จันโทริ. 2528 : 117 – 119) การจัดส่งวิทยากรไปให้ความรู้ทำได้ในเวลาหยุดราชการมากที่สุด รองลงมาคือ ช่วงเวลาว่างในเวลาราชการ บุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่ประชาชน โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้มากที่สุด รองลงมาคือ เชิญวิทยากรที่มีความสามารถในท้องถิ่นมาให้ความรู้ มีการให้ความรู้ในด้านเกษตรแก่ประชาชนในการทำปุ๋ยหมักมากที่สุด รองลงมาคือ การขยายพันธุ์พืช (เบญจวรรณ วงษาดี. 2535 : 65) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทด้านการส่งเสริมอาชีพโดยส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (สนอง คุณมาศ. 2528 : 95)

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากคือ อำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่อุปกรณ์บริการต่างๆ ของโรงเรียนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนในการปรับปรุงพัฒนาด้านอาชีพของท้องถิ่น จัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนฝึกและเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน (สุรางค์ ชูสิงห์. 2539 : 98)

มีการให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาพ่อค้าคนกลาง และการให้ความรู้และส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน (บรรณาคม ภักดีพิพัฒน์. 2533 : 71)

2.2 ความต้องการของชุมชน

ความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น มีความต้องการให้โรงเรียนจัดบริการชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ในระดับมาก ในเรื่อง การให้ความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์ ให้โรงเรียนเป็นผู้นำในการตั้งกลุ่มอาชีพ การให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือเกษตรสมัยใหม่ การจัดอบรมวิชาชีพ การให้ความรู้เกี่ยวกับการซื้อ-ขาย การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการให้ครู อาจารย์ สายวิชาเกษตรกรรมออกพบปะแลกเปลี่ยนความรู้กับเกษตรกร (สัจด์ สมิตกิตติ. 2535 : 59, 81) มีความต้องการหาวิธีการเพิ่มผลผลิตจากเกษตรกรเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้มากกว่าที่เป็นอยู่โดยอาศัยความรู้ด้านเทคนิค และใช้เครื่องมือการเกษตรสมัยใหม่ บริการความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์แก่ประชาชน (สุรางค์ ชูลิงห์. 2529 : 99-100)

ความต้องการให้บริการชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ และการนำเทคนิควิธีการมาใช้ในการพัฒนาอาชีพ และสนับสนุนส่งเสริมการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รองลงมาได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มสนใจ และให้การอบรมด้านวิชาชีพในชุมชน (เจษฎา บุณยะจารุ 2540 : 69)

2.3 ปัญหาในการดำเนินงาน

ปัญหาในการดำเนินงานบริการชุมชนในด้านเศรษฐกิจและอาชีพคือ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอสำหรับให้บริการชุมชน ประชาชนไม่สนใจต่อกิจกรรมบริการชุมชนที่โรงเรียนจัดขึ้น ครูอาจารย์มีเวลาไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานบริการชุมชนและโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทางด้านอาชีพที่จะปฏิบัติงานบริการชุมชน (สัจด์ สมิตกิตติ. 2525 : 61 ; สุรางค์ ชูลิงห์ 2529 : 95)

โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดงบประมาณ ขาดอุปกรณ์ ขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน ปัญหารองลงมาได้แก่ การที่ชุมชนขาดผู้นำที่ดีมีความสามารถ การขาดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การขาดความร่วมมือของประชาชน การขาดอาคารสถานที่และการขาดการประชาสัมพันธ์ ในขณะที่ผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนในระดับมากคือ ชุมชนขาดผู้นำที่ดีมีความสามารถ โรงเรียนขาดบุคลากรในการดำเนินการขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดความร่วมมือของประชาชนและขาดอุปกรณ์ในการดำเนินการ ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ รองลงมา คือ การขาดงบประมาณการขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน การขาดอาคารสถานที่ การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ผู้ปกครองให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลางในขณะที่ครูและผู้บริหารเห็นว่าเป็นปัญหาระดับสูง (มานิต จันโทริ. 2528 : 115-116) ปัญหาในการดำเนินงานอื่น ๆ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรขาดความรู้ด้านวิชาชีพ ขาดอุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และผู้บริหารเห็นว่าการ

ทำงานในโรงเรียนโดยตรงสามารถนำความสำเร็จและความต้องการในอาชีพสู่ต้นได้มากกว่า การทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวมีผู้งานดำเนินการรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้วคือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย (สนอง คุณมาส. 2528 : 95 ; อดุม ปัญญา. 2528 : 133)

การดำเนินการของโรงเรียนในการบริการชุมชนด้านเศรษฐกิจและอาชีพมีปัญหาคือขาดการวางแผนในการปฏิบัติงานที่ดี ขาดบุคลากรที่เหมาะสมที่จะออกไปประสานงานกับชุมชน เช่น ขาดครูวิชาชีพที่ชุมชนต้องการ (บรรณาคม รักดีพิพัฒน์. 2533 : 75)

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากผลการสังเคราะห์เนื้อหาสาระนำเสนอใน 3 ด้าน คือ 1) บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน 2) ความต้องการของชุมชน และ 3) ปัญหาในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนในด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่าโรงเรียนได้ช่วยเหลือในเรื่อง กิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น ประเพณีนิทานและเพลงพื้นเมืองให้คำแนะนำประชาชนในการแจ้งการเกิดการตาย การแก้ไขวัน เดือนปีเกิด การทำบัตรประจำตัวประชาชน การเลือกตั้งประจำท้องถิ่นและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มานิจ จันโทริ. 2528 : 120) การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก การจัดนิทรรศการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย การจัดการแสดงและการละเล่นของไทย การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ ลอยกระทง แห่เทียนพรรษา การนิมนต์พระภิกษุมานเทศนาในวันสำคัญ การประกอบพิธีบวชสามเณรและบวชชีพราหมณ์ภาคฤดูร้อน (ชุตินันทน์ อามะระ. 2537 : 64)

ผู้บริหาร ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมาก คือ พัฒนาจิตใจของนักเรียน ให้นักเรียนแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ร่วมกันปลูกต้นไม้ ร่วมกิจกรรมในวันประเพณีสำคัญของท้องถิ่นและจัดให้มีการแข่งขันกีฬา (สุรางค์ ชูสิงห์. 2529 : 93) กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชน การให้ครูและนักเรียนไปช่วยงานพิธีต่างๆ ของประชาชน และการให้ความสนับสนุนและเข้าร่วมในงานประเพณีต่างๆ ของศาสนาและท้องถิ่น (สนอง คุณมาส. 2528 : 99) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การจัดกิจกรรมแนะนำประชาชนให้รู้จักใช้สิทธิในการ

เลือกผู้นำและผู้แทนกลุ่ม การร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นชักชวนให้ปฏิบัติกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม (มนต์ทิพย์ รุ่งพิรพงศ์. 2537 : 111)

มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมวันสำคัญและกิจกรรมบริการ (อรสา กาญจนนท์. 2538 : 88) กิจกรรมที่โรงเรียนกระทำอยู่ในระดับปานกลาง คือ การเป็นศูนย์อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และการรณรงค์และเป็นแบบอย่างในการละเว้นอบายมุข (สนอง คุณมาศ. 2528 : 99) กิจกรรมที่ปฏิบัติในระดับปานกลาง คือ กิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม ชุมชน (อรสา กาญจนนท์. 2538 : 88)

บุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มส่งเสริมให้ประชาชนรักษานขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมโดยมีส่วนร่วมในงานประเพณีของชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ เชิญชวนให้ประชาชนมาร่วมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่างๆ ทำตนเป็นแบบอย่างเพื่อให้ประชาชนในชุมชน ลด ละ เลิกอบายมุข สอนนักเรียนเพื่อไปบอกผู้ปกครอง สนับสนุนหัตถกรรมพื้นบ้านโดยวิธีจัดตลาดนัดแสดงหัตถกรรมพื้นบ้านมากที่สุด รองลงมาคือเป็นตัวแทนนำหัตถกรรมพื้นบ้านออกจำหน่าย (เบญจวรรณ วงษาวดี. 2535 : 65)

3.2 ความต้องการของชุมชน

ความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนในด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ผู้บริหาร ครู เกษตรกร และกลุ่มที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการให้โรงเรียนจัดบริการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ในระดับมาก ในเรื่องการให้โรงเรียนเป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุข การฝึกอบรมให้เยาวชนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น การเผยแพร่วัฒนธรรมไทย การให้ความรู้เกี่ยวกับการครองเรือน การฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางรวบรวมศิลปกรรมท้องถิ่น การให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี และการให้โรงเรียนร่วมกับวัดจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจคน (สงัด มิตกิตติ. 2525. 59 : 60)

มีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชน รองลงมา คือการให้การสนับสนุนและเข้าร่วมในงานประเพณีต่างๆ ของศาสนาและท้องถิ่นและการรณรงค์และเป็นแบบอย่างในการละเว้นอบายมุข งดเว้นสิ่งเสพติดของมีนเมาและอบายมุขทุกชนิด ต้องการให้โรงเรียนเป็นศูนย์อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเนื่องจากวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นปัจจัยให้คนในท้องถิ่นประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่ดีงาม จึงเป็นสิ่งที่ควรแก่การส่งเสริม พื้นฟูและถ่ายทอดสืบต่อไป โดยเฉพาะสภาพสังคมปัจจุบันที่วัฒนธรรมตะวันตกได้ขยายตัวเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้นเยาวชนได้รับวัฒนธรรมใหม่ๆ จนเกิดความนิยมในวัฒนธรรมเหล่านั้น ขณะเดียวกันก็ปฏิเสธวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น โรงเรียนใน

ฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งในสังคมและมีความรับผิดชอบต่อเยาวชน ต้องสามารถหาวิธีการช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ชุมชน (สิรัตน์ สุทธิธิดา. 2529 : 106)

3.3 ปัญหาในการดำเนินงานบริการชุมชน

ปัญหาในการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนในด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่า มีปัญหาด้านงบประมาณและปัญหาบุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ (มานิจ จันโทริ. (2528 : 120 – 121 ; สิรัตน์ สุทธิธิดา. 2529 : 115 – 116 ; มนต์ทิพย์ รุ่งธีรพงศ์. 2537 : 113) โรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคส่วนมากจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า งบประมาณน้อยไม่เพียงพอในการดำเนินการเพื่อชุมชนและขาดบุคลากรในการดำเนินงานและไม่มีความรู้ตามที่ชุมชนต้องการ (สงัด มัดกิตติ. 2525 : 67) ปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ปัญหาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยมากขึ้น ผู้ปกครองละเลยต่อการอบรม ลูกหลานของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยมอบภาระให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรง ปัญหาความยากจน ปัญหาการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการคมนาคมไม่สะดวก (มานิจ จันโทริ. 2528 : 120 – 121)

สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในท้องถิ่นที่ห่างไกล มีความขาดแคลนในด้านต่าง ๆ เกือบทุกด้าน เช่น บุคลากร บางแห่งมีครูไม่ครบชั้น ผู้บริหารต้องทำหน้าที่บริหารงานโรงเรียนโดยทั่วไป และทำการสอนประจำชั้นไปด้วย นอกจากนี้ยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการชุมชน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานด้านบริการชุมชน (สนอง คุณมาศ. 2528 : 96 – 97)

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดโรงเรียนเพื่อพัฒนาการศึกษาของชุมชนทางด้านปัญหาจากครู-อาจารย์คือ ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนอยู่ในวงจำกัด บทบาทของครูในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือขยายความคิดเป็นบทบาทใหม่ ทำให้การปฏิบัติงานของครู-อาจารย์กับชุมชนไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร (อุดม ปัญญา. 2528 : 135)

ผู้นำชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนา ขาดตัวอย่างที่ดีในชุมชน ขาดบุคลากรที่ให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่นักเรียนและชุมชนครูไม่สามารถปฏิบัติงานบริการชุมชนได้เต็มที่ (มนต์ทิพย์ รุ่งธีรพงศ์. 2537 : 113) การขาดความร่วมมือจากชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาโรงเรียนขาดอิสระในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องปรึกษาและขอความเห็นจากชุมชนก่อน เช่น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนมุสลิมบางโรงเรียนที่ยังต้องอาศัยที่ของสุเหร่าเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียน (เบญจวรรณ วงษาวิ. 2535 : 72)

การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ได้พักอาศัยอยู่ในโรงเรียนทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน และปฏิบัติงานด้านพัฒนาชนบทไม่ได้เต็มที่ ปัญหาความยากจนทำให้ไม่สามารถ

ร่วมมือและช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนได้ เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ มองข้ามความสำคัญของโรงเรียนทำให้ขาดการติดต่อประสานงานกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานและได้รับไม่ต่อเนื่อง (สุรางค์ ชูสิงห์. 2529 : 109 – 112) และปัญหาจากสภาพแวดล้อมความเป็นจริงที่พบในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง คือ สังคมรอบ ๆ โรงเรียนมีความเป็นสังคมเมืองสูงขึ้น ชีวิตของคนในเมืองต้องต่อสู้กับระบบเศรษฐกิจที่รัดตัว ออกทำงานนอกบ้าน ส่วนใหญ่ไม่สามารถร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนได้ ปัญหาอาคารสถานที่คับแคบไม่สามารถบริการชุมชนได้ (อำนาจ ปราสาททอง. 2537 : 75)

4. ด้านโภชนาการและอนามัย

จากผลการสังเคราะห์นำเสนอโดยจำแนกเป็น 3 ด้านคือ 1) บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน 2) ความต้องการของชุมชน และ 3) ปัญหาในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

4.1 บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

บทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนในด้านโภชนาการและอนามัย เช่น โรงเรียนได้เข้าช่วยเหลือในเรื่องโครงการธนาคารยาของชุมชน โดยร่วมกับสาธารณสุข ให้ความรู้ คำแนะนำ ในการวางแผนครอบครัว ยาสามัญประจำบ้าน โรคระบาด และความรู้เกี่ยวกับอาหารการกิน น้ำดื่ม น้ำใช้ ส่งเสริมกีฬาในท้องถิ่น จัดแข่งขันกีฬา ทำสถานที่พักผ่อน หย่อนใจ ให้ยืมอุปกรณ์กีฬา สถานที่เล่นกีฬา (มานิจ จันโทริ. 2528 : 119) การร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับชุมชนในการรณรงค์เพื่อกำจัดสิ่งปฏิกูล ร่วมกับชุมชนในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ จัดสวนไม้ดอก ไม้ประดับ ตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ชุมชน จัดเผยแพร่ความรู้ วิธีป้องกันเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษแก่ประชาชน ให้นักเรียนแยกขยะเวลาทิ้ง และให้ไปทำที่บ้านด้วย เชิญชวนให้ประชาชนปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ (ชุติมณฑน์ อามะระ. 2537 : 64)

โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ จัดบริการตรวจสุขภาพให้กับประชาชนมากที่สุด (เบญจวรรณ วงษาวดี. 2535 : 66) มีบทบาทต่อชุมชนในเรื่องกิจกรรมสุขภาพอนามัยในระดับมาก จัดกิจกรรมกีฬาในชุมชนในระดับปานกลาง (อรสา กาญจนนท์. 2528 : 88) มีการจัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุขสถานในชุมชน การให้โรงเรียนเป็นศูนย์ในการฝึกกีฬาที่ประชาชนสนใจ การให้โรงเรียนเป็นศูนย์บริการอุปกรณ์การกีฬาแก่ชุมชน (มนต์ทิพย์ รุ่งพิรพงศ์. 2537 : 116) กิจกรรมที่ผู้บริหารปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สนามโรงเรียน เพื่อออกกำลังกายและนันทนาการ (สนอง คุณมาศ. (2528 : 93)

โรงเรียนจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและส้วมที่ถูกสุขลักษณะแก่นักเรียน ตรวจสอบความสะอาดของร่างกาย และสุขภาพของนักเรียนเป็นประจำ โรงเรียนจัดทำบัตรสุขภาพของนักเรียนทุกคน โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในบ้านเรือน ร่างกายและเครื่องนุ่งห่มให้ถูกหลักอนามัย ประสานงานกับฝ่ายสาธารณสุขให้บริการสร้างภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนและประชาชน และร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่ถูกหลักอนามัย (สุรางค์ ชูสิงห์. 2529 : 93)

เมื่อมีโรคระบาดเกิดขึ้น บุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มช่วยเหลือประชาชนโดยให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมากที่สุด รองลงมาคือให้ความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อผิด ๆ ให้ความรู้ด้านโภชนาการ เรื่องการถนอมอาหารมากที่สุด รองลงมาคือการปรุงอาหารด้วยวิธีต่าง ๆ ส่งเสริมกีฬาแก่ประชาชนโดยการสอนเล่นกีฬาเบื้องต้นแก่ประชาชนมากที่สุด รองลงมา คือ จัดหาอุปกรณ์การเล่นกีฬาแก่ประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนจัดสวนไม้ดอกไม้ประดับมากที่สุด รองลงมาคือ จัดให้มีการแสดงดนตรีให้ประชาชน ให้ความรู้และทักษะกีฬาเบื้องต้น ประเภทฟุตบอลมากที่สุดและรองลงมา คือ วอลเลย์บอล (เบญจวรรณ วงษาวดี. 2535 : 66)

4.2 ความต้องการของชุมชน

ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนบริการในด้านโภชนาการและอนามัย เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนรณรงค์เรื่องความสะอาด ให้มีหน่วยงานสาธารณสุขเคลื่อนที่ ร่วมจัดงานกับวัด ประชาชนในวันสำคัญต่าง ๆ หรือในวันหยุด ให้มีบริการเขตเคลื่อนที่มาบริการประชาชนที่โรงเรียนโดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน ให้ประชาชนใช้สนามของโรงเรียนออกกำลังกายบริหารในตอนเย็น (ชุติมณฑน์ อัมระระ. 2537 : 68)

มีความต้องการให้โรงเรียนจัดบริการชุมชนด้านโภชนาการและอนามัยในระดับมาก ในเรื่องการเผยแพร่ความรู้และวิธีการการป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ให้โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานอนามัยเพื่อบริการสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน การให้ความรู้เรื่องการรักษาความสะอาดภายในบ้าน การวางแผนครอบครัว ให้โรงเรียนร่วมมือกับชุมชนในเรื่องการรักษาความสะอาด การให้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรักษาและการปรุงอาหารให้ถูกหลักอนามัย และการให้ความรู้ในการป้องกัน รักษาโรคระบาด (สงัด มิตกิตติ. 2525 : 60) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานการพัฒนาชุมชน มีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคต่างๆ แก่ประชาชนและการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของอาหาร การปรุงอาหารและการถนอมอาหาร อยู่ในระดับมาก (สิริรัตน์ สุทธิคารา. 2529 : 93)

ชุมชนต้องการให้โรงเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนและประสานงานกับหน่วยงานของสาธารณสุขในด้านต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมนี้ผู้นำท้องถิ่นคาดหวังมากที่สุดเพราะเกี่ยวข้องกับผู้นำท้องถิ่นและประชาชนโดยรวม (สุรางค์ ชูสิงห์. 2529 : 106)

4.3 ปัญหาในการดำเนินงาน

ปัญหาในการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนในด้านโภชนาการและอนามัย เช่น โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะให้บริการแก่ชุมชนจะบริการได้เฉพาะด้านอาคารสถานที่และเครื่องใช้บางอย่างที่มีอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น (สนอง คุณมาศ. 2528 : 94) ในความคิดเห็นของผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาบุคลากร ซึ่งมีไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ปัญหาจากสภาพวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ปัญหาจากสภาพอาคารสถานที่ของโรงเรียน ปัญหาจากสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่นและปัญหาจากความร่วมมือของประชาชน (สัจจ มิตกิตติ. 2525 : 61)

จากการสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้ง 4 ด้านซึ่งเป็นการศึกษาในพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป ได้พบว่า ในแต่ละพื้นที่และแต่ละปีที่ทำการศึกษา มีสภาพ ความต้องการ ปัญหา และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันออกไปบ้าง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่เป็นอยู่ในแต่ละพื้นที่นั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยโรงเรียนมักไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เต็มที่และมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ชุมชนมีความต้องการและความคาดหวังต่อการบทบาทของโรงเรียนค่อนข้างสูง ปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นแทบทุกพื้นที่ ได้แก่ การขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดการ ขาดความชำนาญในการดำเนินงาน ขาดความสนใจของชุมชน ขาดการประสานงานที่ดี ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการขาดการวางแผนงานที่ดี ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

**ตอนที่ 3 การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะงานวิจัยทั้งในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่อง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป**

ตาราง 18 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติจำแนกความถี่ แยกตามประเด็นของ
ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ	จำนวน
1	ควรกำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติงานโครงการต่างๆ และ แผนการจัดทำงบประมาณรูปแบบ ระบบเงินหมุนเวียนใน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องทุกระดับ	30
2	ควรจัดประชุมสัมมนาครู-อาจารย์ ผู้บริหาร เพื่อให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญในการบริการชุมชนโดยถือเป็นหน้าที่ ต้องปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับหน้าที่ใน การสอนนักเรียน	26
3	ควรจัดโครงการฝึกอบรมระยะสั้นในภาคฤดูร้อน โดยจัด อบรมวิชาการบริหารการศึกษา โดยทั่วไปแก่ผู้บริหาร โรงเรียน โดยเน้นความรู้ ทักษะ และเทคนิคการบริหาร งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก	15
4	ควรจัดครูทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และประสานกับชุมชน โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	13
5	ควรจัดประชุมผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นทุกปี อย่างน้อย 1 ครั้ง	12
6	ควรมีการติดตามประเมินผลงาน และรายงานผลทุก ปีการศึกษา	10
7	โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ประชาชนมาร่วม	9
8	โรงเรียนควรมีการสำรวจ สภาพปัญหาและความต้องการ ของชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักการ ในการทำงาน	6

ตาราง 18 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ	จำนวน
9	ควรกำหนดวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความเข้าใจในการบริการชุมชนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	6
10	ควรส่งเสริมการปฏิบัติทางสุขภาพให้ชัดเจน	5
11	ควรจัดห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือพิมพ์สำหรับประชาชน	4
12	ควรให้มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4
13	ควรจัดกิจกรรมตามความพร้อมและความต้องการของชุมชน	4
18	โรงเรียนควรเป็นแหล่งผู้นำทางวิชาการของชุมชนโดยใช้ครูเป็นแกนนำ นักเรียนเป็นสื่อเน้นการปฏิบัติจริง	2
23	รัฐบาลควรให้ความรู้ทางสื่อต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น	1
24	สร้างค่านิยมให้ผู้ปกครอง	1
25	จัดทัศนศึกษาร่วมกับครู- ผู้ปกครองและนักเรียน	1
26	เน้นการศึกษาผู้ใหญ่ภายในโรงเรียน	1
27	โรงเรียนควรจัดห้องละหมาด เพื่อนักเรียนและครูชาวมุสลิม	1
28	ควรมีการสอนโดยใช้แหล่งชุมชน	1
29	ควรจัดทำโครงการปรับปรุงพัฒนาบริเวณโรงเรียนและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจรวมทั้งห้องน้ำให้สะอาด	1
รวม		155

จากตาราง 18 พบว่า ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ มีลักษณะตรงกันมากที่สุด คือ ควรกำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติงาน โครงการต่าง ๆ และแผนการจัดทำงบประมาณรูปแบบระบบเงินหมุนเวียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องทุกระดับ จำนวน 30 ข้อเสนอแนะ รองลงมาคือ ควรจัดประชุมสัมมนาครู-อาจารย์ผู้บริหาร เพื่อให้เข้าใจและเห็นความสำคัญในการบริการชุมชนโดยถือเป็นหน้าที่ต้องปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับหน้าที่ในการสอนนักเรียน เสนอแนะ จำนวน 26 ข้อเสนอแนะ และ

อันดับ 3 คือ ควรจัดโครงการฝึกอบรมระยะสั้นในภาคฤดูร้อน โดยจัดอบรมวิชาการบริหารการศึกษา โดยทั่วไปแก่ผู้บริหารโรงเรียน โดยเน้นความรู้ ทักษะและเทคนิคการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก จำนวน 15 ข้อเสนอแนะ

ตาราง 19 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย จำแนกความถี่แยกตามประเด็นของข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	ความถี่
1	ควรศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน การบริการชุมชน โดยการเพิ่มตัวแปรมากขึ้น	18
2	ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบบทบาท การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนครู ผู้นำท้องถิ่นและผู้ปกครองนักเรียนอย่างลึกซึ้งในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการพัฒนาท้องถิ่น ขยายเขตครอบคลุมให้กว้างขึ้นทุกจังหวัด	17
3	ควรศึกษาสภาพปัญหาในการมีส่วนร่วมและการบริหารของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน การบริการชุมชนในรูปแบบเดียวกันนี้ โดยใช้กระบวนการวิจัยที่แตกต่างกันออกไป เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน เพิ่มตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วม	12
4	ควรมีการวิจัยถึงความต้องการความพึงพอใจและเจตคติในการปฏิบัติงาน พัฒนาชุมชนของครูและผู้นำท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนนอกโครงการ กศ. พช.	12
5	ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาโครงการ กศ. พช. และโรงเรียนทั่วไป เช่น บุคคล เวลา งบประมาณ เป็นต้น	12

ตาราง 19 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	ความถี่
6	ควรศึกษาทัศนคติของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชนและประชาชนที่มีต่อกิจกรรม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการพัฒนาชนบทของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนทั่วไป	9
7	ควรศึกษาวิเคราะห์งานบริการชุมชนหรืองานพัฒนาชุมชนด้านใดที่สามารถทำได้และก่อประโยชน์สูงสุด และวิธีการใดที่ทำให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน	7
8	ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนในโครงการกับโรงเรียนนอกโครงการ	6
9	ศึกษาวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากบุคคลในการบริการชุมชนนั้นได้ประโยชน์เหมาะสมหรือไม่	5
14	ควรศึกษาทัศนคติจากกลุ่มประชากรอื่นๆ ร่วมด้วย ยกตัวอย่างเช่น ผู้นำชุมชน และข้าราชการครูจากหน่วยงานอื่น	2
15	ควรเปรียบเทียบผลการนำความรู้ที่ได้จากโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการ กศ.พช. กับโรงเรียนประถมที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ กศ.พช.	2
16	ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนกับการสอนแบบอื่น ๆ	2
17	ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ เจตคติและทักษะการเผยแพร่ความรู้เพื่อชีวิตแก่ชุมชน	1
18	ควรศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนที่พึงประสงค์ของชุมชน	1
19	ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบถึงความต้องการของประชาชนในการบริการชุมชนกับความต้องการของโรงเรียนในการให้บริการชุมชนว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่	1
รวม		108

จากตาราง 19 พบว่า มีข้อเสนอแนะควรศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน และการบริการชุมชน โดยการเพิ่มตัวแปรมากขึ้นเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยมากที่สุด จากงานวิจัย

ทั้งหมด 33 เรื่อง มีข้อเสนอแนะในลักษณะนี้ 18 เรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยรองลงมาคือ ควร
ทำการศึกษาเปรียบเทียบบทบาท การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนครู ผู้นำท้องถิ่นและ
ผู้ปกครองนักเรียนอย่างลึกซึ้งในความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่น
ขยายเขตครอบคลุมให้กว้างขึ้นทุกจังหวัด โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยจำนวน 17 เรื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์

การสังเคราะห์ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในช่วงปี พ.ศ. 2519-2542 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญของผลของงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย

ขอบเขตของการสังเคราะห์งานวิจัย

1. ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นปริญญานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ถึง พ.ศ. 2542 จำนวนทั้งหมด 33 เรื่อง
2. ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ด้านบริการการศึกษา
 - 2.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
 - 2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม
 - 2.4 ด้านโภชนาการและอนามัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบสังเคราะห์เนื้อหาของปริญญานิพนธ์ เพื่อใช้สรุปงานวิจัยในด้านข้อมูลพื้นฐานเนื้อหาของการวิจัย และรายละเอียดของงานวิจัย โดยได้จัดทำเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของปริญญานิพนธ์ ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย เพศ และปีที่พิมพ์เผยแพร่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับรายละเอียดของปริญญานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ อันได้แก่ ประเภทของงานวิจัย ระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยทำการวิจัย จำนวนตัวแปรที่ศึกษา พื้นที่ที่ทำการศึกษา ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง การตั้งสมมติฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติอื่นๆที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ประเด็นที่ศึกษา ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจรายชื่อปริญญานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตจากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปีการศึกษา 2519–2542 แล้วคัดเลือกปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจากการศึกษาบทคัดย่อของปริญญานิพนธ์ในแต่ละเรื่อง จากนั้นจึงทำการศึกษาปริญญานิพนธ์ที่คัดเลือกแล้วจากตัวเล่มฉบับสมบูรณ์และทำการบันทึกข้อมูลรายละเอียดในมิติต่างๆ ของปริญญานิพนธ์ในแบบสำรวจรายการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาปริญญานิพนธ์ที่คัดเลือกมาทั้งหมด 33 เรื่อง และบันทึกรายละเอียดของปริญญานิพนธ์ลงในแบบสำรวจรายการ

2. สรุปประเด็นเนื้อหาสาระที่บันทึกไว้ในแบบสำรวจรายการ

3. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของปริญญานิพนธ์ในเชิงปริมาณ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจรายการมาวิเคราะห์และแสดงข้อมูลอยู่ในรูปตาราง โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละในประเด็นต่างๆ ของปริญญานิพนธ์ที่สามารถวิเคราะห์ในเชิงปริมาณได้

4. สังเคราะห์เนื้อหางานวิจัย โดยนำผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของปริญญานิพนธ์ทั้ง 33 เรื่อง มาประมวลตามด้านต่างๆ ดังนี้

- 4.1 ด้านบริการการศึกษา
- 4.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ
- 4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม
- 4.4 ด้านโภชนาการและอนามัย

สรุปผลการสังเคราะห์

การสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์สามารถสรุปผลการสังเคราะห์ด้านข้อมูลทั่วไปของปริญญานิพนธ์ และการสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่ได้จากข้อค้นพบจากปริญญานิพนธ์สรุปได้ดังนี้

1. ด้านข้อมูลทั่วไปของปริญญานิพนธ์ พบว่า มีผู้วิจัยเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย 21 คนหรือร้อยละ 63.64 สำหรับการทำปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น มีการทำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 โดยในปี พ.ศ. 2531 มีผู้ทำปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากที่สุด 4 เรื่อง ปริญญานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นงานของผู้วิจัยวิชาเอกการบริหารการศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 18 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงไปคือวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ การประถมศึกษา การมัธยมศึกษา และสุขศึกษา ตามลำดับ

มีการแบ่งขอบเขตของการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับจังหวัด ระดับเขตการศึกษา และระดับประเทศ โดยการใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างภายในขอบเขตพื้นที่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 28 เรื่อง หรือร้อยละ 84.85 โดยเป็นการศึกษาในพื้นที่ภาคกลางมากที่สุด คือ 12 เรื่อง รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 เรื่อง กรุงเทพมหานคร 4 เรื่อง ภาคเหนือและภาคใต้อย่างละ 2 เรื่อง และภาคตะวันออกจำนวน 1 เรื่อง และมีการศึกษาโดยใช้แหล่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากหลาย ๆ จังหวัดในเขตการศึกษาเดียวกันจำนวน 4 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 12.12 สำหรับการศึกษาที่ใช้แหล่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) นั้นมี 1 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 3.03

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีจำนวน 31 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 93.94 มีการใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายข้อมูลมากที่สุด จำนวน 32 เรื่อง หรือร้อยละ 96.97 ส่วนค่าสถิติอื่น ๆ ที่ใช้รองลงมา ได้แก่ ความแปรปรวน ร้อยละ และการแจกแจงความถี่ ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ด้านของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีการศึกษามากที่สุดคือ ด้านบริการการศึกษา และด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีจำนวน 14 เรื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ 42.42 และมี

การศึกษาความสัมพันธ์ในด้านโภชนาการและอนามัยน้อยที่สุด จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.30

2. การสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่ได้จากข้อค้นพบจากปริญญานิพนธ์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้าน คือ ด้านบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคม และวัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านบริการการศึกษา

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านการบริการการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีบทบาทในการปฏิบัติงานด้านการศึกษา โดยให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับกฎหมาย แหล่งเงินทุน สินเชื่อ การณรงค์การไม่รู้หนังสือ การเตรียมเด็กก่อนวัยเรียน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การเลี้ยงสัตว์ ซึ่งโรงเรียนให้ความรู้โดยวิธีการเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารโดยการกระจายเสียง จัดทำสิ่งพิมพ์ จัดป้ายประกาศสำหรับประชาชน จัดกลุ่มสนใจ เปิดโอกาสให้ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด จัดนิทรรศการโดยเชิญชุมชนเข้ามาชม ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นในวันสำคัญต่างๆ จัดให้ครูอาจารย์ไปสอนหรือเป็นวิทยากรในชุมชน การจัดการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับประชาชนที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบ

ส่วนบทบาทของชุมชนที่มีต่อการศึกษา ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนหลักสูตร เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนในการศึกษานอกสถานที่ เช่น สถานีตำรวจ สุขาภิบาล อำเภอ โรงเรียนได้นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน เชิญบุคลากรในชุมชนเป็นวิทยากรเป็นต้น

ในด้านความต้องการการให้โรงเรียนบริการชุมชนด้านการบริการศึกษา พบว่า ชุมชนมีความต้องการหลากหลาย เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ทางด้านกฎหมายที่จำเป็น ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเชิญชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการให้ครู-อาจารย์เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่ประชาชน ต้องการให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาอาชีพแก่นักเรียนและชุมชน

สำหรับด้านปัญหาในการบริการการศึกษาส่วนใหญ่ที่พบ ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ขาดแคลนบุคลากรที่ฝึกอาชีพแก่ชุมชน ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่โรงเรียนจัด ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร การบริการห้องสมุดโรงเรียนแก่ชุมชนและปัญหาการศึกษาด้านการปรับปรุงความเป็นอยู่ในครอบครัวแก่ชุมชน

2.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

จากการสังเคราะห์งานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ พบว่า ในด้านบทบาทที่มีต่อชุมชน เช่น การอำนวยความสะดวกด้านอาคาร

สถานที่ อุปกรณ์และบริการต่างๆ เพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้นักเรียนฝึก การเป็นแบบอย่างแก่ชุมชน การเป็นแกนนำจัดตั้งสหกรณ์หรือกองทุนสวัสดิการและชักจูงให้กลุ่มสนใจอาชีพเข้าร่วมในการจัดตั้งสหกรณ์หรือกองทุนสวัสดิการ การเผยแพร่อบรมให้ความรู้ด้านวิชาชีพ การจัดส่งวิทยากรเพื่อให้ความรู้ การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตในท้องถิ่น การให้ความรู้เรื่องแหล่งสินเชื่อ การจัดทำแผนหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของชุมชน การจัดการประกวดและจำหน่ายผลผลิตในท้องถิ่น เป็นต้น

การสำรวจความต้องการของชุมชน พบว่า ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ การจัดอบรมวิชาชีพ การให้ความรู้เกี่ยวกับการซื้อขาย การใช้เครื่องมือการเกษตรสมัยใหม่ การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การหาวิธีเพิ่มผลผลิตทางเกษตรกรรม การจัดตั้งกลุ่มสนใจในอาชีพ เป็นต้น

สำหรับปัญหาของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารและครูขาดความรู้เรื่องอาชีพ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ไม่มีเวลาในการปฏิบัติงาน ขาดความสนใจและการให้ความร่วมมือ ขาดการประสานงานที่ดี การขาดแคลนทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือสถานที่ เช่น โรงเรียนในการเลี้ยงสัตว์

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรม โรงเรียนมีบทบาท เช่น การจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจของนักเรียนให้นักเรียนแสดงความกตัญญูเวทีต่อผู้มีพระคุณ ร่วมกิจกรรมกับชุมชนในวันประเพณีสำคัญของชุมชนและกิจกรรมทางศาสนา การเป็นผู้นำชุมชนในการริเริ่มประกอบกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม วันสำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ วันสำคัญของชาติ ส่งเสริมให้ประชาชนรักษานมธรรมเนียมและวัฒนธรรม การให้ความรู้เรื่องกฎหมายเบื้องต้น เช่น กฎหมายจราจร กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ สถานการณ์บ้านเมือง ส่งเสริมให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยสนับสนุนการเลือกตั้งทุกระดับสนับสนุนกิจกรรมพื้นบ้านและเป็นตัวแทนนำกิจกรรมพื้นบ้านออกจำหน่าย

ส่วนความต้องการของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนในด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนต้องการให้โรงเรียนบริการชุมชนด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ เช่น สนามกีฬาของโรงเรียนใช้ในการจัดแข่งขันกีฬาสหชุมชนให้บริการในการจัดอบรม ประชุมสัมมนา จัดงานรื่นเริงหรืองานประเพณีต่าง ๆ และต้องการให้โรงเรียนเป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุข ต้องการให้การอบรมเยาวชนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น เผยแพร่วัฒนธรรมไทย ต้องการให้โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับการครองเรือน ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นผู้ นำในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางรวบรวมศิลปกรรมท้องถิ่น ให้ความรู้วิทยาการใหม่ๆ จัดกิจกรรมสร้างเสริมความสามัคคี

ด้านปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่า โรงเรียนมักขาดแคลนงบประมาณ ขาดบุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ขาดความอิสระในการดำเนินกิจกรรม ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ซึ่งเกิดจากปัญหาคำว่าขากจน ซึ่งทำให้ขาดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.4 ด้านโภชนาการและอนามัย

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านโภชนาการและอนามัยนั้น โรงเรียนมีการบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะแก่นักเรียน มีการตรวจความสะอาดของร่างกายและสุขภาพของนักเรียนเป็นประจำ โรงเรียนจัดทำบัตรสุขภาพของนักเรียนทุกคน มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในบ้าน ร่างกายและเครื่องนุ่งห่มให้ถูกหลักอนามัย ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและให้ความรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อผิดๆ มีการให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่ประชาชนในชุมชนเรื่องการถนอมอาหารและปรุงอาหารด้วยวิธีต่างๆ ให้ความรู้ในการวางแผนครอบครัว ประสานกับฝ่ายสาธารณสุขให้บริการตรวจสุขภาพและสร้างภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนและประชาชน ร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่ถูกหลักอนามัยเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สนามโรงเรียนเพื่อออกกำลังกาย และนันทนาการ และช่วยเหลือในเรื่องโครงการธนาคารยาของชุมชนโดยร่วมมือกับสาธารณสุข

สำหรับความต้องการของชุมชนนั้น พบว่า ชุมชนต้องการให้โรงเรียนจัดบริการด้านโภชนาการและอนามัยในเรื่องการเผยแพร่ความรู้ และวิธีการป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ให้โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานอนามัยเพื่อบริการสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน การให้ความรู้เรื่องรักษาความสะอาดในบ้าน การวางแผนครอบครัว ให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องการรักษาความสะอาด และการให้ความรู้ในการป้องกันรักษาโรคระบาด

ปัญหาในการดำเนินการในด้านนี้ ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณและปัญหาด้านบุคลากรซึ่งไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นที่ทำให้การบริการไม่

ทั่วถึง ตลอดจนโรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการสาธารณสุขเท่าที่ควร และขาดความร่วมมือจากประชาชน เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

การอภิปรายผล

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 4 ด้าน คือ ด้านบริการการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านโภชนาการและอนามัย สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ด้านบริการการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีบทบาทโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยที่ศึกษา ส่วนใหญ่จะศึกษาโรงเรียนที่อยู่ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการนี้จะมีเป้าหมายให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท และโรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐพอสมควรในด้านต่างๆ ทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาชนบทด้านการศึกษาพอสมควร แต่ในการดำเนินของโรงเรียนประสบปัญหาหลายประการจึงทำให้บทบาทของโรงเรียนในการบริการการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบ เช่น บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีน้อยเกินไป ขาดแคลนแหล่งทรัพยากรในห้องเรียนที่จะนำมาปรับปรุงใช้ในการเรียนการสอน ชุมชนไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ไม่สนใจบริการของโรงเรียน ละการวางแผนด้านการศึกษาไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของชุมชน

บทบาทของโรงเรียนที่ปฏิบัติมาก คือ การเผยแพร่ข่าวสารโดยการกระจายเสียง การบริการห้องสมุด การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการอ่าน การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การอบรมวิชาชีพต่างๆ ระยะสั้น อันที่จริงแล้ว โรงเรียนควรมีบทบาทในการบริการการศึกษาแก่ชุมชนมากกว่านี้ ซึ่ง วิชัย คันศิริ (2539 : 53-56) ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของโรงเรียนในการให้บริการการศึกษาไว้ว่า คนไทยจำเป็นต้องมีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนชาวไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอยู่ค้ำมีสุข ตลอดช่วงชีวิต โดยมีความรู้พื้นฐานด้านทักษะความรู้พื้นฐานของชีวิต การหล่อหลอมบุคลิกภาพ ความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อ และความรู้พื้นฐานที่เป็นเครื่องมือในการหาเลี้ยงชีพ ซึ่งโรงเรียนมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาพื้นฐานนี้แก่ชุมชน

ฉะนั้น การบริการการศึกษาของโรงเรียนแก่ชุมชนนั้นถือเป็นหน้าที่สำคัญยิ่ง โรงเรียนควรปฏิบัติอยู่ในระดับสูง เพราะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาด้านอื่นๆ ชุมชนจะเข้มแข็งได้ก็เพราะโรงเรียนให้การศึกษามากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนจึงควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้านในการให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน

2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากด้านเศรษฐกิจและอาชีพ คือ อำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ การบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและเอกชนในการปรับปรุงพัฒนาด้านอาชีพของท้องถิ่น และจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน

โรงเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนในด้านการบริการสถานที่อุปกรณ์ของโรงเรียนนั้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาต้องบริการให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตามหน้าที่ โดยหลักการบริการแล้ว โรงเรียนเป็นศูนย์ประชาคม โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อประชาชนและเป็นของประชาชน โรงเรียนควรให้สิทธิแก่ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ที่มาให้บริการความรู้แก่ประชาชนในการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนตามโอกาส

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเงินทุน สินเชื่อแก่ประชาชน และโรงเรียนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนสวัสดิการขึ้นในหมู่บ้านเพื่อประโยชน์ในการลงทุน เห็นได้ว่า พื้นที่ที่ทำการวิจัยเป็นเขตชนบท ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน จะให้พวกเขาเหล่านั้นนำเงินมาตั้งกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ ย่อมทำได้น้อยมาก กิจกรรมที่พอจะจัดได้คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นประโยชน์และคุณค่าของการจัดตั้งกองทุนขึ้นในหมู่บ้านเท่านั้น ส่วนการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเงินทุน สินเชื่อแก่ประชาชน กิจกรรมดังกล่าวมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว ทำให้คิดว่ากิจกรรมด้านนี้ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียน จึงทำให้ปฏิบัติกิจกรรมนี้น้อย

ส่วนการที่ชุมชนต้องการให้โรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและอาชีพในระดับสูง อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ค่าครองชีพสูงขึ้น แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังยากจนและมีรายได้ต่ำ โดยเฉพาะในเขตชนบทยากจนที่ทำการวิจัย

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม โรงเรียนมีบทบาทอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะในด้านสังคมและวัฒนธรรมมีกิจกรรมให้ทำมาก เช่น กิจกรรมวันกตัญญูกตเวที วันไหว้ครู วันแม่ กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่น วันสำคัญทางศาสนาและกิจกรรมนันทนาการของท้องถิ่น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ประชาชนให้ความสนใจ โรงเรียนจึงได้จัดหรือร่วมกิจกรรมเหล่านี้

กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติมากคือโรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจของนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญต่างๆ โรงเรียนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักเรียน และประชาชนร่วมกันปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ โรงเรียนร่วมกิจกรรมในวันประเพณีสำคัญของท้องถิ่น และโรงเรียนจัดให้มีการแข่งขันกีฬาและกรีฑา นักเรียนและประชาชน

การจัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญต่างๆ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับการเสนอแนะให้จัดทำเป็นพิเศษ ซึ่งในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ความเจริญด้านวัตถุและอบาขมูขต่าง ๆ มีมากขึ้น มีการเลียนแบบอย่างวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้ศีลธรรมและจริยธรรมของนักเรียนและประชาชนถดถอยลง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นจึงเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรจะได้มีบทบาทที่จะดำรงไว้ซึ่งระบบสังคมและวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้ โดยการถ่ายทอดทั้งในและนอก

โรงเรียน รวมถึงการร่วมมือกับประชาชนจัดกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่นและการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตใจดีงามอันหวังว่าจะช่วยลดปัญหาดังกล่าวให้กับชุมชนและสังคมต่อไป ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ชุมชนคาดหวังให้โรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติมากที่สุด

4. ด้านโภชนาการและอนามัย บทบาทการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยที่มีการปฏิบัติมากได้แก่การส่งนักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีกำลังแรงงานคือนักเรียนในโรงเรียนพร้อมอยู่แล้ว จึงสามารถจัดทำโครงการและส่งนักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนได้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และการเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สนามของโรงเรียนเพื่อการออกกำลังกายและนันทนาการ ก็นับว่าเป็นวิธีที่ดีในการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยของชุมชน และเป็นการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนที่ดีอีกแนวทางหนึ่ง และการบำรุงรักษาสนามของโรงเรียนก็ไม่ได้ใช้งบประมาณมาก อย่างไรก็ตาม ยังมีบางโรงเรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะบริการแก่ชุมชนในหลายๆ เรื่อง บริการได้เฉพาะด้านอาคารสถานที่และเครื่องใช้บางอย่างที่มีอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านต่าง ๆ และใน 4 ด้านที่ศึกษา ได้มีการดำเนินการหลากหลาย แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคอีกมากที่ควรได้รับการแก้ไข และส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าหรือถดถอยได้ ความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกันได้ดี เป็นยุทธวิธีที่สำคัญซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนดังข้อกำหนดหลายมาตรา เช่น “มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่สถานศึกษาตามมาตรา 18 (1) และ (3)”

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ควรได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบเพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนัก ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาปฏิบัติ

1. ควรมีนโยบายในทุกระดับที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นแผนงานหลักแผนงานหนึ่งของโรงเรียน
2. ควรจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร เพื่อดำเนินการกิจกรรมในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงความแตกต่างของลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม และระดับการพัฒนาของชุมชนของแต่ละพื้นที่
3. การวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่น โดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์และปัญหาที่พบในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
4. ควรมีการอบรมผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ให้ตระหนักถึงความสำคัญและมีเจตคติที่ดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และมีความรอบรู้ในการดำเนินงานในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ควรมีการวางแผนร่วมกันในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนในทุกระดับของการสร้างความสัมพันธ์ ตั้งแต่การวางแผน ไปจนถึงการประเมินผลการปฏิบัติงาน
6. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรเริ่มจากการสำรวจสภาพความสัมพันธ์ และปัญหาที่เป็นอยู่ ว่ามีจุดเด่น จุดด้อย อย่างไร แล้วจึงกำหนดแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยอิงจากผลการสำรวจดังกล่าว โดยอาจเน้นพัฒนาจุดเด่น และแก้ไขจุดด้อยของความสัมพันธ์ที่มีอยู่เป็นหลัก
7. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการอบรมพัฒนาผู้บริหาร ครู หรือผู้นำชุมชน ควรบรรจุเนื้อหาสาระรวมทั้งภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในหลักสูตร โดยเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแก่บุคลากรเหล่านั้น
8. ควรมีการประเมินผลงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา สภาพและลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีเพิ่มขึ้นในแต่ละปี เพื่อให้ผลการสังเคราะห์ครอบคลุม และมีความหลากหลายมากขึ้น
2. ควรส่งเสริมให้มีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากขอบเขตที่ศึกษาในครั้งนี้
3. ควรส่งเสริมให้มีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้จำนวนงานวิจัยมากขึ้น และขยายขอบเขตปีของงานวิจัย รวมทั้งใช้วิธีการอื่นนอกเหนือจากวิธีการในการศึกษาครั้งนี้
4. ควรส่งเสริมการวิจัยบทบาทของโรงเรียนในด้านโภชนาการและอนามัย และด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เพื่อให้มีงานวิจัยทั้ง 2 ด้านเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียน วิธีการสอน และรูปแบบ
การเรียนการสอนที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของเด็กไทย วิชาคณิตศาสตร์ใน
ระดับประถมศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2533-2541. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2525). การศึกษาการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.
กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา.
- กรมสามัญศึกษา. (2526). แนวดำเนินงานโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช). พ.ศ. 2527.
กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- _____. (2526). รายงานการวิจัยการทดลองหารูปแบบการดำเนินงานการจัดโรงเรียนเพื่อ
พัฒนาการศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- _____. (2532). เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา 2532. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการวิเคราะห์สาระสำคัญ.
กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับ
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. (2521, กรกฎาคม). “การประชุมชี้แจงนโยบายการบริหารการศึกษา,” สามัญ
ศึกษา. 15(7) : 13-27.
- กิตติโชค ห้อยยี่งู. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กิติมา ปรีดีคิลก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์.
- จุฑารัตน์ จินประชา. (2539). การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของผู้นำ
ชุมชนในจังหวัดนครปฐม. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เจตน์ รณกล. (2534). การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เจษฎา เข่มประเสริฐ และคณะ. (2526). การดำเนินงานการจัดโรงเรียนเพื่อพัฒนาการศึกษาของชุมชนของโรงเรียนมัธยมในโครงการ. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- เจษฎา บุรณะจารุ. (2540). การศึกษาความต้องการของกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฉลาด บุตรเนียร. (2524). การศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับชุมชนตามทัศนะของครู ผู้ปกครอง และกรรมการโรงเรียน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชุตินันท์ อามะระ. (2537). การกิจด้านบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เซ็น แก้วศ. (2519). “โรงเรียนมัธยมศึกษาสำหรับประชาชน,” ใน รายงานการสัมมนาการมัธยมศึกษาแบบประสมกับการปฏิรูปการศึกษา. หน้า 15-32. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- จิตติมา เจริญกุล. (2533). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2530. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ณรงค์ กาญจนานนท์. (2527). พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ แผ้วพลสง. (2529). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 11 ในทัศนะของครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรงค์ โพธิ์มี. (2534). สภาพการปฏิบัติและความต้องการในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี. (2538). ปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ชลฤดี เนตรเจริญ. (2531). การประเมินบริบทของการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนและประชาชนของครูระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทัศนีย์ วุฒิสาสตร์. (2538). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2521-2535. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิमानและการวิเคราะห์เนื้อหา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2529, กันยายน-ธันวาคม). “การสังเคราะห์งานวิจัย,” การวัดผลการศึกษา. 7(8) : 26-27.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2525). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอส. เอ็ม. เอ็ม. การพิมพ์.

- _____. (2526). การพัฒนาการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- นาฏเจลิยว สุมาวงศ์. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. มหาสารคาม: วิทยาลัย วิชาการศึกษา มหาสารคาม. (เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการบริหารการศึกษาและ ประชากรศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม).
- บรรณคม กักคิพัฒนา. (2533). การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาตาม ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสภาดำบลในจังหวัดพะเยา. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญทัน สุขกลาง. (2534). การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในชนบท (กศ.พช.) ตามทักษะข้าราชการครูและนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญเหลือ บุพผามาตา. (2531). การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในชนบทตากจน (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เบญจวรรณ วงษาวดี. (2534). การศึกษาแนวโน้มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของบุคลากร ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน มิตร.
- ประจบ โพธิ์ปาน. (2534). ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการรับบริการชุมชนจาก โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประจวบ ต่อตระกูล. (2519). บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทักษะของครูและ ประชาชน. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ประสาน สีสันต์. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานด้านชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ คานิชวงศ์. (2521). ความคิดเห็นของครูใหญ่ที่มีผลต่อการปรับปรุงโรงเรียนประชาบาลมาเป็นโรงเรียนชุมชน. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และคณะ. (2525). บทบาทของโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. . (เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช).
- ปรีชา ศิริมาศ. (2525). บทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูใหญ่. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันมาคินทร์. (2526). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พนิจดา วีระชาติ. (2542). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พรพรรณ พิพิชกุลชัยพล. (2518, กุมภาพันธ์-มีนาคม). “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” *แนะแนว* . (37) : 41-43.
- พิมพ์วรรณ เทพสุเมธานนท์. (2524). โรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- พิสมร วิญญูกุล. (2542). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- พิสิฐ พิษณานนท์. (2527). การบริหารโรงเรียนกับชุมชน. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญรำไพ रामบุตร. (2537). การศึกษาสภาพปัญหาและการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพจิตร อภัยจิตต์. (2534). ศักยภาพในการเผยแพร่ความรู้เพื่อชีวิต : สารที่ท้าทายของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (สูงศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ไพฑูรย์ น้อมกล่อม. (2531). การศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตการศึกษา 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภัทรพร ศักดิ์สูง. (2536). บทบาทในการบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางตามทัศนะของผู้บริหารและครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภิญโญ สาธร. (2519). การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- มนต์ทิพย์ รุ่งพิรพงศ์. (2537). การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มานิจ จันโทริ. (2528). บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มารศรี รัตนกันหา. (2524). ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2540). การศึกษางานวิจัยทางหลักสูตรและการนิเทศ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไมตรี สมบูรณ์. (2531). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตที่เกี่ยวกับการศึกษาคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2529. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดา สีลาน้อย. (2530). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาสังคมจากการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วรวรรณ ทองเหมื่อน. (2545). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วราภรณ์ บวรศิริ และสุมิตรา อังวัฒนกุล. (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการเรียนการสอนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาริรัตน์ เกิดผล. (2535). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทจังหวัดกาญจนบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ. (2520). การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ขนิษฐการพิมพ์.
- วิชัย ต้นศิริ. (2539). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลศรี อุปรมัย และคณะ. (2528). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- วิรัช ลังประเสริฐ. (2530). การศึกษาความต้องการของผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีต่อโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิริยา สุขวงศ์. (2540). การศึกษาชุมชน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลวรรณ วิทวิโรจน์. (2522). การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2538). การวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัย : วิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา (ปีการศึกษา 2530-2535). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงัด มิตกิตติ. (2525). การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สงัด มิตกิตติ. (2525). การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สนอง คุณมาศ. (2528). บทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมทรง เขมะวิชานุกิต. (2521). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์.
- สมพร สุทัศนีย์. (2525). การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ มั่นสวัสดิ์. (2533). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชญ์. (2523). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- สัมฤทธิ์ วงศ์ทองดี. (2523). พฤติกรรมการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สาขารุณ บุญคง. (2533). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา : การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ. วิทยานิพนธ์ ด.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538). รายงานการวิจัยเล่ม 2 การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา (ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2536). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สิรัตน์ สุทธิดารา. (2529). การศึกษาการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดตรัง. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สิริ เทศประสิทธิ์. (2525). “บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้ให้บริการ,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน เล่มที่ 2 หน่วยที่ 8-15. หน้า 55-101. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2523). เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตและชุมชน หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

- สุนิตย์ สุวรรณฉวี. (2534). การศึกษาปัญหาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุพัตรา สุนโสมหาอุดม. (2534). การศึกษากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่นขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพิชญา ชีระกุล. (2522). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สมุทรปราการ : ขนิษฐการพิมพ์.
- สุภรณ์ ศรีพหล. (2526). แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : นำกังการพิมพ์.
- สุนงา แยมเจริญ. (2527). การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท กับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่ว ๆ ไป ที่อยู่ในท้องที่ใกล้เคียงกัน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2524). “โรงเรียนกับชุมชน,” ใน ประมวลคำบรรยายในการอบรมครูใหญ่องค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วราชอาณาจักร รุ่นที่ 1. หน้า 5-21. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- สุพันธ์ ยันต์ทอง. (2526). การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- สุรางค์ ชูสิงห์. (2529). การศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. (2524). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม. (2540). “วิจัยและพัฒนา,” ใน แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา. หน้า 36-42. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยการศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. (2522). คู่มือครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ึกใหม่. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.

- หวน พินธุพันธ์. (2529). *การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
การบริการการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- หวน พินธุพันธ์. (2529). *โรงเรียนกับชุมชน*. เอกสารคำสอนภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์. (2544). *การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ (องค์กร)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรสา กาญจนนท์. (2538). *บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
ตามทัศนะของผู้นำชุมชน*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อารีย์ ไชยราช. (2523). *ปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลในเขตการศึกษา 10.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อำนวยพร ทรัพย์คง. (2542). *บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา ด้านความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อำนาง ปราสาททอง. (2537). *ปัญหาการดำเนินการด้านการไม่แปลกแยกจากชุมชนของโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดลพบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อำนาง ปราสาททอง. (2537). *ปัญหาการดำเนินการด้านการไม่แปลกแยกจากชุมชนของโรงเรียน
มัธยมศึกษา ในจังหวัดลพบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อุดม ปัญญา. (2528). *การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสภาตำบล*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2521). *การปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กับความมั่นคงของชาติ*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- อุทุมพร จามรمان. (2527). *การสังเคราะห์งานวิจัย : เชิงปริมาณ*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____. (2531). *การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณเน้นวิธีวิเคราะห์เมตต้า*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พันธ์พิบูลย์.
- Cooper, H. and Door, N. (1995). "Race Comparison on Need for Achievement : A Meta-Analytic Alternative to Graham's Narrative Review. *Review of Educational Research*. 65(4) : 74-107.
- Freeman, Hazel Evans. (1985, January). "Meta-Analysis of Gender Differences in Mathematics Achievement," *Dissertation Abstracts International*. (Online). 45 (7). Available: <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Glass, G. V. and others. (1981). *Meta-Analytic Procedures for Social Research*. California, Beverly Hills : Sage Publication.
- Hembree, Ray. (1985, April). "Model for Meta-Analysis of Research in Education, with a Demonstration in Mathematics Education : Effects of Hand-Held Calculators," *Dissertation Abstracts International*. (Online). 45(10). Available: <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Hunter, J. E. Schmidt, F. L. and Jackson, G. B. (1982). *Meta-Analysis Cumulating Research Finding Across Studies*. California : Sage Publications.
- Marcucci, R.G. (1980, December). "A Meta-Analysis of Research on Method of Teaching Mathematical Problem Solving," *Dissertation Abstract International*. (Online). 41(6). Available: <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการสำรวจประจักษ์พยาน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร. ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช
ศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. ดร. สุนีย์ สอนตระกูล
ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา อ.หนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

ภาคผนวก ข

รายชื่อปริญญานิพนธ์ การศึกษamahabhidit มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

**รายชื่อปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2519-2542**

- ประจวบ ต่อดระกุล. (2519). บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฉลาด บุตรเนียร. (2524). การศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับชุมชนตามทัศนะของครู ผู้ปกครอง และกรรมการ โรงเรียน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สัจด์ มิตกิตติ. (2525). การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด เชียงราย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรงค์ กาญจนานนท์. (2527). พฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 12. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มานิจ จันโทริ. (2528). บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สนอง คุณมาศ. (2528). บทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุดม ปัญญา. (2528). การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสภาตำบล. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรงค์ แฝ้วพลสง. (2529). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 11 ในทัศนะของครู. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สิรัตน์ สุทธิคารา. (2529). การศึกษาการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดตรัง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุรางค์ ชูสิงห์. (2529). การศึกษาทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2530). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาสังคมจากการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิรัช ลังประเสริฐ. (2530). การศึกษาความต้องการของผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีต่อโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชลฤดี เนตรเจริญ. (2531). การประเมินบริบทของการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนและประชาชนของครูระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญเหลือ บุญพามาตา. (2531). การศึกษาปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในชนบทยากจน (กศ.พช.) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ น้อมกล่อม. (2531). การศึกษาทักษะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตการศึกษา 3. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ มั่นสวัสดิ์. (2533). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- บรรณคม ภักดีพัฒน์. (2533). การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาตาม
ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสภาตำบลในจังหวัดพะเยา. ปรินิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เจตน์ รอดกล. (2534). การศึกษาการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
(กศ.พช.) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. ปรินิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร.
- ณรงค์ โพธิ์มี. (2534). สภาพการปฏิบัติและความต้องการในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษาในเขตการศึกษา 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญทัน สุขกลาง. (2534). การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในชนบท
(กศ.พช.) ตามทัศนะข้าราชการครูและนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เบญจวรรณ วงษาวดี. (2534). การศึกษาแนวโน้มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของบุคลากร
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การ
ศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประจบ โพธิ์ปาน. (2534). ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการรับบริการชุมชนจาก
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพจิตร อภัยจิตต์. (2534). ศักยภาพในการเผยแพร่ความรู้เพื่อชีวิต : สารที่ท้าทายของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- สุนิตย์ สุวรรณมณี. (2534). การศึกษาปัญหาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. ปรินิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วาริรัตน์ เกิดผล. (2535). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทจังหวัดกาญจนบุรี. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภัทรพร ศักดิ์สูง. (2536). บทบาทในการบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางตามทัศนะของผู้บริหารและครู. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชุติมณฑน์ อามะระ. (2537). การศึกษาด้านบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มนต์ทิพย์ รุ่งพิรพงศ์. (2537). การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อำนาจ ปราสาททอง. (2537). ปัญหาการดำเนินการด้านการไม่แปลกแยกจากชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดลพบุรี. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อรสา กาญจนนท์. (2538). บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้นำชุมชน. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จุฑารัตน์ จีนประชา. (2539). การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของผู้นำชุมชนในจังหวัดนครปฐม. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เจษฎา บุรณะจารุ. (2540). การศึกษาความต้องการของกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อานวยพร ทรัพย์คง. (2542). บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ภาคผนวก ค

แบบตั้งคราะงานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชน

แบบสักระงานวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2519 - 2542

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อเรื่อง
2. ชื่อผู้วิจัย
3. เพศ
() ชาย () หญิง
4. ปีที่พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ.

ตอนที่ 2

รายละเอียดของปริญญานิพนธ์

1. ประเภทของงานวิจัย
() เชิงทดลอง () เชิงวิจัยพัฒนา () อื่น ๆ
() เชิงพรรณนา () เชิงประวัติศาสตร์
2. ระดับการศึกษาที่ผู้วิจัยศึกษา
() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา () การศึกษานอกโรงเรียน () อื่น ๆ
3. จำนวนตัวแปรที่ศึกษา
3.1 ตัวแปรอิสระ
() 1 ตัว () 4 ตัว
() 2 ตัว () 5 ตัว
() 3 ตัว () 6 ตัว
() มากกว่า 6 ตัว

3.2 ตัวแปรตาม

- ☐ 1 ตัว ☐ 4 ตัว
☐ 2 ตัว ☐ 5 ตัว
☐ 3 ตัว ☐ 6 ตัว
☐ มากกว่า 6 ตัว

4. พื้นที่ที่ทำการศึกษา

- 4.1 ☐ ระดับจังหวัด จังหวัด.....
 4.2 ☐ ระดับเขตการศึกษา เขตการศึกษา
 4.3 ☐ อื่นๆ

5. ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง

- ☐ ผู้บริหาร ☐ ครู – อาจารย์
☐ นักเรียน ☐ ผู้ปกครองนักเรียน
☐ ผู้นำชุมชน ☐ ประชาชนทั่วไป
☐ อื่น ๆ

6. วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

- ☐ กำหนดเอง
☐ คำนวณตามสูตร
☐ กำหนดจากตารางสำเร็จรูป
☐ ไม่ระบุวิธีการ

7. วิธีการสุ่มตัวอย่าง

- ☐ แบบง่าย ☐ แบบหลายขั้นตอน
☐ แบบแบ่งกลุ่ม ☐ แบบการเลือกแบบเจาะจง
☐ แบบแบ่งชั้น ☐ ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

8. การตั้งสมมติฐาน

- ☐ ไม่ระบุการตั้งสมมติฐาน
☐ มีการตั้งสมมติฐาน
 ☐ แบบกำหนดทิศทาง
 ☐ แบบไม่กำหนดทิศทาง

9. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- () แบบสอบถาม () แบบสังเกต
 () แบบสัมภาษณ์ () อื่น ๆ.....

10. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- () ไม่ระบุวิธีการตรวจสอบ
 () ระบุวิธีการตรวจสอบ
 () ความเที่ยงตรง
 () ความเชื่อมั่น
 () ความยากง่าย
 () อำนาจจำแนก
 () ความสอดคล้อง

11. ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

- () การแจกแจงความถี่
 () ร้อยละหรือ เปอร์เซนต์ (%)
 () ค่าเฉลี่ย
 () ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 () ความแปรปรวน (S)
 () อื่น ๆ

12. ค่าสถิติอื่นๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- () การทดสอบค่าที (t – test)
 () การทดสอบค่าเอฟ (F – test)
 () การตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Newman Keuls
 () อื่น ๆ

13. โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

- () มี (Statistical Package for Social Science : SPSS)
 () ไม่ระบุ

14. ประเด็นที่ศึกษา

.....

15. ความมุ่งหมาย / วัตถุประสงค์

.....

.....

.....

.....

16. ข้อค้นพบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. ข้อเสนอแนะ

17.1 ข้อเสนอแนะเพื่อปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ปฏิญญานิพนธ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
จำแนกตามประเด็นต่างๆ

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
1. ประจวบ ต่อตระกูล	2519	การบริหารการศึกษา	ประถมศึกษา	การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
2. ฉลาด บุตรเนียร	2524	การมัธยมศึกษา	มัธยมศึกษา	บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. สัจฉิ มิตกิตติ	2525	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	ความต้องการที่ต่อบริการชุมชนของโรงเรียน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ, เศรษฐกิจและอาชีพ, สังคมและวัฒนธรรม, โภชนาการและอนามัย, การช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน, การบริการอาคารสถานที่และวัสดุ
4. ณรงค์ กาญจนานนท์	2527	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	พฤติกรรมของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างและรักษาเกียรติประวัติของโรงเรียน, การจัดกิจกรรมร่วมชุมชน, การบริการและความร่วมมือกับชุมชน, การประสานงานกับหน่วยงานในชุมชน, การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้
5. มานิจ จันโทริ	2528	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านอาชีพและการเพิ่มรายได้ประชาชน, อนามัย, เกษตรกรรม, ความสวยงามของชุมชน, นันทนาการ, ศิลปกรรมและวัฒนธรรม, หน้าที่พลเมือง, การศึกษา

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
6. สนอง คุณมาศ	2528	การบริหารการศึกษา	ประถมศึกษา	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย, การศึกษา, การส่งเสริมอาชีพ, วัฒนธรรมและค่านิยม
7. อุดม ปัญญา	2528	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	การบริหารชุมชนของโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา, เศรษฐกิจและอาชีพ, การพัฒนาชุมชนและร่วมกิจกรรมชุมชน, อาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์
8. ณรงค์ แผ้วพลสง	2529	การบริหารการศึกษา	ประถมศึกษา	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนปฏิบัติงาน, การประชาสัมพันธ์, การจัดให้บริการและความร่วมมือด้านต่างๆ กับชุมชน, การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน, การนำทรัพยากรชุมชนมาให้เกิดประโยชน์, การจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชน

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
9. สิริตัน สุทธิคารา	2529	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	ความต้องการในการให้บริการชุมชน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ, สุขภาพอนามัยและโภชนาการ, วัฒนธรรมคุณธรรมและจริยธรรม, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและปรับปรุงระบบนิเวศวิทยา, นันทนาการ, การเผยแพร่ข่าวสาร, การส่งเสริมความมั่นคงของชาติและสวัสดิการท้องถิ่น
10. สุรางค์ ชูสิงห์	2529	การประถมศึกษา	ประถมศึกษา	บทบาทของผู้บริหารในโครงการ กศ.พช. 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา, เศรษฐกิจและอาชีพ, การเมืองและการปกครอง, สังคมและวัฒนธรรม, สาธารณสุข
11. ลัดดา คีลาน้อย	2530	การมัธยมศึกษา	มัธยมศึกษา	เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการสอนโดยใช้กิจกรรมในชุมชน
12. วิรัช สังประเสริฐ	2530	การประถมศึกษา	ประถมศึกษา	ความต้องการของชุมชนต่อโรงเรียน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่, การดำเนินงานและการจัดการโรงเรียน, การเรียนการสอนตามหลักสูตร, กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, การดำเนินงานขององค์กรของรัฐ

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการศึกษา	ประเด็นที่ศึกษา
13. ดลฤดี เนตรเจริญ	2531	สุขศึกษา	ประถมศึกษา	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของครู และความคาดหวังต่อการนำไปใช้
14. บุญเหลือ นุบผามาลา	2531	การประถมศึกษา	ประถมศึกษา	ปัญหาและความต้องการของครูในโครงการกศ.พช.
15. ไพฑูรย์ น้อมกล่อม	2531	การศึกษาระดับสูง	การศึกษานอก โรงเรียน	ทัศนะของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนใน 6 ด้าน ได้แก่ การเป็นศูนย์กลางพัฒนาการเรียน การพัฒนาระบบประเพณี, การเป็นแหล่ง ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน, การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ท้องถิ่น, การจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งด้านวิชาการและอาชีพ, การเป็นศูนย์ประสานงาน และ การบริการวิชาการและอาชีพ, การสำรวจสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการของชุมชน
16. สมศักดิ์ มั่นสวัสดิ์	2531	การบริหารการศึกษา	ประถมศึกษา	พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารใน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ, นุเคราะห์, กิจกรรมนักเรียน, การจัดการการเงิน, อาคารสถานที่, ประชา- สัมพันธ์, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
17. บรรณาคม ภักดี พิพัฒน์	2533	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	การบริหารชุมชนของโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษา, เศรษฐกิจและ อาชีพ, การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน, อาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีพิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
18. เจตน์ รอด	2534	การบริหารการศึกษา	ประถมศึกษา	การปฏิบัติงานตามโครงการกศ.พช. ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน, การพัฒนาบุคลากร, กิพำนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น, การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น, การรู้จักคัดเลือกผู้นำ, การจัดการศึกษาประชาชนทั้งในและนอกระบบ, การปรับปรุงให้เป็นศูนย์ประสานงาน, การบริการด้านวิชาการและอาชีพ
19. ณรงค์ โพธิ์มี	2534	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	สภาพการปฏิบัติและความต้องการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ, การบริหารงานบุคลากร, การบริหารงานกิจการนักเรียน, การบริหารงานอาคารสถานที่, การบริหารงานธุรการ, การบริหารงานสัมพันธ์กับชุมชน

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
20. บุญทัน สุขกลาง	2534	การบริหารการศึกษา	ประถมศึกษา	การจัดกิจกรรมของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสอนวิชาชีพ, การพัฒนาผู้นำในชุมชน, การจัดศูนย์บริการข่าวสาร, การจัดศูนย์ประสานงาน, การจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
21. เบญจวรรณ วงษาวิดี	2534	การศึกษาผู้ใหญ่	ประถมศึกษา	การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของบุคลากรศูนย์วิชาการ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา, เศรษฐกิจและอาชีพ, สังคมและวัฒนธรรม, การเมืองการปกครอง, สาธารณสุข, กีฬาและนันทนาการ
22. ประจวบ โพธิ์ปาน	2534	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริการของโรงเรียน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ, เศรษฐกิจและอาชีพ, สุขภาพอนามัยและโภชนาการ, การกีฬาและนันทนาการ, ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม, ด้านการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม, อาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์
23. ไพจิตร อภัยจิตต์	2534	สุขศึกษา	ประถมศึกษา	เจตคติ ทักษะ และการเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตของครู

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
24. สุนิตย์ สุวรรณมณี	2534	การบริหารการศึกษา	ประถมศึกษา	ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน, การรวมกิจกรรมของชุมชน, การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน, การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น, การให้บริการแก่ชุมชน
25. วาริรัตน์ เกิดผล	2535	การศึกษาผู้ใหญ่	ประถมศึกษา	ปัญหาการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสอนวิชาชีพ, การคัดเลือกและอบรมผู้นำชุมชน, การบริการข่าวสารแก่ชุมชน, การจัดศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานอื่น, การจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น, การจัดการสุขภาพ
26. ภัทรพร ศักดิ์สูง	2536	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	บทบาทและปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริการชุมชนของโรงเรียน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการข่าวสาร, การส่งเสริมสุขภาพอนามัย, การบริการนันทนาการ, การบริการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์, การบริการวิชาการ, การส่งเสริมอาชีพ

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
27. ชุตินันท์ อัมระระ	2537	การศึกษาผู้ใหญ่	ประถมศึกษา	โครงการและกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียน และความคิดเห็นที่มีต่อการบริการชุมชนของผู้บริหารและประชาชน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการและอาชีพ, การช่วยเหลือและร่วมมือกับชุมชน, การส่งเสริมสภาพแวดล้อม, การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณี, สถานที่และวัสดุอุปกรณ์
28. มนต์ทิพย์ รุ่งพิรพงศ์	2537	การศึกษาผู้ใหญ่	ประถมศึกษา	การปฏิบัติงานตามโครงการ กศ.พช. 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน, การส่งเสริมกีฬา ศิลปวัฒนธรรม, การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น, การจัดศูนย์ประสานงาน, การเป็นแหล่งข่าวสาร, การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน, การพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น, การศึกษา
29. อำนาจ ปราสาททอง	2537	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	ปัญหาการดำเนินงานด้านการไม่แปลกแยกจากชุมชนของโรงเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา, เศรษฐกิจและอาชีพ, การพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน, อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	วิชาเอกที่ศึกษา	ระดับการศึกษา ที่ทำการวิจัย	ประเด็นที่ศึกษา
30. อรสา กาญจนานนท์	2538	การศึกษาผู้ใหญ่	ประถมศึกษา	ทักษะของผู้บริหารต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์, กิจกรรมวันสำคัญ, กิจกรรมสุขภาพอนามัย, กิจกรรมบริการ, กิจกรรมพัฒนาชุมชน, กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน, กิจกรรมกีฬาในชุมชน
31. จุฬารัตน์ จินประชา	2539	การศึกษาผู้ใหญ่	การศึกษานอกโรงเรียน	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนอกโรงเรียนของผู้นำชุมชน
32. เจษฎา บุรณะจากรู	2540	การบริหารการศึกษา	มัธยมศึกษา	การให้บริการของโรงเรียนต่อชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษา, เสริมสุขภาพและอาชีพ, การพัฒนาและร่วมกิจกรรมชุมชน, อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์
33. อำนวยพร ทรัพย์คง	2542	การศึกษาผู้ใหญ่	ประถมศึกษา	บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน, การให้บริการแก่ชุมชน, การร่วมกิจกรรมของชุมชน, การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน, การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	พื้นที่ทำการ ศึกษา	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	การสุ่มตัวอย่าง						เครื่องมือในการเก็บข้อมูล				สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์					
			ครูอาจารย์	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชนทั่วไป	อื่นๆ	ไม่มีการสุ่ม	แบบง่าย	แบ่งกลุ่ม	แบ่งชั้น		หลายชั้น	เลือกแบบเจาะจง	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต
1.ประจวบ ต่อตระกูล	อ่างทอง	X	X					X						X				$\bar{X}$, S, S ² , t, NK
2.ฉลาด บุตรเนียร	ชัยนาท	X	X		X				X					X				$\bar{X}$, S, S ² , t, F, NK
3.สงัด มิตติดี	เสียงราย						X			X				X				%, $\bar{X}$, S ² , t
4.ณรงค์ กาญจนานนท์	เขตการศึกษา 12	X	X			X					X			X				$\bar{X}$, S, S ² , F
5.มานิจ จันโทรี	ร้อยเอ็ด		X			X								X				%, $\bar{X}$, S, t
6.สนอง คุณมาศ	ศรีสะเกษ																X	$\bar{X}$, S, t, F, NK

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	พื้นที่ทำการ ศึกษา	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง							การสุ่มตัวอย่าง						เครื่องมือในการเก็บข้อมูล				สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
		ผู้บริหาร	ครูอาจารย์	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชนทั่วไป	อื่นๆ	ไม่มีการสุ่ม	แบบง่าย	แบ่งกลุ่ม	แบ่งชั้น	หลายชั้น	เลือกแบบเจาะจง	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	อื่นๆ	
7. จุตม ปัญญา	สระบุรี	X	X			X						X			X				$\bar{X}$, S, t, F, NK
8. ณรงค์ แผ้วพลสง	เขตการศึกษา 11		X							X			X		X				$\bar{X}$, S, S ² , t, F, NK
9. สิริตัน สุทธิธิดารา	ตรัง	X				X	X							X	X				$\bar{X}$, S, t, F, NK
10. สุรางค์ ชูสิงห์	นครสวรรค์	X	X			X				X					X	X			$\bar{X}$, S, S ² , t, F
11. ถัดดา คิลาน้อย	ขอนแก่น			X						X					X			X	$\bar{X}$, S ² , t
12. วิรัช ลังประเสริฐ	กรุงเทพฯ					X			X						X				$\bar{X}$, S, S ² , t

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	พื้นที่ทำการ ศึกษา	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง							การสุ่มตัวอย่าง						เครื่องมือในการเก็บข้อมูล				สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
		ผู้บริหาร	ครูอาจารย์	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชนทั่วไป	อื่นๆ	ไม่มีการสุ่ม	แบบง่าย	แบ่งกลุ่ม	แบ่งชั้น	หลายชั้น	เลือกแบบเจาะจง	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	อื่นๆ	
13.ดลฤดี เนตรเจริญ	กรุงเทพฯ		X							X	X				X				%, $\bar{X}$, S, t, F
14.บุญเหลือ นุบผามาลา	อุดรธานี	X	X							X				X	X	X			$\bar{X}$, S, t, NK
15.ไพฑูรย์ น้อมกล่อม	เขตการศึกษา 5	X								X			X		X				%, $\bar{X}$, S, t
16.สมศักดิ์ มั่นสวัสดิ์	สุพรรณบุรี	X	X							X		X			X				%, $\bar{X}$, S, S ² , t, F, NK
17. บรรณาคม ภัคดี พิพัฒน์	พะเยา	X	X			X						X			X				$\bar{X}$, S, t, F

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	พื้นที่ทำการ ศึกษา	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	การสุ่มตัวอย่าง						เครื่องมือในการเก็บข้อมูล				สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	
			ผู้บริหาร	ครูอาจารย์	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชนทั่วไป	อื่นๆ	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต		อื่นๆ
18.เจตนารมณ์	สระบุรี		X	X			X			X				$\bar{X}$, S, F, NK
19.ณรงค์ โพธิ์มี	เขตการศึกษา 5		X	X					X	X				$\bar{X}$, t, F, NK
20.บุญทัน สุขกลาง	บุรีรัมย์			X					X	X				$\bar{X}$, S, S ² , F
21.เบญจวรรณ วงษ์ชาติ	ศรีสะเกษ								X	X				$\bar{X}$, S, t, F
22.ประจวบ โพธิ์ปาน	ราชบุรี					X			X		X			$\bar{X}$, S, t, F, Scheffe's Test
23.ไพจิตร อภัยจิตต์	บุรีรัมย์			X							X			$\bar{X}$, S, t, F, NK

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	พื้นที่ทำการ ศึกษา	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	การสุ่มตัวอย่าง						เครื่องมือในการเก็บข้อมูล				สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์						
			ผู้บริหาร	ครูอาจารย์	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชนทั่วไป	อื่นๆ	ไม่มีการสุ่ม	แบบง่าย	แบ่งกลุ่ม		แบ่งชั้น	หลายชั้น	เลือกแบบเจาะจง	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต
24.สุนิด สุวรรณมณี	นราธิวาส	X	X									X		X	X				%, $\bar{X}$, S, t, F, Tukey HSD
25.วารินทร์ เกิดผล	กาญจนบุรี	X	X									X			X				$\bar{X}$, S, t, F, NK
26.ภัทรพร ศักดิ์สูง	กรุงเทพฯ	X	X								X				X				$\bar{X}$, S, t, F
27.สุติเมณฑน์ อัมระระ	กรุงเทพฯ	X						X							X				%, Frequency
28.มนต์ทิพย์ รุ่งสีรพงศ์	ทั่วประเทศ ยกเว้น กรุงเทพฯ	X	X												X				%, $\bar{X}$, S, t, F
29.อำนาจ ปราสาททอง	ลพบุรี	X	X												X				$\bar{X}$, S, F, NK

ปริญญานิพนธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พ.ศ. 2519-2542

ชื่อผู้วิจัย	พื้นที่ทำการ ศึกษา	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง							การสุ่มตัวอย่าง						เครื่องมือในการเก็บข้อมูล				สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
		ผู้บริหาร	ครูอาจารย์	นักเรียน	ผู้ปกครอง	ผู้นำชุมชน	ประชาชนทั่วไป	อื่นๆ	ไม่มีการสุ่ม	แบบง่าย	แบ่งกลุ่ม	แบ่งชั้น	หลายชั้น	เลือกแบบเจาะจง	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	อื่นๆ	
30.อรสา กาญจนานนท์	สระบุรี	X				X			X	X					X				$\bar{X}$, S, t, F, NK
31.จุฑารัตน์ จินประชา	นครปฐม					X			X	X	X	X			X				Frequency, $\bar{X}$, S, t, F
32.เชษฐา บุรณะจารุ	อยุธยา	X	X		X		X									X			$\bar{X}$, S, F
33.อำนวยพร ทรัพย์คง	ปราจีนบุรี												X		X				%, $\bar{X}$, S, t, F, NK

หมายเหตุ

X = ค่าเฉลี่ย

Frequency = การแจกแจงความถี่

% = ค่าร้อยละ

S = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

S² = ความแปรปรวน

t = การทดสอบค่าที

F = การทดสอบค่าเอฟ

Scheffe = การเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธี S-Method ของ Scheffe

NK = การตรวจสอบนัยสำคัญรายคู่โดยวิธีของ Newman Keuls

Tukey HSD = การเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธีของ Tukey HSD

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
1.ประจวบ ต่อตระกูล	เพื่อศึกษาทัศนคติของครูและประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันของครู และประชาชนในด้านต่างๆ ตลอดจนคาดหวังต่อการบริหารงานด้านนี้ของครูใหญ่	ทัศนคติของครูและประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้าน ความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ยังปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และปฏิบัติในเกณฑ์ต่ำสุดในเรื่อง 1. การเชิญ บุคคลในท้องถิ่นมาให้ความรู้ บางเรื่องแก่นักเรียน 2. การจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน 3. การจัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ผลการเปรียบเทียบบทบาทจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่ ตามทัศนะของครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ของประชาชน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสัมพันธ์ทางสถิติ .01 แสดงให้เห็นว่า อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าความคาดหวังของคณะครูและประชาชนมาก
2.ฉลาด บุตรเนียร	เพื่อสำรวจและเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับชุมชนในด้านต่างๆ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารและการดำเนินงานทั่วไป การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาโรงเรียน และงบประมาณ กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมและการบริการชุมชน ตามทัศนคติของครู	ครูผู้ปกครองและคณะกรรมการโรงเรียน มีความเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับชุมชนในบทบาทที่เป็นจริง อยู่ในระดับต่ำและบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง ทัศนะของครูผู้ปกครองและคณะกรรมการโรงเรียนที่มีต่อสภาพความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับชุมชนทั้งในบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
	ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียน	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าทัศนคติของผู้ปกครองและคณะกรรมการโรงเรียนที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับชุมชน แตกต่างจากบทบาทที่คาดหวังอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3.สังัด มิตกิตติ	เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหาร ครู เกษตรกร และผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรที่มีต่อการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อศึกษาถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานบริการชุมชน	ผู้บริหาร ครู เกษตรกร และผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการต่อการบริการชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งแยกได้เป็นด้าน ๆ ดังนี้ 1. ด้านวิชาการ คุรมีความต้องการในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บริหาร เกษตรกร และผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการในระดับมาก 2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เกษตรกรและผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการในระดับมากที่สุด ผู้บริหารและครู มีความต้องการในระดับมาก 3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม 4. ด้านโภชนาการและอนามัย 5. ด้านการช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน ผู้บริหาร ครู เกษตรกรและผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการในระดับมาก 6. ด้านการบริการอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหาร ครู เกษตรกร และผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ความต้องการระหว่างผู้บริหารกับครู และเปรียบเทียบความต้องการระหว่างเกษตรกรกับผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร ปรากฏว่า ในแต่ละด้าน ผู้บริหาร ครู เกษตรกร และผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการ ระหว่างกลุ่มผู้บริหาร ครู กับกลุ่มประชาชน พบว่าเกือบทุกด้าน ผู้บริหาร ครู เกษตรกร และผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านโภชนาการ และอนามัย ซึ่งผู้บริหาร ครู เกษตรกร และผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร ความต้องการแตกต่างกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด ในการดำเนินงานที่สุด ในการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ปัญหาด้านงบประมาณและปัญหาบุคลากร ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหามากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอที่จะใช้บริการชุมชน
4.ณรงค์ กาญจนานนท์	เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 5 ด้าน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การสร้างและรักษาเกียรติ ประวัติของ โรงเรียน การจัดกิจกรรมร่วมชุมชน การให้บริการ และความร่วมมือกับชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานในชุมชน และ	พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ส่วนครูอาจารย์และผู้ปกครองมีทัศนะต่อเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามทัศนะผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์และ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
	การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์	ผู้ปกครอง พบว่าพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็กมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่แล้วพบว่าครูโรงเรียนขนาดกลางกับครูโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับผู้ปกครองที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
5.มานิจ จันโทริ	เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการร่วมพัฒนาชุมชนในทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน รวมทั้งเสนอข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหายุติธรรมดังกล่าว	ผลการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เห็นว่า โรงเรียนดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้ในระดับปานกลาง และเมื่อศึกษาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอนามัย ด้านเกษตรกรรม ด้านนันทนาการ ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม และด้านการศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนแสดงบทบาทร่วมพัฒนาในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสวยงามของชุมชนและด้านหน้าที่พลเมืองทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความเห็นว่า โรงเรียนแสดงบทบาทในระดับน้อย หรือค่อนข้างน้อย ด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน ผู้บริหาร และครูมีทัศนะว่าโรงเรียนแสดงบทบาทร่วมพัฒนาดีอยู่น้อยในระดับน้อยหรือค่อนข้างน้อย แต่ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนแสดงบทบาทในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารและครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครองอีกฝ่ายหนึ่ง ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยในทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับผลการเปรียบเทียบบทา

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		พัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอาบรมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เคยผ่านการศึกษอาบรม ก็ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่า ปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ที่มีอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ปัญหาในด้านการขาดบุคลากร การขาดวัสดุอุปกรณ์ การขาดเวลาในการปฏิบัติงานและการขาดงบประมาณ ส่วนผู้ปกครองกลับเห็นว่า ปัญหาที่มีอยู่ในระดับสูงได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจาก การขาดบุคลากร การขาดแคลนงบประมาณ การขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน และการขาดวัสดุอุปกรณ์
6.สนอง คุณมาศ	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบาท การพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนตามขนาดของโรงเรียน ประสิทธิภาพในการบริหาร และที่อยู่อาศัยของผู้บริหาร	ผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการบริหารต่างกัน และผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ แต่ละด้านและโดยรวมเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีบทบาทการพัฒนาชุมชนมากกว่าและแตกต่างจากบทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรมและค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปานกลางมีบทบาทการพัฒนาชุมชนมากกว่าและแตกต่างจากบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มาก และผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ปานกลาง กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยมีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านสุขภาพอนามัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอยู่อาศัยต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ แต่ละด้านและโดยรวมเฉลี่ยทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ตั้งโรงเรียนซึ่งตนเป็นผู้บริหารอยู่ มีบทบาทมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่อาศัยอยู่นอกชุมชนที่ตั้งโรงเรียน ซึ่งตนเป็นผู้บริหารอยู่ ทั้งโดยรวมเฉลี่ยทุกด้านและในด้านต่างๆ แต่ละด้าน
7.อุดม ปัญญา	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและกรรมการสถานาดำบลที่มีต่อการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 4 ด้าน คือ การบริการด้านการศึกษา การบริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ การบริการด้านพัฒนาชุมชนและร่วมกิจกรรมชุมชน และการบริการด้านอาคาร สถานที่ วัดศุ อุปกรณ์	การบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนให้การบริการชุมชนด้านอาคารสถานที่ วัดศุ อุปกรณ์อยู่ในระดับมาก ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวม และโดยจำแนกตามเขตที่ปฏิบัติงานในเมือง มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในชนบทมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย ต่อการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี และเมื่อวิเคราะห์เห็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนให้การบริการชุมชนด้านพัฒนาชุมชนและร่วมกิจกรรมชุมชน และด้านอาคารสถานที่ วัดศุ อุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		กรรมการสภาตำบลโดยรวม และโดยจำแนกตามเขตที่ปฏิบัติงานในเมืองและในชนบท มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ต่อการบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า โรงเรียนให้การบริการชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสภาตำบลในเมือง และผู้บริหารโรงเรียนครู กรรมการสภาตำบลในชนบท มีทัศนคติต่อการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสภาตำบลในเมือง มีทัศนคติต่อการบริการชุมชน โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสภาตำบลในชนบท มีทัศนคติต่อการบริการชุมชน โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
8.ณรงค์ แผ้วพลสง	เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของครู โดยแบ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติงานและโครงการต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ การจัดให้บริการ และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การนำทรัพยากรชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลาง ในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชน	ระดับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 รวมทั้งด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอยู่ในระดับสูง นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา 11 ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาที่ศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท รวมทั้งด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติงาน และโครงการต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนระดับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 11 ที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กรวมทุกด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
9.สิรัตน์ สุทธิคารา	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกิจกรรมบริการชุมชนที่โรงเรียนมัธยมศึกษากระทำอยู่ กับความต้องการของชุมชน และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชุมชน ที่มีต่อกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียน รวมทั้งเพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการในการบริการชุมชนระหว่างชุมชนเขตเมืองกับชนบท ตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน	เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนปฏิบัติงานและโครงการต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน กิจกรรมบริการชุมชนที่โรงเรียนกระทำอยู่ กับความต้องการของชุมชนที่มีต่อกิจกรรมบริการชุมชน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนมีความต้องการในด้านวัฒนธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ด้านเผยแพร่ข่าวสาร และด้านส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และสวัสดิภาพในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้ คือ ระดับของกิจกรรมบริการชุมชนที่โรงเรียนกระทำอยู่ แตกต่างจากความต้องการของชุมชน และแตกต่างจากความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานการพัฒนาชุมชนในด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ ด้านเผยแพร่ข่าวสาร และ ด้านส่งเสริมความมั่นคงของชาติและสวัสดิภาพในท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนแตกต่างจากความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชุมชน และแตกต่างจากระดับที่โรงเรียนกระทำอยู่ในด้านนั้นพบว่าการ ความต้องการของชุมชนแตกต่างจากความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานการพัฒนาชุมชนในด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ปรับปรุงระบบนิเวศวิทยา และ ด้านเผยแพร่ข่าวสารความต้องการของชุมชนในเขตชนบทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านวัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและปรับปรุงระบบนิเวศวิทยา ด้านนันทนาการ ด้านเผยแพร่ข่าวสารและด้านส่งเสริมความมั่นคงของชาติและสวัสดิภาพในท้องถิ่น ปัญหาที่พบมากที่สุดในการดำเนินงานบริการชุมชนของโรงเรียน คือ ปัญหาด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีไม่เพียงพอที่จะบริการให้กับชุมชน ปัญหารองลงมาคือปัญหาด้านบุคลากร ซึ่งมีสาเหตุใหญ่คือบุคลากรของโรงเรียนมีเวลาไม่เพียงพอสำหรับงานด้านนี้ ผู้วิจัยเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีแผนงานการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนของกรมสามัญศึกษา และบรรจุไว้ในแผนระดับกระทรวง นอกจากนี้ให้โรงเรียนวางแผนและทำโครงการด้านพัฒนาชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งให้โรงเรียนจัดกิจกรรมบริการชุมชนที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
10. สุรางค์ ชูสิงห์	เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อการพัฒนาชนบทในทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานพัฒนาชนบทของ โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการดังกล่าว	ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เห็นว่าบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ที่ปฏิบัติมากคือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข ที่เหลือนอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการให้โรงเรียนประถมศึกษาศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชนบททุกด้านในระดับมากสำหรับการเปรียบเทียบที่คะแนนของทั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ปรากฏว่าทั้ง 3 กลุ่มมีทัศนะไม่แตกต่างกันทั้งในบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง แต่เมื่อเปรียบเทียบบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ระหว่างบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกกลุ่ม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ปัญหาที่พบบทมากในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. คือ ด้านงบประมาณ การวางแผนด้านการศึกษายังไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ความยากจนของประชาชน และขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามากที่สุดคือ การจัดสรรงบประมาณ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ประมาณให้อย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น เสริมอาชีพให้กับประชาชน 4 กระทรวงหลักต้องประสานงานกันและใช้โรงเรียนเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน
11.ลัดดา คีตาน้อย	เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาจากการสอน โดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนกับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตคติต่อการอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
12.วิรัช ลังประเสริฐ	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีต่อโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนชาวมุสลิม	ความต้องการของผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีต่อ โรงเรียนประถมศึกษาใน 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านอาคารสถานที่ ผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมมีความต้องการระดับปานกลาง ก่อนข้างน้อย เช่น ใช้สนามกีฬา ใช้ห้องสมุด 2. ด้านการดำเนินงานและการจัดการโรงเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 3. ด้านการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาพหุศักราช 2521 อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาตั้งเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		4. ด้านที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม อยู่ในระดับมากที่สุด 5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับค่อนข้างมากและระดับปานกลาง 6. ด้านการดำเนินงานขององค์กรของรัฐ อยู่ในระดับปานกลางและระดับค่อนข้างมาก และผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีความแตกต่างกันในวัยวุฒิและคุณวุฒิ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
13.คดฤดี เนตรเจริญ	เพื่อประเมินบริบทของการนำเกณฑ์ปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐานเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน เกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐาน และการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษา รวมทั้งความคาดหวังที่มีต่อการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษา	ครูระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐาน เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน เกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานและการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐาน ไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยส่วนรวมและในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่มีเพศและวุฒิทางการศึกษาดูต่างกัน มีความเข้าใจในเรื่องนี้ไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีอายุและประสบการณ์สอนต่างกัน จะมีความรู้เรื่องนี้แตกต่างกัน และครูมีความคาดหวังในการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนและประชาชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .01 และ .01 ตามลำดับ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ครูระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความคาดหวังต่อการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติ ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนและประชาชน โดยส่วน ร่วมตาม จปฐ.ข้อ 1 – จปฐ. ข้อ 8 และตาม จปฐ. แต่ละข้ออยู่ในระดับ ปฏิบัติได้พอสมควร ครูที่มีเพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความ คาดหวังต่อการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของเยาวชนและประชาชน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ครูที่มีอายุและความรับผิดชอบในการสอนกลุ่มวิชาต่างกัน มีความคาดหวัง ต่อการนำเกณฑ์ปฏิบัติพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของเยาวชนและประชาชน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ
14.บุญเหลือ บุญพามาตา	เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการของครูเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภายใน โรงเรียน ประถมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของครู จำแนกตามหน้าที่และขนาดของโรงเรียน	ครูมีปัญหากับการดำเนินงานโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขต ชนบทภายในระดับปานกลางทั้ง 12 ด้าน และมีความต้องการ ดำเนินงานในระดับมากทั้ง 12 ด้าน ครูที่มีหน้าที่แตกต่างกันมีปัญหา และความต้องการดังกล่าวไม่แตกต่างกันทั้ง 12 ด้าน ครูในโรงเรียนที่มี ขนาดต่างกันมีปัญหากแตกต่างกัน 10 ด้าน ดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		1. ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตน 2. ด้านการอบรมและสัมมนาผู้นำชุมชน 3. ด้านการปรับปรุงบริเวณและสถานที่ของโรงเรียน 4. ด้านการจัดศูนย์บริการข่าวสาร 5. ด้านการให้บริการชุมชนด้านกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและ ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น 6. ด้านการสัมมนาประเมินผล 7. ด้านปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน 8. ด้านการประสานงานและให้บริการกับหน่วยงานต่างๆ 9. ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน 10. ด้านการนำผลการสัมมนาไปปรับปรุงการดำเนินงาน ส่วนในด้านการบริหารการใช้ทรัพยากรและด้านการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบคลุมปัญหาไม่แตกต่างกัน ความต้องการของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมี ความแตกต่าง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดศูนย์บริการข่าวสารและ ด้านการให้ บริการชุมชน ด้านกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีในท้องถิ่น ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
15. ไพฑูรย์ น้อมกล่อม	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามอายุประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารและที่อยู่อาศัย และเพื่อศึกษาปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 มีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าโรงเรียนได้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางในด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นตามลำดับ ส่วนด้านที่โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีอายุและที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีทัศนะโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา คือ ครูไม่มีเวลาที่จะจัดบริการการศึกษา นอกระบบโรงเรียน "ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนและขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ขาดความสนใจในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาหรือการหาความรู้เพิ่มเติม ผู้นำของท้องถิ่นขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชน มีฐานะยากจนถึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพขาดความร่วมมือและการประสานงานกับทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ และขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้มาติดต่อกับทางโรงเรียน ขาดการประสานงานและการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันเข้าไปในชุมชนน้อย ปฏิบัติงานไม่จริงจัง ไม่ได้ประจำอยู่ในท้องถิ่นและโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะใช้ในการบริการกิจกรรมต่าง ๆ แก่ประชาชน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
16.สมศักดิ์ มั่นสวัสดิ์	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา	ความคิดเห็นของผู้บริหารครูที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านธุรการและการเงิน ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มาก และประสบการณ์น้อยไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีพฤติกรรมการบริหารงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
17.บรรณาคม ภัคดิพัฒน์	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและกรรมการสภาตำบล ที่มีต่อการบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน 4 ด้าน คือ การบริการด้านการศึกษา การบริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ การบริการด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนและการบริการด้านอาคาร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์	ผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสภาตำบล มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ครูและกรรมการสภาตำบล มีทัศนะเกี่ยวกับการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสี่ด้าน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ผู้บริหาร โรงเรียนและครู มีทัศนะเกี่ยวกับการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสี่ด้าน ผู้บริหาร โรงเรียนและกรรมการสภาตำบล มีทัศนะเกี่ยวกับการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพะเยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการให้บริการด้านการศึกษา และการให้บริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ส่วนการให้บริการด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูและกรรมการสภาตำบล มีทัศนะเกี่ยวกับการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสี่ด้าน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ปัจจัยด้านคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนมีอยู่หกปัจจัยเรียงตามลำดับความสำคัญคือ ความคิดริเริ่มในการพัฒนา ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ มนุษยสัมพันธ์ จำนวนครั้งที่ได้รับการอบรมและความเชื่ออำนาจภายในตน จากการสังเกตโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานมากนั้นมีพื้นที่กว้างขวางและอุดมสมบูรณ์มากกว่า มีน้ำทำการเกษตรตลอดปี มีจำนวนครูเพียงพอ ผู้บริหารและคณะครูมีความรู้ความเข้าใจในโครงการ รักและเอาใจใส่ต่อการทำงานตามโครงการและพักอาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียน สภาพทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านดีกว่า หมู่บ้านมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูงกว่า และชาวบ้านให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี และหน่วยงานอื่นๆ ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนด้วยดี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้เกี่ยวข้องอีกพบว่า ปัจจัยอื่นๆ นอกจากผู้บริหารโรงเรียนที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้นำชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจและสภาพพื้นที่ของชุมชน ความช่วยเหลือจากชาวบ้าน การจัดสรรงบประมาณจากทางราชการ การนิเทศติดตามผลจากสำนักงาน การประเมินศึกษาทุกระดับ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
18.เจตน์ รอดกล	เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. 8 ด้าน และเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ตลอดจนรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะ ตามทัศนคติของครูและกรรมการหมู่บ้านของโรงเรียนประถมศึกษา	ข้าราชการครูและกรรมการหมู่บ้านมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. ทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน ด้านการปรับปรุงโรงเรียน ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ คีฬาวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องของการท้องถิ่นด้านการรู้จักคัดเลือกผู้นำ ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบ และด้านการปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงานและด้านบริการด้านวิชาการและอาชีพ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขนาดของโรงเรียนการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ. พช. นั้น มีความแตกต่างกัน
19.ณรงค์ โพธิ์มี	เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการปฏิบัติและความต้องการที่ต่อเนื่องการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานสัมพันธ์กับชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติ และความต้องการในการบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน ตามความคิดเห็นของ	ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนและงานธุรการอยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิชาการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่และงานสัมพันธ์กับชุมชน ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้สอนเห็นว่าสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางในทุกงาน ส่วนความต้องการที่มีต่อการปฏิบัติงานนั้น ทั้งผู้บริหารและผู้ต้องการให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกงาน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
	ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้สอนจำแนกตามตำแหน่งงาน ขนาดของโรงเรียน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารกับผู้สอนไม่แตกต่างกันในทุกงาน ส่วนความต้องการในการบริการงานแตกต่างกันในด้านวิชาการ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบขนาดของโรงเรียน พบว่าความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันในทุกงานยกเว้นงานธุรการไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการในการบริหารงานไม่แตกต่างกันในทุกงาน เมื่อเปรียบเทียบตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่พบว่าความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับผู้สอนที่มีประสิทธิภาพต่างกันแตกต่างกันในด้านวิชาการ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการในการบริหารงานไม่แตกต่างกันในทุกงาน
20 บุญทัน สุขกลาง	เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในกิจกรรม 5 ด้าน คือ การจัดสอนวิชาชีพ การพัฒนาผู้นำในชุมชน การจัดศูนย์บริการข่าวสาร การจัดศูนย์ประสานงาน และการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นตามทัศนะครูและนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูและนักเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอนในโรงเรียนโครงการ กศ.พช. มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านการจัดศูนย์ประสานงานโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดสอนวิชาชีพและการจัดศูนย์บริการข่าวสาร โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการพัฒนาผู้นำในชุมชนและการจัดศูนย์บริการข่าวสารโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการพัฒนาผู้นำในชุมชนและการจัดศูนย์

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
	ดังกล่าว ที่มีต่อการจัดกิจกรรมทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามสถานภาพของครูและขนาดของโรงเรียน	ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติในระดับดีมาก ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทักษะต่อการจัดกิจกรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทักษะต่อการจัดกิจกรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีทักษะต่อการจัดกิจกรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ด้านการจัดศูนย์ประสานงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้สอน มีทักษะต่อการจัดกิจกรรมโดยรวมและด้านการจัดสอนวิชาชีพ การพัฒนาผู้นำในชุมชน การจัดศูนย์ประสานงานและการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการจัดศูนย์บริการข่าวสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โครงการ กศ.พช. โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ กศ.พช. โดยรวม และด้านการจัดสอนวิชาชีพด้านการจัดศูนย์ประสานงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการพัฒนาผู้นำในชุมชนและด้านการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
21.เบญจวรรณ วงยาวดี	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแนวโน้มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของบุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาใน 6 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข ด้านกีฬาและนันทนาการ	บุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาศึกษามีแนวโน้มในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครองและด้านกีฬาและนันทนาการอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสาธารณสุข อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง บุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มที่มีตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการรับราชการครุมีแนวโน้มในการจัดกิจกรรมแตกต่างกัน ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนไม่แตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับแนวโน้มในการจัดกิจกรรม เพื่อบริการชุมชน คือ ขาดงบประมาณ ประชาชนยากจน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ข้อเสนอแนะของบุคลากรศูนย์วิชาการกลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดบริการชุมชน ด้านการศึกษาเสนอแนะให้จัดเผยแพร่ข่าวสารโดยวิธีเปิดให้ประชาชนเรื่องการทำบุญหมักมากที่สุดด้านสังคมและวัฒนธรรมเสนอแนะว่าจะส่งเสริมให้ประชาชนรักษาประเพณีและวัฒนธรรม โดยมีส่วนร่วมในงานประเพณีของชุมชนมากที่สุด ด้านการเมืองการปกครองเสนอแนะวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยโดยการสนับสนุนการเลือกตั้งทุกระดับ ด้านสาธารณสุขเสนอแนะว่ามีโรคระบาดเกิดขึ้นจะช่วยเหลือประชาชนโดยให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมากที่สุด ด้านกีฬาและนันทนาการเสนอแนะ ให้ความรู้และฝึกทักษะกีฬาเบื้องต้นประเภทฟุตบอลมากที่สุด
22.ประจบ โพธิ์ปาน	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการรับบริการบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย และโภชนาการ ด้านการศึกษาและนันทนาการ ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม และด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ โดยจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยและอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน	ความต้องการของผู้ปกครองในการรับบริการบริการชุมชนจากโรงเรียน มีความต้องการมากตามลำดับ คือ ด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ ด้านพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพส่วนด้านการกีฬานันทนาการ และด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ มีความต้องการปานกลาง ความต้องการของผู้ปกครองในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ต้องการรับบริการบริการชุมชนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		และด้านวิชาการ ด้านสุขภาพอนามัย และโภชนาการด้านการกีฬาและนันทนาการด้านการสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างกัน ส่วนด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม มีความต้องการแตกต่างกัน
23.ไพจิตร อภัยจิตต์	เพื่อทราบระดับความรู้ เจตคติ และทักษะการเผยแพร่ความรู้เพื่อชีวิตของครูโรงเรียนประถมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับดังกล่าวตามตัวแปรด้านเพศ อายุ วุฒิการศึกษา กลุ่มวิชาที่สอน และประสบการณ์ในการสอน	ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีความรู้ เจตคติ และทักษะการเผยแพร่ ความรู้เพื่อชีวิต อยู่ในระดับดี ครูหญิงมีความรู้เกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตดีกว่าครูชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเจตคติ และทักษะการเผยแพร่ความรู้เพื่อชีวิตไม่แตกต่างกัน ครูที่มีอายุต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุ 30-39 ปี มีความรู้ดีกว่าครูที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ครูที่มีอายุต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีเจตคติเกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตดีกว่าครูที่มีอายุ 40 – 49 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะการเผยแพร่ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้เพื่อชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาทางสังคมศาสตร์มีความรู้ที่ดีกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านอื่นๆ ส่วนเจตคติและทักษะการเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตไม่แตกต่างกัน ครูที่รับผิดชอบในการสอนกลุ่มวิชาต่างกันมีความรู้ เจตคติ และทักษะการเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้เพื่อ ชีวิตไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 15 – 19 ปี มีความรู้ที่ดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับความรู้เพื่อชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปี มีเจตคติที่ดีกว่าครูที่มี ประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป ส่วนทักษะการเผยแพร่ความรู้เพื่อชีวิตไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
24.สุนิตย์ สุวรรณมณี	เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาดังกล่าวตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษา ตามตัวแปรต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์และกรรมการการศึกษา เป็นรายด้านและรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และทุกข้อ ระดับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษา 4 ด้าน คือ 1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน 2. การร่วมกิจกรรมของชุมชน 3. การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน 4. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น 5. การให้บริการแก่ชุมชน ระดับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนและขนาดของโรงเรียนต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ระดับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูอาจารย์ที่ขนาดของโรงเรียนต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายและแผนงานการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชัดเจน เป็นผู้ประสานและกระตุ้นให้มีการจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าขึ้นในโรงเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ครูอาจารย์เข้ารับการอบรมวิชาชีพพิเศษที่จำเป็นของชุมชน และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นป้องกันปัญหาชุมชน เช่น การแก้ปัญหาการติดยาเสพติดของเยาวชน ส่วนด้านการกำหนดงานอื่นป้องกันปัญหาชุมชน เช่น การแก้ปัญหาคติดยาเสพติดของเยาวชน ส่วนด้านการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมช่วงเวลาที่ชุมชนว่างจากภารกิจ สำหรับสำนักงานการประถมศึกษา จังหัดและสำนักงานการประถมศึกษาศึกษาอำเภอ ควรดำเนินการจัดอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ให้เข้าใจหลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียน อบรมกรรมการศึกษาให้รู้บทบาทหน้าที่จัดสรรทรัพยากรการบริหารให้เพียงพอกับความต้องการและทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้ควร

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นณรงค์ส่งเสริมให้ชุมชนรู้หนังสือและใช้ภาษาไทย รวมทั้งเป็นฝ่ายประสานกับผู้รับผิดชอบหามาตรการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของครูอาจารย์และทางราชการให้ได้ผลอย่างถาวร
25.วรรัตน์ เกิดผล	เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงาน ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนกลุ่มปัญหาเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการสอนวิชาชีพ ด้านการคัดเลือกและอบรมผู้นำชุมชน ด้านการจัดบริการข่าวสารแก่ชุมชน ด้านการจัดศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ด้านการจัดศูนย์การส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และด้านการจัดการบริการสุขภาพอนามัยแก่ชุมชนและเปรียบเทียบปัญหาดังกล่าวทั้ง 6 ด้านตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน	การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนกลุ่มปัญหาเป็น 6 ด้าน คือ 1. ด้านการสอนวิชาชีพ 2. ด้านการคัดเลือกและอบรมผู้นำชุมชน 3. ด้านการจัดบริการข่าวสารแก่ชุมชน 4. ด้านการจัดศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานอื่น 5. ด้านการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น 6. ด้านการจัดบริการสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการ กศ. พช. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้บริหาร จำนวน 41 คน ครูผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 308 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐานและทดสอบความแตกต่างโดยค่า t-test และ F 3 test ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามโครงการ กศ. พช. ของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยส่วนรวมทั้งหกด้านเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าประสบปัญหาการดำเนินงานด้านการคัดเลือกและอบรมผู้นำชุมชนสูงสุด และด้านการจัดศูนย์ส่งเสริมกีฬานั้นพบว่าการ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นประสบปัญหาต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกันของปัญหาการดำเนินงานตามโครงการทั้งของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานโดยส่วนรวมทั้ง 6 ด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงานและขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
26.ภัทรพร ศักดิ์สูง	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง ในการบริการชุมชนของโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารกับครูใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาในการจัดกิจกรรม ในการบริการชุมชนของโรงเรียนใน 6 ด้าน คือ ด้านการบริการ ข่าวสาร ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัย ด้านบริการนันทนาการ ด้านบริการอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ด้านบริการวิชาการ และ ด้านส่งเสริมอาชีพ	บทบาทที่เป็นจริงในการบริการชุมชนของโรงเรียน ของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับปานกลาง บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทเป็นจริงตาม ทัศนะของผู้บริหารและครู บทบาทที่เป็นจริงตามทัศนะของผู้บริหารสูง กว่าของครู บทบาทที่คาดหวังตามทัศนะของครูสูงกว่า ตามทัศนะของผู้ บริหาร บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังในการบริการชุมชนของ โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันตามทัศนะของผู้บริหารและครู แตกต่างกัน ปัญหาในการบริการชุมชนตามทัศนะของผู้บริหาร และครูอยู่ในระดับ กลาง ปัญหาสูงสุด คือ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการบริหาร ชุมชนของโรงเรียน
27.ชุติมณีนันท์ อัมระระ	เพื่อศึกษาทางด้านบริการชุมชน หรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา	การให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งด้านวิชาการและอาชีพ ได้แก่ จัดป้ายนิเทศ ประชุมผู้ปกครอง เผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แนะนำการศึกษาและอาชีพ แจกเอกสารสิ่งพิมพ์แนะนำบริการต่าง ๆ จัดนิทรรศการ ให้ประชาชนใช้ ห้องสมุด เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่สอนด้านอาชีพ สอนพุทธศาสนาและ เป็นศูนย์วิชาการเขต การให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับชุมชน ได้แก่ ร่วมกิจกรรมที่ชุมชน จัดเป็นสื่อกลางนำความรู้และ บริการจากหน่วยงานราชการไปสู่ประชาชน ร่วม เป็นกรรมการเลือกตั้งกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้ง จัดหาทุนช่วยเหลือ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ที่ขาดแคลน ร่วมกับศูนย์สาธารณสุขในการดูแลสุขภาพนักเรียนและประชาชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมสภาพแวดล้อม ได้แก่ ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์เพื่อการค้าจัดตั้งปฏิรูป บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ จัดสวนไม้ดอกไม้ประดับ สร้างสุนทรีย์ที่ดีให้นักเรียน เชิญชวนประชาชนปลูกต้นไม้ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับชุมชน จัดนิทรรศการ จัดแสดงการเล่นของไทย จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา อบรมและให้ความรู้ด้านศีลธรรม การให้บริการสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้หน่วยงานราชการและเอกชนใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนใช้สนามกีฬา ให้สถานที่เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าราคาถูก ปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการชุมชน จากทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ขาดความร่วมมือจากชุมชน ขาดองค์ความรู้ด้านสถานที่ อุปกรณ์ ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียน และโรงเรียนไม่มีเวลาติดต่อประสานงานกับชุมชน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ควรปรึกษาก่อนกับชุมชน ซึ่งแจ้งให้ชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรม ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือชุมชนตามสมควร ปฏิบัติศรัทธาโดยทำหน้าที่ของโรงเรียนให้ดี กรุงเทพฯควรสนับสนุนด้านงบประมาณให้พอ บุคลากรในโรงเรียนต้องร่วมมือร่วมกัน และกรุงเทพฯควรติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้สม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัด ได้แก่ จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ รมรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้ง จัดประชุมผู้ปกครองและกรรมการการศึกษา จัดนิทรรศการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เปิดสอนวิชาที่พหุหลักสูตรระยะสั้น เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ภาคค่ำ รมรงค์เรื่องความสะอาด เปิดสอนระดับมัธยม ประสานงานกับทางราชการในการแก้ไขปัญหามลพิษ จัดหาทุนส่งเคราะห์นักเรียนยากจนร่วมกับชุมชนจัดงานทำบุญประจำปีและให้ประชาชนใช้สถานที่ของโรงเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
28.มนต์ทิพย์ รุ่งศิริพงษ์	เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ว่ามีการปฏิบัติ งานตามที่กำหนดในโครงการมากน้อยเพียงใด	การปฏิบัติงานของโรงเรียนโดยส่วนรวม ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ให้ความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 8 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานเรียงตามลำดับดังนี้ 1. การปรับปรุงการเรียนการสอน (X = 3.53) 2. เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา ศิลปและวัฒนธรรม (X = 3.49) 3. การพัฒนาผู้นำท้องถิ่น (X = 3.41) 4. เป็นศูนย์ประสานงาน (X = 3.22) 5. เป็นแหล่งข่าวสาร (X = 3.22) 6. การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน (X = 3.13) 7. การพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น (X = 3.11) 8. การให้การศึกษาแก่ประชาชน (X = 3.10) การปฏิบัติงานเป็นรายกิจกรรม กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติในระดับมากที่สุดตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ มี 8 กิจกรรม ดังนี้ คือ 1. กิจกรรมส่งเสริมความกตัญญูต่อผู้มียุณ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		2. การพัฒนาสาธารณสถาน 3. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 4. การใช้สิทธิเลือกตั้ง 5. ชักชวนประชาชนให้ร่วมกิจกรรมของส่วนรวม 6. ส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม 7. ส่งเสริมกีฬาที่ประชาชนสนใจ 8. การอุปการณีกีฬาแก่ประชาชน การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งจำแนกตามตัวแปรต่างๆ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญใน 6 ตัวแปร คือ ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ภาควิชาศสตร์และสถานที่ตั้งของโรงเรียน ที่เหลืออีก 2 ตัวแปร คือ อายุและประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ ปัญหางบประมาณดำเนินการ การเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน การสนับสนุนจากผู้นำชุมชน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและ การประสานงานและความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ 1. ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทั่วถึง มีการประสานงานและขอความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพให้แก่ประชาชน พัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากรโรงเรียน และหน่วยงานอื่นควรสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานให้เพียงพอ
29.อำนาจ ปราสาททอง	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการไม่แปลกแยกจากชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านการพัฒนาชุมชนและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	ปัญหาการดำเนินการด้านการไม่แปลกแยกจากชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีปัญหาการดำเนินการด้านการไม่แปลกแยกจากชุมชน ไม่แตกต่างกันแต่ ทั้ง 2 ขนาด มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการศึกษาด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ในด้านอื่น ๆ ไม่มีปัญหาที่แตกต่างกัน
30.อรสา กาญจนนท์	เพื่อศึกษาทัศนะของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้นำชุมชนดังกล่าว จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ อายุ และที่ตั้งของโรงเรียน	บทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีตามทัศนะของผู้นำชุมชน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ 2. กิจกรรมวันสำคัญ 3. กิจกรรมสุขภาพอนามัย 4. กิจกรรมบริการ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ส่วนอีก 3 ด้าน คือ 1. กิจกรรมพัฒนาชุมชน 2. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน 3. กิจกรรมกีฬาในชุมชน ผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านปรากฏว่าทักษะด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬาในชุมชนและกิจกรรมสุขภาพอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทักษะในด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนและกิจกรรมวันสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับทักษะด้านกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัันมีทักษะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้นำชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดและนอกวัด มีทัศนะต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมสุขภาพอนามัยและกิจกรรมบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ผู้นำชุมชนแสดงความคิดเห็นมากที่สุดในเรื่องโรงเรียนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการบำเพ็ญประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ และให้ข้อเสนอแนะมากที่สุดในเรื่องควรให้ประชาชนร่วมมือกับโรงเรียนช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง
31. จุฑารัตน์ จินประชา	เพื่อศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของผู้นำชุมชนใน 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษายาสามัญ ด้านการศึกษายาอาชีพ และด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัด	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของผู้นำชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก ด้านการศึกษายาพื้นฐานและการศึกษายาสามัญ และด้านการศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
	กิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของผู้นำชุมชน จำแนกตามอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และการเข้าเรียนใน โครงการยกระดับความรู้ผู้นำท้องถิ่น และเพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความคาดหวัง ของการมีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนของผู้นำชุมชน	สายอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้นำชุมชน ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร แยก ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้นำชุมชนที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุตั้งแต่ 35-45 ปี มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมากกว่า อายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป ผู้นำชุมชน ที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจ กรรมการศึกษาออกโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาพื้นฐานและ การศึกษาสายสามัญด้านการศึกษาสายอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้นำชุมชน ที่มีวุฒิ ทางการศึกษาขั้นอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มากกว่าชั้น มัธยมศึกษาและชั้นประถมศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์
ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ผู้นำชุมชน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาพื้นฐานและการศึกษาสายสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้นำชุมชน ที่เข้าเรียนและยังไม่เข้าเรียน ในโครงการยกระดับความรู้ผู้นำท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการศึกษาพื้นฐานและการศึกษาสายสามัญ ด้านการศึกษาสายอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการศึกษาเพื่อให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่เข้าเรียน มีส่วนร่วมมากกว่า ผู้ยังไม่เข้าเรียน ผู้ที่เข้าเรียนปัญหา พบว่า ผู้นำชุมชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม เพราะมีภารกิจมาก

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		ข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้นำชุมชนต้องการให้จัดกลุ่มการเรียนรู้ และครูประจำกลุ่มสำหรับผู้นำชุมชนเป็นการเฉพาะ ควรให้แนวทางในการของงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพ และควรแนะนำวิธีการจัดให้มีที่อ่านหนังสือในหมู่บ้าน ความคาดหวัง พบว่า ผู้นำชุมชนคาดหวังว่าจะมีความรู้มากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง จะได้รับงบประมาณเพื่อส่งเสริมจัดอาชีพให้แก่ประชาชนและมีที่อ่านหนังสือครบทุกหมู่บ้าน
32.เจษฎา บุรณะจารุ	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนที่มีต่อการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ และด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์	ความต้องการของกรรมการโรงเรียนที่มีต่อการบริการชุมชนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนและร่วมกิจกรรมชุมชน ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ และด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ส่วนความต้องการของกรรมการโรงเรียนในการบริการชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน
33.อำนาจพร ทรัพย์คง	เพื่อศึกษาบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน 5 ด้าน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้านการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นและ	คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน มีบทบาทอยู่ในระดับมาก นอกนั้นมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
	เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการ จำนวนตามอายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพของการและขนาดของโรงเรียน ตลอดจนรวบรวมความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา เรื่องความสัมพันธ์กับชุมชน	เปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาตามตัวแปร อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพของกรรมการ ขนาดของโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้ คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นำมาสังเคราะห์

ระหว่างปี พ.ศ. 2519 – 2542

ชื่อผู้วิจัย	ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีสถานภาพกรรมการต่างก็มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่น้อยสำคัญทางสถิติ คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่จําแนกตามขนาดของโรงเรียนที่เป็นกรรมการต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่น้อยสำคัญทางสถิติ คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือโรงเรียนความร่วมมือกิจกรรมพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น โรงเรียนควรจัดอบรมหรือส่งครูอาจารย์เข้าอบรมวิชาชีพพิเศษสาขาต่างๆ วิทยาลัยเทคนิคกลุ่มชนและโรงเรียนควรนำเสนอข่าวสารข้อมูลและรายงานการศึกษาแก่ชุมชน

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางนิวา อาริกิจ
สถานที่เกิด	อ. เวียงป่าเป้า จ. เชียงราย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	421/20 ถนนศรีสุริยวงศ์ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหนองจอกวิทยา เพชรบุรี
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2517	ครูตรี โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี ราชบุรี
พ.ศ. 2518	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
พ.ศ. 2520	ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อ.โพธาราม จ. ราชบุรี
พ.ศ. 2521	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 5 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี อ.โพธาราม จ. ราชบุรี
พ.ศ. 2527	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 6 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี
พ.ศ. 2530	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 7 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี
พ.ศ. 2542	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 7 โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ อ. เมือง จ. ราชบุรี
พ.ศ. 2544	อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7 โรงเรียนหนองจอกวิทยา อ.ท่ายาง จ. เพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2510	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดโนทัยพ้ายัพ อ.เมือง จ.เชียงราย
พ.ศ. 2512	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระนครวิทยาลัย
พ.ศ. 2513	ประกาศนียบัตรครุประถมศึกษา (ป.ป.) วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2514	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2516	ปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
พ.ศ. 2545	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ